

E Yoanes Ka Knovvur To Tittiegom Mang E Yesus

*O Rhek Ruk Ktar Kam Keknen Mang A Knovvur
To E Yoanes Tittiegom*

A knovvur ta, e Yesus kalkayie to e Yoanes tittiegom. E Yoanes ka knovvur ta, tua vle enang e Matyu va e Mak va e Luk ngartaro knovvur ruk ngat ittiegom mar ko ngat vrua maenang e. Nove. E Yoanes ka knovvur te ktua vle ge. Vanangko lmien te, e Yoanes karo rhek ngta mien gi enang e Matyu, e Mak va e Luk ngaro rhek kat. Ii, e Yoanes ka knovvur te ktua vle ge, ekam ko e Yoanes tittiek mang o ngothoi kavurgem ruk e Matyu va e Mak va e Luk ngat lo ittiek mang ngar. He enang tok, e Yoanes ka knovvur te vrua vle yok ge. E Yoanes tmur havae te, en tmi kut ittiegom ka knovvur ta, he nang o mia kmor mnam mar mang e Yesus te, her en E Nut Khal Msim, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen. He ekam ko ngat kor mnam mar mang ka munik tok he kmokpom kar, ngara kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik.

Ngota vokom e Yesus karo rhek ruk mang en mruo te, en arhe endo nam kaen a ktalhok ngang o mia, va her endo nera hover o yoror, va her endo ta vle enang a ye to tis kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang o mia, va her endo ta vle enang o ol ruk o bret, he o mia kam ktal vgum, va her endo a mmok ka pun, va

her endo ta vle enang ke ho to a vaen, he o mia kam par mnam, va her endo ta vle enang a toot kmo sipsip kat.

Endo Ngat Kilegem Te, E Nut Ka Re, En Tmur Ellik Orom Enang A Mhel, He Kael Ka Ngorsang Mo Pgeik Kmor

¹ Tesgun ko a mmie tlo pal vop, va Endo ngat kilegem te, E Nut Ka Re ta ktar vle he. En nma vle ko kim E Nut mruo, va En tho mi kut kaenang E Nut msim hak.

² Ii, her a papat to arhe te, tesgun ko a mmie tlo pal vop, va Endo ngat kilegem te, E Nut Ka Re, tkut vle ko kim E Nut.

³ He enang tok, Endo ngat kilegem te, E Nut Ka Re tkaum kar E Nut kam kueng o tgo luk tgus, nang nong a tomhel tang hak to tpal, ko en tlo kueng e. Nop hak! Ko o tgo luk tgus ruk ngat pal, Endo ngat kilegem te, E Nut Ka Re tkaum kar E Nut kam kueng ngar tgus.

⁴ Ii, va a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik tottek ekam Endo kat. Va a ktalhok to endo ta vle kat te, her a mmok ka pun msim to kam valler o mia tgus arhe.

⁵ Ii, a mmok ka pun to en, ta valler a slommok va a slommok tho lo kais hak kam kir kim e. Ii, Endo ngat kilegem te, E Nut Ka Re thera vle te, a mmok ka pun tok arhe! [Va o slomkor ngam lua mmok mang kam mnorvek e.”]

⁶⁻⁷ Vanangko ktar mang ko a mmok ka pun to endo ta pis, E Nut thera khenam a mmok ka pun to endo ngang kalkayie langto ka munik e Yoanes. Ta khenam ngang e Yoanes tok, to her kle kmeng,

en kam ktar kpavap mang a mmok ka pun to endo ngang o mia, he nang mar kmor mnam mar mang he kmokpom kar gi vgum en tok arhe.

⁸ Vanangko e Yoanes, en mruo, ho nong a mmok ka pun to endo msim ta mur havae mang e. Nop gi! En tgia pis kam gi ktar kpavap mang a mmok ka pun to endo.

⁹ Vanang a mi mmok ka pun msim, endo kam valler o mia tgus, tennik ta re kam mia pis mo mmie he.

¹⁰ Kam ngae, to E Nut Ka Re ther mi kut pis he ka vle mo mmie, endo en mruo tkueng. Ii, pu enang ko her en arhe tkueng a mmie ta, vanangko o mia tgus ngat lo vokom kam mnor mang tok e.

¹¹ Mare, ta mrua kaol kpis mo mnam ka mmie msim ko tkueng, nang kakro mia mruo ruk tel mar mnam, ngat lua ngatkal ngang en kam vle mo kmar e.

¹² Vanangko akuruk, ngta ngatkal ngang, he kor mnam mar mang ka munik he kmokpom kar. Va her endruk arhe ta tting orom mar, mar kam vle te, E Nut kles msim.

¹³ Enang tok, ngat lo pis te, E Nut kles msim, ko ngat pal mnam ngakro usiel ruk ko mrekk mruo e, kmikkiem a vlom ka papat ko ta svil kam hover ka ngausie ka munik e. Va ngat lo pis kat te, E Nut kles msim tok ko ngat pal kmikkiem a teit kar a nan ngina svil kat e. Nove! Ngat kle va ka vle te, mar E Nut kles msim gi ekam ko ngat mi pal mnam E Nut kta ngausie msim kmikkiem ka mur svil mruo ha.

¹⁴ Ii, Endo ngat kilegem te, E Nut Ka Re, en tmur ellik orom enang a mhel, he kael ka ngorsang mo pgeik kmor. Ngota vokong he keketar karo keknen

ruk lyar hak, ko en E Nut Khal to ke tro to tottek kuo kim Kteit. Va ngota vokom te, en a ho minar hak va en nam ho mia ring ya mang o mia tgus kat.

¹⁵ Va e Yoanes nma havae mang en arhe. Ko nma rere malpgem o mia kam havaeng ngar te, “Her en arhe, endo tesgun koma havaeng nguk mang te, ‘Nera knaek ekmok. En tsei kam laut kir kim dok ko her en arhe ta ktar vle tesgun he, ko kim E Nut.’ ”

¹⁶ Va ka keknen to kam ring ya mang o mia, tngae sei mnam en mruo va tngae vle kia vul orom ko nma ngamyammok mang ngor orom ka keknen to endo. He enang tok nam sim ktua ring ya mang ngor he kngamyammok mang ngor mekam mekam orom ka keknen to endo.

¹⁷ Ii, E Nut ta ktar khenam karo pos ma mmok vgum e Moses. Vanang ka keknen to kam ring ya mang o mia va kakro papat ruk o minar ta khenam mar ma mmok tete, her vgum e Yesus arhe, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen.

¹⁸ Va nong a mhel tang hak to tvur vokom E Nut e. Gi khal to ke tro mruo, endo tsim kut vle kaenang E Nut va tsim kut vle ko vanam, her en tuk arhe tmur khenam E Nut ngang ngor orom ka keknen to kam ring ya mang o mia va orom karo papat ruk o minar.

*E Yoanes Ta Klai Mang En Mruo Te, En Nong Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen
(Mt 3.1-12; Mk 1.2-8; Lk 3.15-17)*

¹⁹ Yu! Va e Yoanes karo mur rhek ri arhe endruk nma havae mang e Yesus orom mar. Ko mnam a kolkha langto o Yuda ngalmialaol ko mYerusalem, ngta meng o pris kar o Livai akuruk kam ngae

smia mnganang e Yoanes mang en mruo. Ngta pis ko kim to ka mnganang te, “Ani mhel to yin? Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen her yindo arhe i o nop gi?”

²⁰ Va e Yoanes tlua tuvgom a re kim mar e. Te smia havaeng ngar lsir te, “Nong dok Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen e. Nop gi.”

²¹ To ngta mnganang kat te, “Nang yin erie gi? Yin e Elaisia?”

Va e Yoanes ta klai ngang ngar te, “Nong dok e Elaisia kat e.”

To ngata kta mnganang kat gi te, “Yin a propet to ngta ktar kpavap mang te, ner kaol ngte?”

Va e Yoanes ta kta klai ngang ngar te, “Nong dok to kat e.”

²² To ngata reng te, “Te sim havaeng ngor na te, yin erie msim. Ko ngota svil kam smia kol a re tang ko vgum yin mruo, mor kmeknik orom he khavaeng endruk ngat meng ngor. Ngia mrua havae miik ngia e?”

²³ Va e Yoanes ta hop ku to krere ngang ngar orom e Aisaia karo rhek kam havaeng ngar te,

‘Dok a mhel to kua vle ko ma kalputmok he khavaeng o mia mang ngaro kerkeknen te, ‘Muak verang a ngaelaut ekam Ngoldaip, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen.’ ”

²⁴ Kam ngae, to o Yuda ngalmialaol ngat meng o Parisiau akuruk ngok kim e Yoanes.

²⁵ Ngata pis ko kim he kta mnganang te, “Enang ko lmien te, nong yin Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen, va nong yin e Elaisia va nong yin a propet to e Moses ta ktar kpavap mang te, ner kaol ngte, vanang kman ko ima parrum o mia?”

²⁶ Ngta mnganang tok, to e Yoanes tkoripang ngar te, “Dok koma parrum o mia orom a gi ye e. Vanang kun pgegom muk, a mhel langto ta sir ka vle va mum lua vokom kam mnor mang hak.

²⁷ Ii, kua re mang her endo nera knaek ekmok arhe. Si kam hong kalo nhar nginalo ngausie mkor va klo vu eveep hak kam hong min e. En na mrua ppir mang en mruo, nang dok kmis kam hong min mkor.”

²⁸ O tgoluk tgus ruk endruk, ngata pagis mnam a rengmat to e Betani, mnam a ye to e Yodan ka ngaiting to ngkun kuo ko tok ko e Yoanes nama parrum o mia.

E Yesus Tkaenang A Sipsip To A Sital To Kam Nngiar Ngang E Nut Orom

²⁹ To hop enang ngmo, e Yoanes ta vokom e Yesus ko tkaol ngok kim lsir, to ta re te, “Mu vokom a mhel to na, en tkaenang A Sipsip To A Sital To Kam Nngiar Ngang E Nut Orom. Ko en nak yor mang o mia tgus mo mmie ngaro kerkeknen, he ka gidiel na lul ormar, he nang E Nut kam lol patgiang ngaiting he kikiangae mang ngar hak.

³⁰ A mhel ta, her endo arhe tesgun kua havaeng nguk mang te, ‘Nera knaek ekmok. En ka munik tsei kam laut kir kim kotang ko her en arhe ta ktar vle tesgun he ko kim E Nut.’

³¹ Tesgun dok mruo klua mnor mang en te, en Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen e. Vanangko tete, kua ngaeha to kam parrum o mia, endo ko kaol ngte kmeharom, ka pun ta vle ti te, kam her mi ktua polger En ma mmok tok arhe ngang Iisrael.”

32-33 E Yoanes thavae tok, to le kta havae orom karo mur rhek ri kat te, “Kua ngaeha ka pun ta mmok ngang dok tete yek, ekam ko ko her vokom E Nunu A Totur ko ta vo ka grung kun kuon ma volkha enang a ngaining to a giu ko tpiis kar kuon malpgem. Va dok ngua lo is kam mnor mang tok, gi enangthe Endo tmeng dok kam parrum o mia orom a ye, na lua ktar kpavap ngang dok mang te, ‘Ngiak vokong E Nunu A Totur ko naka grung kun kuon he kar kuon malpgem a mhel tang, va her en a mhel to arhe, endo nera parrum o mia orom E Nunu A Totur ka munik.’ ”

34 Ko mur vokong gi enang tok, to her le smia mnor mang yek. He enang tok, kua le khavaeng nguk kat te, “A mhel to enda, her en E Nut Khal msim to arhe.”

E Yesus Kalngunes Ruk Ktarngar

35 To hop enang ngmo, ta kta vle kar klo kaloyie aloruk,

36 va kvokong e Yesus ko tkaol kre kotter mar, to e Yoanes ta le kta re te, “Mu vokom a mhel to na, en tkaenang A Sipsip To A Sital To Kam Nngiar Ngang E Nut Orom.”

37 E Yoanes klo kaloyie nginta ngan ko ta re tok, to ngint her kaelha kmikkiem e Yesus mnam a kolkha to endo gi.

38 To e Yesus ta nho knaek va kvokom min ko ngint kaikkiem, to ka mnganang ngin te, “Meta riring erieto?”

Va mint le ka mnganang te, “Rabai, ima vle tamrie?” (To kam hortgem a munik to e Rabai ka pun ta vle te, “A Pattermia”.)

³⁹ Va e Yesus tgia reng ngin te, “Meak kaol he mrua vokom.”

Vanang ta vlemas he, to mint kaikkiem e Yesus va kpis kvokong ka mhe to nama vle mnam, to nginta vle ko kim ma vlemas to endo.

⁴⁰ Vanang langto mnam ennginduk ko ta ngan e Yoanes karo rhek to kle kaikkiem e Yesus, ka munik e Andru. E Andru e Saimon Pita knopia.

⁴¹ To e Andru tngae klapsa kpis mang knopia e Saimon, to kle khavaeng te, “Ngot pis mang endo mor o Yuda ngoma mon te, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen he.” (To kam hortgem a munik to te, “Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen” o Grik ngma mon te, “e Kristus.”)

⁴² To e Andru ta nglum knopia ngok kim e Yesus.

To e Yesus ta vokom e Saimon to kreng te, “Ila munik e Saimon, va iteit e Yoanes, vanang tete kua kilegem yin te, e Sipas.” (To kam hortgem a munik to “e Sipas” ta vle te, “A kre”.)

E Yesus Tvaeng E Pilip Kre Nataniel

⁴³⁻⁴⁴ To hop enang ngmo, e Yesus tel ka papat to kam ngae ngok mGalili. Ta ngae to puknim a mhel langto ka munik e Pilip, endo nkong mBetsaida, a rengmat to mkor e Andru kre Pita kat. To tvaeng te, “Aol he ikkiem dok.”

⁴⁵ To e Pilip ta ngae kpis mang e Nataniel to khavaeng te, “Ngot pis mang a propet to e Moses ta ktar kpavap mang kun mnam E Nut kakro pos. Ii, her endo o propet tgus ngata ktar kpavap mang kat arhe. Ka munik e Yesus to nkong mNasaret va kteit e Yosep.”

⁴⁶ E Nataniel ta ngnek tok, to kle kokheng e Pilip te, “Ai, nong a tomhel tang hak ko a vu yar tkais kam plek ko mNasaret e.”

Va e Pilip ta le kreng te, “Yu! Yin he, aol he mur vokom orom ila lo keik mruo.”

⁴⁷ Kam ngae, to e Yesus ta vokom e Nataniel ko tkaol ngok kim, to ta re te, “Mu vokong a mhel to na, en nam sim kut kaikkiem mor IIsrael nguaro keknen. Va nong a re tang ko a ppiagar ta vle kun mnam e.”

⁴⁸ Va e Nataniel ta mnganang e Yesus te, “Ya mnor mang dok nngia?”

Va e Yesus tkoripang te, “Ktar mang ko e Pilip tlo vaeng in vop, ko ya vle ku me orom a ho to a pik, ko ktar vokom in he.”

⁴⁹ To e Nataniel ta senkrip to le kreng te, “Pattermia, her yindo arhe E Nut Khal msim to in. Endo mor IIsrael ngua Taven msim.”

⁵⁰ To e Yesus ta mnganang te, “Ngola, ye her kor mnam yin mang dok tok, gi ekam ko kua havaeng yin tete te, ‘Ko vokom in ko yi korsang ku meorom a ho to a pik?’ Vanang koknaik yek va ngira vokong o tgoluk ruk ngara pagis, ko ngara kir kim kua re to endo ko gi gnua havaeng yin orom.”

⁵¹ Ta re tok, to kle kpupam o mia tgus khavaeng ngar te, “Ii, ko smia mien ngang nguk te, mguera vokom o tgoluk ruk tok, ko a volkha nera mommenik va mguera vokom A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ko ngor gia vle enang a kaknang to E Nut karo engyel ngama grung ka grap ekam.”

2

E Yesus Thortgem A Ye He El En A Vaen

1-2 To ko pekam o kolkhek ruk korlotge, o mia ngat kaem a pnes to kmenkim lraip ogu mKana kun mnam a mmie ka mhe to e Galili. Va o guliel ngata gun ko tok kam mari. Va a pnes kteit msim tvae mang E Yesus knan kar e Yesus va kalngunes kat mang a ngaeha to endo.

3 Tie palngaem o mia ngat kaemik kngae, to a ye to a vaen te ktu kim o guliel, to e Yesus knan ta havaeng te, “A vaen tnop he.”

4 Va e Yesus ta reng knan te, “Kolkheng, ya havaeng dok tok, va klo is kam gia pis ma gi kirtang orom kua ngaeha e, ekam ko kua kolkha tlo pis vop.”

5 Vanangko e Yesus knan ta ktua reng a pnes kaortek gi te, “Mgua gi kaikkiem ka ni re ngang ko na havaeng nguk orom.”

6 Vanang o Yuda ngam sim kut kaikkiem nga keknen to kmelel singni na, yek kaemik. Va o itok ngo kolhi ruk aktiek hori orom agitgiang, endruk ngat hong ngar mnam o krek ngam kainir ogu pmar ngata vle ko rkieng ngar ko tok ko ngata gun. Va akuruk mnam mar ngat kais kminiram a ye pum mar kmis mang o lita ruk 75, nang akuruk kam grap kais mang o lita ruk 115.

7 To e Yesus thera reng a pnes kaortek te, “Mu iniram a ye ogu pum o kolhi ri na.” To ngat kainir ogu pmar va ngat ngae gi riprip kuo vgum ngakro ngnorok.

8 To ta le kreng langto mnam mar te, “Pir pum a ye to, he kol ngorom en ngang a pnes kteit msim.”
To ta pir pum a ye to le kaen ngang.

9 A pnes kteit msim tkol a ye to e Yesus thortgem he el en a vaen to kaegom. En tlo ptang ko e Yesus

thortgem e. Vanangko a pnes kaortek ngata mnor mang ko ngat pir pum a ye he en ngang. To a pnes kteit msim thera vaeng a ngokol to te gnua lei petgim klenar, to kanprim

¹⁰ te, “O mia tgus ngama ktar ka nngiar orom a vaen to a mgaer ngang o guliel, mar kmivie kveve na, to koknaik ngama nngiar orom a vaen to tlua mgae. Vanangko yin, ye her kier mang a vaen to tvua mgae hak kais mang tete ge.”

¹¹ Enang tok, e Yesus ta pakvom kam khenam karo ngaelmir ruk lserpgue ma mmok, ko tok mKana kun mnam a mhe to e Galili orom ka ngaelmir to a serpgar to yek. He ko tok mKana, E Yesus tkaelha pum kam mrua polger ka serppak orom a ngaelmir to a serpgar to endo enang tok. He ekam tok, kalngunes ngat her le sim kor mnam mar mang he kmokpom kar.

E Yesus Ta Kerer O Mia Kun Mnam E Nut Ka Maksien

(Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46)

¹² To ko pekam a ngaelmir to a serpgar ko e Yesus teharom ko mKana, e Yesus kar knan, va kaornopeik, va kalngunes ngat hera ngae ngogu to kpis ko mKaparnam. Ngat pis to gia vle ko tok mnam o kolkhek lgititge.

¹³ To rkieng ko o Yuda kam kunngrir kim a pnes to ngama mon te, A Pnes To A Engyel Tvarpaam O Yuda Ngaro Molpou, e Yesus ta ngae ka grap ngoguon mYerusalem pa pnes to kat.

¹⁴ Ta ngae kpis ko tok, to kvaik kun mnam E Nut ka maksien ka mhe to ko ma gi vle. Ta vokom o mia ko tok ko ngata gun orom ngaro iningol ruk o giu va ngaro bulmakau va ngaro sipsip ko ngat

elik, o mia kmenen kmar mkor mar. Va ta vokom o mia akuruk ko ngat korosang ko mo psen he kmopatap orom o krek ruk mkor a maksien to endo orom o vrong rhek ngakro mur krek.

¹⁵ Tvokom mar tok, to kvuum o usiel to le kekerer o mia orom kun mnam a maksien ka mhe to ko ma gi vle. Si o bulmakau va o sipsip va ta kekerer mar kat. Ta kerer mar knop, to le kseneker o krek ruk ngma mopatap orom mar, to le klelget ngakro psen kat.

¹⁶ Teharom tok, to le kreng endruk ngam kael o giu, o mia kmenen kmar te, “Mguak lol mulakro tgol ri tgus he kngae petgim a maksien ta. Mguak or kam lol o klel orom E Titou ka maksien he khortgem kam vle te, a gi mhe to kmel o vrong tgoluk kam lol o krek orom.”

¹⁷ Va kalngunes ngat her gia vokom e Yesus ko teharom tok, to kpat mang E Nut karo rhek ruk tennik o propet ngat her ittiegom mar kam ktar kpavap mang te,

“Kua vrek ta sovet kam matmat dok mang ila maksien, enang a paei ko nama sovet mang a ho kmem tok kat kngorom.”

¹⁸ To o Yuda ngalmialaol ngaro vurkul ngta kiin, to ngat kaeknik ngok kim to kpis kam mnganang te, “A ni ngaelmir to a serpgar ngiak khenam ma mmok ngang ngor, mor kam vokom ila serppak he smia mnor mang in te, E Nut thim yin orom ka msasaen, he nang yin kmeharom tok?”

¹⁹ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Enangthe muparum kim a maksien ta, va dok ngor le kta hover kun mnam o kolkhek ruk a korlotge kat.”

²⁰ Va o Yuda ngalmialaol ngat le ka mnganang e Yesus te, “Hai-e! Ngolmialaol ngat eha mnam o pnes ruk alo mhelom va aktiek hori orom atgiang kam hover a maksien ta, va yin yi kais gi kam kta hover a maksien ta mnam o kolkhek ruk a gi korlotge kat?”

²¹ Ngata mnganang tok, vanang ngat lua mnor mang e Yesus ka re ta, ko a re to te, “a maksien” ko ta rere mang, ta mrua rere mang ka vok mruo.

²² To koknaik mnam a kolkha ko ta hop petgim ka nnak, kalngunes ngata pat mang ka re ta ta rere orom, to ngat le kor mnam mar mang e Yesus karo mur rhek ruk endruk tok, va mang E Nut karo rhek ruk ngat ittiegom mar tennik kun mnam E Nut Ka Meer.

²³ Kam ngae, to e Yesus tkaeharom o ngaelmir ruk lserpgue ko tok mYerusalem ko ta vle ko pa pnes to endo vop. Va o mia ngarlatgep ngat mrua vokom mar enang tok, to her kle gi kor mnam mar mang ka munik he kmokpom kar kat.

²⁴ Vanangko e Yesus tlo kaungtu ekam a mhel tang hak kam vat engnang ko ther mi kut mnor hak mang o mia ngaro keknen tgus he.

²⁵ Va nong a mhel tang kat to tkais kam polger o rhek ngang mang o mia kat e, ko en mruo ther ktar mur mnor mang ngakro papat kun mnam mar he.

3

E Yesus Ta Keknen Ngang E Nikodimas

¹⁻² Tie ma segain langto a mhel to ka munik e Nikodimas tkaol kpis ngok kim e Yesus. En a Parisiau langto nma kaum kun mnam o Yuda Ngar Ke Murgun to nma vongnek kim o rhek. Tpis

ko kim to kreng te, “Pattermia, ngota mnor miik te, her yin a pattermia langto E Nut tmeng in ngte. Ngota mnor tok, ekam ko enangthe E Nut na lua vle kar a mhel, va en tlo is kmeharom o ngaelmir ruk lserpgue ruk im kaeharom mar e.”

³ Va e Yesus tkoripang te, “Kua mien te, a gi vrong mhel tang tlo is hak kam vle ku meorom E Nut ka tavgo e. Gi enangthe E Nut tkuon ma volkha naka ktar kaeharom a mhel ta te, en a mhel to a gunngar na, he nang en kam pal mnam E Nut ka ngausie ka pun msim enang tok, to endo yek ther kais kam vle ku meorom E Nut ka tavgo tok.”

⁴ E Nikodimas ta ngan tok, to kle ka mnganang e Yesus te, “Na ngae ktua nho nngia ngang a mhel to tlaut he, E Nut kam kta kueng kat he en kam pis te, en a mhel to a gunngar? Ko a mhel tang tlo kat kais kam kta vaik ogun mnam knan ka vrek he knan kam kta kol kat e!”

⁵ Va e Yesus ta havaeng te, “Ii, enang ko ko havae, kua mien te, a gi vrong mhel tang tlo kais hak kam vle ku meorom E Nut ka tavgo e. Tgi kais mang ko naka ktar pal mnam E Nunu To A Totur ko nak parrur kun ma ye orom ka munik, to tkais.

⁶ Ii, ko a mhel to ta pal mnam knan ka ngausie ka pun vanie. Vanang a papat to a ngaenpaeir ta vle te, a mhel nak pal mnam E Nunu A Totur.

⁷ He ekam tok, ngior kam senkrip kim kuario rhek ruk kua havaeng in ormar te, ‘E Nut na kat kaeharom o mia tgus o gunngae orom E Nunu A Totur ka munik tok arhe.’

⁸ Ya mnor mang a ngausgi ko nam gi vrong pis he kovvor o vrong tgo luk. Im gia ngan ka muktim, nang im lua vokom kam mnor te, ta pis tam va

kngae ngam. Gi enang tok, E Nunu A Totur ta vle enang a ngausgi tok kat arhe ko o mia ruk E Nut ta ktar kaeharom mar te, mar o gunngae, o mia ngat lo is kam vokom E Nunu A Totur, ko ngat pal mnam en enang tok kat e.”

⁹ E Nikodimas ta le kta mnganang e Yesus te, “O rhek ri ngak pis va ka vle nngia?”

¹⁰ Va e Yesus tkoripang te, “Ngola, yin ima patter Iisrael, va yi lua mmok mang o rhek ri gi?”

¹¹ Kua mien te, tesgun ngom sia rere mang o tgoluk ruk mor mruo ngot mur mnor mang ngar, va ya havae lmien mang E Nut karo reha ruk ngot mur vokong ngar kat, vanang nong tang mnam muk nama svil kam lol nguakro rhek ge.

¹² Vanang mu vokom na, ko hera ktar khavaeng nguk ruk Iisrael mang o gi vrong tgoluk ruk mo mmie, va mum lo kor mnam muk mang dok ge. Nang nngia ngang nguk, enangthe kop le khavaeng nguk mang o tgoluk ruk kuon ma volkha vat?

¹³ A mhel tang tlo grap ngoguon ma totummok vop. Gi en tuk, endo A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ko kua grung kun kuon ko tok, ma totummok.

¹⁴ Ii, her A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok arhe E Nut ta ktar mur el ka pat to mang dok te, o mia ngak hover a ho orom dok, gi enang e Moses ko ma kalputmok ko thover a ho to orom a vim ka nunu tok kat ko ngat eharom orom a kre to ngma mon te, a bras.

¹⁵ Ii, ngara hover dok tok. He ekam tok, endruk tgus ruk nga le kor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok, mar o mia ruk ngara kol

a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik.

¹⁶ Ii, E Nut ta ktar mur re kam hover dok tok, ekam ko ta ngae sei kmelongtok mang o mia ruk mo mmie. Ther mi kut svil mang ngar tok, to her mur el khal to ke tro mruo to dok he, ko maktiegom o mia, mar kam hover a ho orom dok tok. Va endruk ngat kor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok, her mar ruk arhe ngara kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik. Nang ngat ho lo is hak kam kol a kapnes ko ma kernonhommok petgim e.

¹⁷ Ii, ngara vle tok, ekam ko E Nut tlo en khal mruo kam pis mo mmie kmel o mia kam kol a kapnes tok e. Nove! E Nut ta kle mur en khal mruo kam pis mo mmie, he nang E Nut kam susulгим mar vgum En.

¹⁸ He ekam tok, ani mhel to nak kor mnam en mang E Nut Khal te, Imien mang te, En E Nut Khal to ke tro msim enang tok he kmokpom kar, va a mhel to endo E Nut ner lo kael en kam kol a kapnes e. Vanang ani mhel to na lo kor mnam en mang E Nut Khal tok he lua mokpom kar, va thera vle ngang tete te, E Nut ther mi el a mhel to endo he, en kam kol a kapnes to endo mkor tok.

¹⁹ E Nut ther el ka papat ngang o mia ruk endruk te, A mmok langto ther mi pis mo mmie he, vanang o mia ngam kle va ka svil mang a slommok. Ngam lua svil mang a mmok, ekam ko ngama svil kmeharom ngaro kerkeknen.

²⁰ Ii, va ani mhel to nam kaeharom o kerkeknen nama kees kam vle kun mnam a mmok to endo, ekam ko nma gor te, a mmok to endo nera valler

en orom karo kerkeknen ruk endruk he kaelik ma mmok.

²¹ Vanang ani mhel to nam sim kaeharom o keknen ruk lyar, endruk o minar, nam mrua vaik kun mnam a mmok to he, a mmok kam valler karo keknen ma mmok, he o mia ngam smia mnor mang te, tkaeharom o keknen ruk endruk mkor E Nut.”

E Yoanes To Nma Parrum O Mia Ta Polger Karo Rhek Ruk Mang E Yesus

²² To kopekam o kolkhek akuruk, e Yesus kar kalngunes ngata ngae ngok ma ngaendapeik langto ko mYudea. Ko tok, ta kaum ka vle ko kmar mo kolkhek akuruk he kparrum o mia.

²³ Vanang e Yoanes nma parrum o mia kat ko mInon ko rkieng a rengmat to e Salim. Va o mia ngama veet ngok kim, en kam parrum mar ko tok, ko o itok ngarlatgep ko mnam a mhe to endo.

²⁴ (Ii, e Yoanes nam kaeharom tok, ktar mang ko ngat lo el kun pa hengor vop.)

²⁵ To e Yoanes kalngunes akuruk ngat kaelha kam maen o rhek kar a mhel langto mang ngar ruk o Yuda nga keknen to kam parrum o mia.

²⁶ To ngata ngae ngok kim e Yoanes va khavaeng te, “Pattermia, a mhel to ya ktar kpavap mang, endo tesgun ta vle ko kmin ko mnam a ye to e Yodan ka ngaiting to ngkun kuon kat, a mhel to, o mia ngma veet ngok kim he nma parrum mar kat.”

²⁷ To e Yoanes tkaekon ngang ngar te, “A gi vrong serppak tang ko a mhel tkol, nam her kol her vgum E Nut to arhe.

²⁸ Muk mruo mut her ngan dok tesgun he, ko koma klai mang dok te, 'Dok nong Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen e.' Ii, kom kle mrua havae mang dok te, 'Dok a gi mhel to naka ktar mang en.' Ii, ko dok ko gia vle enang endo ta gnua lei kaela msim,

²⁹ ko enangthe a ngokol npa lei orom a vlom, va a vlom tgia vle te, ktavlom to. Vanang a ngokol to tlei, va kaela msim naka ktar mang kam sir ekam a ngaelaut kpaneng, en kam puknim ko nak kaol orom ktavlom ko ngint lei he. Naka vle kpaneng to nak ngan a ngokol ka ktui ko nak rere, to ner re ksei kam sirei alaut gi, ko tngan ka ktui. Ii, va dok kat kua vle enang a ngokol to tlei kaela to endo tok, ko tete koma sei kam sirei gi enang tok kat ko kua sirei ther mia pis orom endo he.

³⁰ Ii, va kmaottam E Nut ka ppat to mang en, her endo arhe o mia ngak hover, nang dok ngua kle mrua krus orom dok mruo ha.

³¹⁻³⁴ Ii, dok ngua kle mrua krus orom dok mruo ekam ko endo tottek kun kuon ma volkha ko E Nut ther meng, ka munik ta laut kir kim mor tgus ngortakor, ko her en arhe ta le kut kol E Nut ka gu kam rere orom E Nut karo reha ruk en mruo nam mrua vokong ngar va kngan mar. Vanang dok to ko ottek mo mmie, dok nkong dok mo mmie va kom kle gia rere mang o gi vrong tgoluk ruk mo mmie kat. Ii, enang ko ko havae, endo tottek man kuon ma volkha, ka munik ta laut kir kim mor tgus ekam ko nma rere lmien orom E Nut karo rhek mruo ekam ko E Nut nam lua tu kmen E Nunu A Totur ngang. Vanangko o mia kavurgem ngam lo kor mnam mar mang kakro rhek e. Vanang ani mhel to nam le kor mnam en mang kakro rhek

ruk endruk, a mhel to endo nam kaenserpagam a papat to te, E Nut nma mien orom karo tnangal.

³⁵ Ii, E Nut nam kaelongtok mang Khal mruo va her E Nut to tel o tgoluk tgus ko maktiegom En kat arhe.

³⁶ He ekam tok, ani mhel to ta kor mnam en mang E Nut Khal to endo he kmokpom kar, a mhel to endo ther kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ko mkor E Nut he. Vanang endo ta kle va kerngnek vgum Khal he lo kor mnam en mang he lua mokpom kar, a mhel to endo ner ho lo kais hak kam kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ko mkor kat e. Tlo is ekam ko E Nut ka ngaesik ta vle kuo mang vop.”

4

E Yesus Ta Rere Kar A Vlom To Nkong mSamaria (Mt 8.5-13; Lk 7.1-10)

¹ O Parisiau ngata ngniek mang e Yesus te, o mia kavurgem ngta sovet kam gun ngok kim kir kim e Yoanes, he nang en kam parrum mar, nang mar kam vle te, kalngunes ruk mar.

² Vanang e Yesus mruo nam lo mrua parrum o mia e, gi kalngunes tuk ruk ngama parrum mar.

³ E Yesus tkol a re mang o mia te, ngma rere pum tok to ta ngae korim mar ko tok mnam a mhe to e Yudea to hera ngae kat kaeknik ngok mGalili ngok mreka.

⁴ Ta ngae kut kaikkiem a ngaelaut to ta ngae kpis kun mnam a mhe to e Samaria ekam ko E Nut ta ktar mur el ka pat to mang te, nak pis ko tok.

⁵ Ko tok mSamaria, ta pis ko mnam a rengmat to ngata mon te, e Sikar. A rengmat ta vle ko rkieng a

mmie ka mhe to e Yakop ten ngang khal to e Yosep tennik he.

⁶ Ko mnam a mhe to endo a vugye to e Yakop kalngunes ngat hong ta vle ko kat. To e Yesus ta kapnes vgum a ngaelaut ko pkolkha he, to kpis korsang ko va vugye to endo.

⁷⁻⁸ E Yesus ta vle ko vgum a vugye, nang kalngunes ngat her ngae ngogu ma rengmat laut kmenenkim o ol ngang ngar. To a vlom langto nkong mSamaria tkaol kminir. Tre kminir va vgum e Yesus ko ta reng te, “Inir ngte he ko ivie na.”

⁹ Va a vlom ta, ta reng te, “Yin nkong mYuda va dok nkong dok mo mSamaria, va kman ko ya reng dok kminir he yin kmivie?” (Ta re tok, ekam ko o Yuda ngam kaitgung o kolhi ruk lSamaria ngam kaehang ngar.)*

¹⁰ E Yesus ta reng te, “Enangthe ipa mnor mang E Nut ka nngiar, va ipa mnor mang dok to kua mnanganang in kmivie, va nok ip kle va ka mnganang dok va dok kop kaen a ye to tis kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang in.”

¹¹ To a vlom ta ta reng te, “Kolaip, nop ka kolhi ngang in kminir o gu pum, va a vugye to enda ta vvuo, to ngia ngae kol a ye nngia? Va ngira kol a ye to tis kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik tamrie?”

¹² Ko her ngores to e Yakop arhe ten a vugye ta ngang ngor, va en kar kles va karo ngaemslang ngam kaivie mnam kat. Pathe yi vur laut kir kim e Yakop vor?”

* **4:9:** Kmikkiem o Yuda ngaro keknen, o Yuda ngma pat mang o Samaria te, ngaro mgun ngak hori mang ngar enangthe ngapa kpom o Samaria ngaro tgoluk.

13 Va e Yesus tkoripang te, “Endo nam kaivie mo mnam a vugye ta, nam kta katngaivie kat.

14 Vanang endo nam kaivie mnam a ye to kom kaen ngang, nam ho lo kta katngaivie kat e. Ii, lmien te, a ye to kom kaen ngang a mhel nera vle kun mnam en enang a vugye to nma gos he ka plul orom a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik.”

15 A vlom ta ngnik tok, to le kreng e Yesus te, “Kolaip, klang dok orom a ye to, he nang dok kam lo kta katngaivie kat, va dok kam lo kta kanko ngte kminir mo va vugye ta.”

16 Va e Yesus tkoripang te, “Ngiak ngae he kvaeng itngokol he kaeknik orom na.”

17 Va a vlom ta, ta klai ngang e Yesus kam re te, “Nop katngokol ngang dok e.”

Va e Yesus thera reng te, “Ye her mien kam klai va khavae te, nop katngokol ngang in.

18 Ko kua mnor mang in te, lmien ko tesgun ye her kerlei orom ilmialurokol ruk aktiek. Va si endo tete ya vle kar, nop itngokol to msim kat e. Ye ktar mur havae mang in lmien mruo tok arhe.”

19 A vlom ta ta ngnik tok, to hera reng e Yesus te, “Kolaip kua tar yin ko yin a propet langto.

20 Mor o Samaria ngorores ngama ngarkie va ktotu pum E Nut kuon kim a vul mo arhe, vanang muk o Yuda mum kle va kokheng ngor he kre te, a mi rengmat to kam ngarkie va ktotu pum E Nut mnam her e Yerusalem arhe.”

21 Ta re tok, to e Yesus ta kle kreng te, “Ngiak kor mnam in mang kuaro rhek ri ko kua havaeng in te, koknaik ngia re vokom a kolkha langto ko nera pis he kle yek ngira kalpak kim a vul ta va a rengmat

to e Yerusalem ko o mia ngar kais kam totu pum E Nut mnam o gi vrong mhetor tgus mo mmie, nang nong gi mnam alo mhe ruk enngindi tuk e.

²² Muk ruk lSamaria mum lo smia mnor mang E Nut to muma totu pum, vanang mor o Yuda, ngom smia mnor mang he ktotu pum, ko E Nut ka ngaeha to kam susulgim o mia ka pun msim ther ottek ekam mor o Yuda ruk arhe.

²³ Vanangko ketasuo mang a kolkha to endo kam pis, ko kun mnam a kolkha to endo endruk nga smia totu pum Ngor Teit ngar mia totu pum orom ngaro papat ruk o minar, endruk E Nunu A Totur nam kaenkrovgem mar kam totu pum En ormar tok. Va lmien ko a kolkha to endo ther mi pis ormok tete he. Ii, endruk ngma totu pum E Nut tok, her endruk arhe E Nut nma svil mang ngar kam mi ktua totu pum En enang tok.

²⁴ Ii, E Nut kar E Nunu A Totur min atgiang. He ekam tok, o mia ruk ngama svil kam mia totu pum En, nga mia totu pum vgum E Nunu A Totur enang tok.”

²⁵ A vlom ta, ta ngnok tok, to kle kreng te, “Kua mnor ko Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen, nak pis va mnam a kolkha to nak pis mnam, nera polger o rhek ngang ngor mang o papat tgus.” (A munik to te, “Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen,” o Grik ngma mon te, e Kristus.)

²⁶ A vlom thavae tok, to e Yesus thera polger o rhek mang en mruo te, “Her dok ta arhe, ye mrua rere kar mo arhe.”

²⁷ Tie ko e Yesus ta re tok, kalngunes ngat kaeknik kpis ngok kim, va vgum e Yesus ko ngat vokom ko ta rere kar a vlom to. Vanangko tang

tlua mnganang te, “Ya svil mang anito?” I o ngat lua mnganang te, “Kman ko ya rere kar a vlom to?”

²⁸ To a vlom ta, torim ka ye ka kolhi ko, to kle kaeknik ngogu mreka to kpis khavaeng o mia ko tok te,

²⁹ “Mu aol na, he vokong a mhel to thavaeng dok mang o gi vrong keknen tgus ruk ko eharom mar he. Pathe nok Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen vor?”

³⁰ O mia ngat ngan karo rhek ruk tok, to mar tgus ngata parem nga rengmat to kveet kam ngae ngok kim e Yesus.

³¹ Vanang phevgom ko o mia ngata veet ngok kim e Yesus, kalngunes ngata nanam kmemik te, “Pattermia ngia vur emik na.”

³² Va ta koripang ngar te, “Pu o ol dok kmemik, endruk mut lua mnor mang ngar hak.”

³³ Thavae tok, to kalngunes ngat kaelha kam vur mo mamnganang ngar te, “Pathe ngot lo ptang ko a mhel tang ta klang mlol he temik vor?”

³⁴ To e Yesus thera reng ngar te, “Kua ngaemik ta vle gi te, dok kmeharom o reha ruk Endo ta meng dok ta svil dok kmeharom mar kam tarkanang ngar hak.

³⁵ Ii, mu vokom na, muk muma havae te, ‘Ngiak paal ko yi ngam a vui mnam ila loot mo kenho ruk korlolo vop to ngiak le ka lluol.’ Vanangko mu smia vokom E Nut ka loot to orom o mia na. Ko kua kle va khavaeng nguk te, o ol ruk orom o mia ko mnam E Nut ka loot ngta tettek he, va E Nut tgia vle kpaneng kalngunes kam lluol mnam.

³⁶ Si tete ta, ko ani mhel to nak lluol mnam a loot, va a loot kteit na kaenkim. Ii, va si tete, ani mhel

to nma lluol mnam E Nut ka loot nam kaum o ol ruk orom o mia kmelpas ormar, he nang mar kam kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik. He enang tok, endo na kavang o ol va endo na lluol mnam a loot ngint kais kam kaum ksirei tgus.

³⁷ Va muk muma havae orom a re to a minar kat te, ‘A mhel langto nma kakap va langto nma lluol.’ Ii, mu vokom na, mularo rhek ruk endruk mar o minar,

³⁸ ko dok ko hera meng nguk kam lluol ko mnam E Nut ka loot to mut lo vur tuom singni mnam hak. Ii, o mia akuruk ngate ka prongyek ka psek pum ka loot to, nang muk mut gia ngae kam lluol ko mnam ngakro serppak.”

O Samaria Kavurgem Ngat Kor Mnam Mar Mang E Yesus He Kmokpom Kar

³⁹ To ko tok mSamaria, o mia kavurgem ngat kor mnam mar mang e Yesus he kmokpom kar ekam ko a vlom to endo tngae khavaeng ngar mang te, “A mhel to ta havaeng dok mang o gi vrong keknen tgus ruk ko eharom mar he.”

⁴⁰ To lSamaria ngat re kpis ko kim ko va vugye, va ngata nanam kam vle ko kmar. Va e Yesus ta vle ko kmar mnam alo kolkha lomin he krere kar mar.

⁴¹ Va akuruk kat ko mar ngarlatgep ngat kor mnam mar mang en he kmokpom kar vgum karo mur rhek mruo kat.

⁴² O mia ruk endri ngat havaeng a vlom to endo te, “Ngot ho lo kta serppak mang ilaro rhek tuk kmor mnam mor mang he kmokpom kar En vgum mar tuk e. Nove. Ngot kle va kserppak mang karo rhek mruo ko ngot mur ngan karo rhek tete. He

ekam tok, tete ngot her mi kut mnor mang he te, En her Endo Kam Susulgim o mia tgus ruk mo mmie arhe.”

E Yesus Tkaeharom A Taven Kalkayie Langto Khal

⁴³ To ko pekam alo kolkha alomin ko e Yesus ta vle ko mSamaria, tle kparem mar ko tok he kngae ngok mGalili.

⁴⁴ (Vanang en mruo tmur hover a papat ta te, o mia ngam lua totu pum a propet ko mnam ka rengmat ka pun msim e.)

⁴⁵ Tie ko ta pis ko mGalili, o mia ngata sirei kam vaeng ngok kmar. Ngta sirei mang tok ekam ko tie ko ngat ngae pa pnes to ko mYerusalem, endo o Yuda ngma mon te, A Pnes To A Engyel Ta Varpaam O Yuda Ngaro Molpou, ngat her ktar mur vokong karo reha ruk lserpgue, endruk teharom mar ko tok.

⁴⁶ Kam ngae, to e Yesus tkat kaeknik ngok mKana kun mnam a mhe to e Galili, ko tok ko thortgem a ye he el en a vaen. Vanang a taven kalkayie langto, ta vle oguon mKaparnam, he ksia papat mang khal ko ta yayor.

⁴⁷ Tre gia ngnok mang e Yesus ko tgun ottek ku mYudea he kngae ko tok to ta ngae ngok kim to kaurur kim kmeknik kngae ngok mKaparnam kmeharom khal ko ta re kam yor he.

⁴⁸ E Yesus ta ngnok tok, to kle kpupam o mia tgus kam reng ngar te, “Mum smia ring ti, ngua sim kaeharom o ngaelmir ruk lserpgue va o reha ruk kam sor kmar ko pum mularo kerok, yek mguak kor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok. Vanang enangthe ngua lo kaeharom mar

tok, va muma kees kmor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok.”

⁴⁹ Ta reng ngar tok, to a taven kalkayie to endo, thera reng e Yesus te, “Kolaip, ikkiem dok na, matok ko hal na le yor.”

⁵⁰ Va e Yesus tgia reng te, “Ngiak ngae he, ihal tya.”

A taven kalkayie to enda ther gia ngan e Yesus karo rhek ruk endruk to her gi lol lserppak kun mnam to hera ngae kngae ngok mreka.

⁵¹ Kam ngae, to ko ekam a ngaelaut kalngunes ngata puknim to khavaeng orom a re te, “Ihal tya.”

⁵² To ta mnganang ngar mang khal te, “Tkat ya tenngor?” Va ngat havaeng te, “Tenmo pkolkha a yor ta nop kuo mang.”

⁵³ To a taven to enda, ta tar te, her gi kut tenmo ko pkolkha msim to arhe ko e Yesus thavaeng te, “Ihal tya.” He ekam tok, en kar ka valngan tgus ngat kor mnam mar mang e Yesus he kmokpom kar.

⁵⁴ Va e Yesus ka ngaelmir a serppar to enda ta vle te, endo alomin orom teharom ko tok mKana, ko pekam ko ta kootpum ko mYudea he kngae ko mGalili.

5

E Yesus Tkaeharom A Mhel En Kam Ya Ko Ma Ngaenker

¹ Kam ngae, to o kolkhek kavurgem ngat nop ko e Yesus tkootpum ko mYudea he kngae ko mGalili. To ta ngae ngoguon mYerusalem mang o Yuda nga pnes langto.

² Va ko rkieng a rengmat to e Yerusalem ka ngaegot to ngma mon te, A Sipsip Ka Ngaegot, ke ngaenker langto ta vle endo ngama mon lHibru te, e Betesta. Ke ngaenker to endo ngat ngam a rek ka gi keik tuk malpgem orom o ngtek ruk aktiek.

³ Va a mumu to klalaut orom o yor ngo mamten ngama kurkru kakleim karo ngaitngol. Endruk o vivisker, endruk ngma kernget, va o nharyor kat. [Va mar tgus ngma paneng ke ngaenker to endo ko nam kael lili he ka grap, ekam ko

⁴ mo kolkhek akuruk ko Ngoldaip nma meng ka engyel langto kam grung he kaenpgam kmel lili enang tok. Va o mia ngama vokom ko nam kael lili enang tok, to ngama mamarer kam prik kun mnam. He ekam tok, a gi hi to nam kael lili, endo nma ktar ka prik mnam va ka ni yor to mnam, nam ho mi kut nop kuo mang ngatngae.]

⁵ To a mhel langto kalo nhar ngint yor he ka vle tok kais mang o pnes ruk a mhelom va lo ktiek hori orom aktiek hori orom korlotge nma kru ko tok.

⁶ E Yesus ta vokom ko ta kru oگو mmie, to kol a re mang te, ta vle tok mang o pnes ngarlatgep to le ka mnganang te, “Ya svil kam ya?”

⁷ Va endo a nharyor, thavaeng te, “Kolaip, nop a mhel lang mo kam plalam dok kmel dok kun mnam a ngaenker ko nam kael lilie e. Kom sia khanang dok kam ngae ngogu ma ngaenker, vanangko a mhel langto nama grung he ka ktar kur kun mnam.”

⁸ E Yesus ta ngnek tok, to her kle gia reng te, “Hop sir, he tolpum ila tomngen he kngae.”

⁹ A gi hi to e Yesus tre gia reng tok, a nharyor to endo ther gia ya ngatngae, to khop ksir ktolpum

ka tomngen to hera ngae.

Va a kolkha to endo a Sabat.

¹⁰ He ekam tok, o Yuda ngalmialaol ngata kekner a mhel to endo ko e Yesus tgi gun eharom mnam ka yor kam reng te, “A kolkha ta, a Sabat he. Nguaro pos ngat lua ngatkal ngang in kam tolpum ila tomngen e.”

¹¹ Va a mhel to tkoripang ngar te, “A mhel to teharom dok kam kta ya kat en arhe treng dok kam tolpum kua tomngen he kngae.”

¹² Ngata ngnnek tok, to kle ka mnganang te, “Ani mhel to ya rere mang ko treng in kam tolpum he kngorom?”

¹³ Vanangko a mhel ta, tngae lo kta mnor mang ani mhel to e Yesus hak, ekam ko e Yesus ther vur aol kun pgegom a mumu to ta gun ko tok, he vur ngae parem ko.

¹⁴ Vur koknaik he, to e Yesus ta puknim a mhel to endo kun mnam E Nut ka maksien to kreng te, “Vokom ila vok na. Yi ya tete he. He ekam tok, ngiak or kam kta vle pum o kerkeknen kat, matok a tomhel tang ko tho kernonho hak nera pis miik kir kim endo tesgun.”

¹⁵ To a mhel to endo thera ngae to khavaeng o Yuda ngalmialaol te, e Yesus arhe endo teharom he tya.

*E Nut Nam Kaen A Ktalthok To Kam Plong Vle Ko
Kim En Ngnik Ngnik Ngang O Mia Vgum E Yesus*

¹⁶ O Yuda ngalmialaol ngat kol a re mang e Yesus te, nam kaeha mnam a Sabat tok, to ngat kaelha kam kol a regesal mang.

17 To e Yesus ta reng ngar te, “E Titou nama plong kaeharom karo reha kngae kais ma kolkha to enda. Va dok kat, koma plong kaeharom kuario reha enang tok kat.”

18 Tesgun o Yuda ngalmialaol ngama svil kmim e Yesus kngam a yoror ekam ko nma kpanaem mang o pos ruk mang a Sabat. Vanangko karo rhek ruk endruk, ngat el vrek kiin mnam mar, mar kam ho gia khanang ngar kmim kngam a yoror kir kim tesgun. Ngat kaesik ngang tok, ko tlo gi kpanaem mang o pos ruk mang a Sabat tuk e. Nove! Orom karo rhek ruk endruk tngae le mrua mon en kat te, E Nut khal to orom en mruo. Ii, ta mrua mon en tok he khover en mruo te, en tkais mang E Nut kat.

19 Va e Yesus ta kle koripang ngar orom karo rhek ri te, “Ii, kua mien ngang nguk te, E Nut Khal tlo is kmeharom a ngaeha tang orom ka serppak mruo ko en tuk e. Nove! En tgi kais kmeharom o tgoluk ruk nma vokom Kteit ko nam kaeharom mar, ko Khal nam her gia kolkol ekam Kteit enang tok.

20 Ii, E Nut Khal nam gia kolkol ekam Kteit kmeharom karo reha tok, ekam ko Kteit nam vu kaelongtok mang Khal, he le mrua khenam karo reha ngang en kmeharom mar tok. Ii, va mgua re vokom E Nut Khal karo ngaelmir ruk lserpgue ko E Nut nera khenam mar ko maktiegom, va mguera senkrip kim mar ekam ko ngara kir kim endo enda tete ko ko srim endo ka nhar tyor.

21 Ko kmikkiem gi enang ko E Nut nma hover o yoror petgim ngakro nnak kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang ngar,

va Khal kat ner kaikkiem Kteit ka ngaeha to kat, kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang endruk en mruo nma svil kmen ngang ngar.

²² Va kmenserpagam a papat to endo kua havaeng nguk kat te, E Nut nam lua monik kim a yor ngang o mia pum ngaro kerkeknen e. Nove! Ko ther el a ngaeha to endo ko maktiegom Khal he.

²³ Ii, tel a ngaeha to endo maktiegom Khal tok, he nang o mia tgus kam totu pum Khal, gi enang ko ngma totu pum Kteit to E Nut tok kat. He ekam tok, endo nam lua totu pum E Nut Khal, a mhel to endo tmia khenam en mruo ma mmok te, en nam lua totu pum E Nut tok kat arhe.

²⁴ Ii, kua mien ngang nguk tok, ko endo na ngan vgum dok he kor mnam en mang E Nut to tmeng dok, E Nut ner lua monik kim a yor ngang. Nove, ner kle va kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang, en kam vle ko kim En mekam mekam. Ii, a mhel to endo ner lo is kam yor ekam ko ther ottek mnam a yor he, he le kvaik mnam a ktalhok to kam pong vle ko kim E Nut ngnik ngnik.

²⁵ Kua mien ngang nguk te, a kolkha langto nera pis va tete ko her elha pum he, ko mnam a kolkha to endo endruk ngat gia vle enang o yoror ko ngam lua kor mnam mar mang E Nut he lua mokpom kar ngar mia ngan E Nut Khal ka ktui, va endruk mnam mar ngta ngan vgum he kor mnam mar mang he kmokpom kar, E Nut ner kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang ngar.

²⁶ Ngara kol a ktalhok to kam plong vle ko kim

E Nut ngnik ngnik her vgum E Nut Khal tok, ekam ko a serppak to kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik tottek ko kim E Nut he E Nut ther le kaen a serppak to endo ngang Khal, en kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang o mia kat.

²⁷ Va E Nut ther him Khal orom ka msasaen mruo kat, en kam monik kim a yor ngang o mia tgus pum ngaro kerkeknen ko her en mruo A Mhel To Nkong Man Ma Volkha arhe.

²⁸ Ii, va mguak or kam senkrip kim kuario rhek ri kat ko kua havaeng nguk te, a kolkha langto kat koknaik ner mia pis ko o yoror tgus ruk kun mnam ngakro nnak ngara ngan E Nut Khal ka ktui,

²⁹ to le kaum khohop petgim ngakro nnak. To endruk ngat eharom o keknen ruk lyar ko ngma vle ngara hop to E Nut ner le kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang ngar. Vanang endruk ngat eharom o kerkeknen ko ngma vle ngara hop kat, vanang E Nut ner kle va kmonik kim a yor ngang ngar kam pet mar petgim En, he ka vle tok ngnik ngnik.

³⁰ Klo is kam mrua kansgum dok kmeharom a ngaeha tang he kmonik kim a yor ngang ngar pum ngaro kerkeknen kmikkiem kua serppak mruo e. Nove. Kom kle va kmonik kim a yor ngang ngar pum ngaro kerkeknen kmikkiem gi enang ko E Nut mruo nma reng dok kmeharom tok. Va kuario papat ruk kom kaelik ngang ngar enang tok, mar tgus ngata sir. Va ngta sir tok, kmikkien enang ko kom lo mrua kansgum dok kmikkiem kua mur svil mruo e. Nove! Kom kle va kaikkiem Endo tmeng dok ka svil.”

O Rhek Ruk Ngat Kaenserpgam E Yesus Karo Reha

³¹ “Enangthe dok atgiang tuk kop mrua rere orom dok mruo, va kuario rhek ngat lo kaur e.

³² Vanangko langto yok nma sir vanam dok he krere ormok kat, va kua mnor te, karo rhek ruk nma rere ormar mang dok, ngat is kmenserpgam kuario rhek mruo mang dok.

³³ Ii, vanangko mut her meng mularo mia mruo ngok kim e Yoanes va en tsi havaeng nguk lmien mang o rhek ruk mang dok ko ngata mien tok,

³⁴ vanangko kom lo kaur mnam dok mang a gi mhel to endo tuk kam sir vanam dok he kaenserpgam kuario rhek ruk mang dok kat e. Vanangko ko kle va kre kvat e Yoanes tok, muk kmor mnam muk mang karo rhek ruk mang dok, he E Nut kam susulgim muk vgum mar.

³⁵ Ii, tesgun e Yoanes tkaenang a paei to ta vurvur he kvaller o mia ko nam kael o mia ma mmok mang dok, vanang mut gi vrua svil mang a mmok to endo he lo vua sirei mang lhok e.

³⁶ Vanang kuario mur reha kat, endruk E Titou telik maktiegom dok kmeharom mar kam tarkanang ngar, mar kat ngam kaenserpagam o rhek ruk mang dok kat. Ii, ngat kaenserpagam mar kir kim e Yoanes karo rhek ruk ther rere mang dok ormar kat. Va kom kaeharom o reha ruk endruk gi tete ta vop. Va her o reha ri arhe ngma khenam ngang nguk ma mmok te, E Nut ther mia meng dok ngte kmuk he.

³⁷ Va kmenserpagam a papat to endo kat kua havaeng nguk te, E Titou mruo kat, Endo ther mi meng dok ngte, her En mruo arhe ta rere

ormok kmenserpgam o rhek ruk mang dok tok kat. Vanangko muk, mut ngae ho lo vur ngan ka ktui va lua vokom ka mnor mang ka mit vop.

³⁸ Va ekam ko mum lo kor mnam muk mang dok te, E Nut tmi meng dok ngte mo kmuk he lua mokpom kar dok, va ta kle ka khenam muk ma mmok te, E Nut kakro rhek ngat lo el rengmat kun mnam mularo vurkul e.

³⁹ Muma kellu mnam E Nut ka meer kam riring o rhek ngo pneik ekam ko muma pat re te, o rhek ri arhe ngar kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang nguk. Vanangko o rhek ruk endri her mar ruk arhe ngat kle va khavae mang dok to ko is kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang nguk.

⁴⁰ Ngta havae mang dok si enang tok, vanangko mum lua svil kmaol ngte kim dok, dok kmen a ktalhok to endo ngang nguk e.

⁴¹ Va kom lua lol o gi vrong mia ngaro vrong rhek ko ngma kanprim dok ormar kat e.

⁴² Vanangko muk, ko ho mi kut mnor mang nguk hak, va kua mnor te, mum ho lo kaelongtok mang E Nut e.

⁴³ Mu vokom na, enangthe a gi vrong mhel tang nap kaol kpis orom ka mur munik mruo va mum her gia svil mang. Vanangko dok ko her aol ngte kmuk orom E Titou ka munik mruo, va mum ngae ho lo kta svil mang dok hak.

⁴⁴ Ii, mum vua svil kam mrua kanprim muk mruo, nang kman ko mum lua svil mang E Nut to en atgiang tuk kmen a ktalhok ngang nguk, he E Nut kam kanprim muk mang tok? He ekam ko muma svil kam gi mrua kanprim muk mruo

tok, va mguer kais kmor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok nngia e?

⁴⁵ Kua re tok, vanangko mguak or kam pat re te, dok to ngora mon muk orom mularo kerkeknen ko kim E Titou. Nove, ngor lua kaeharom tok e, ko her E Moses to arhe, endo nera mon muk orom mar ekam ko muma vle pum karo rhek kam nho mkor mar, enangthe mar ngat kais kmel muk kam vle la mmok ko pum E Nut kalo keik.

⁴⁶ Te tok, enangthe mup mia kor mnam muk mang e Moses, va nok mup kor mnam muk mang dok kat vor, ko her dok to e Moses ta ktar ittiék mang arhe.

⁴⁷ Vanang enangthe mut lo kor mnam muk mang e Moses karo rhek ruk tittiegom mar mang dok, va mut kais kmor mnam muk mang kuario rhek nngia?"

6

*E Yesus Ta Klang A Mumu Alautar Hak (5,000)
Kmo Ol*

(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

¹ Kam ngae, to o kolkhek kavurgem ngat nop ko pekam ko e Yesus teharom a mhel to kalo nhar ngint yor, to ta ngae kenker a ngaenker to ko mGalili. Va ngma mon a ngaenker to endo kat te, A Ngaenker To ko mTaibirias. Tkenker to kpis ko ma ngaenker ka ngaiting to ngkun kuon.

² Va a mumu alautar ta mur kaikkiem ko ngat her vokong ko teharom o yor orom o ngaelmir ruk lserpgue ko mnam a rengmat to endo.

³ Tvaar to le kngae ka grap ngoguon ekam a vul langto ka ngaiting, to kpis korsang ko tok kar kalngunes.

⁴ Vanang a kolkha to mang o Yuda kmem nga pnes to ngma mon te, A Engyel Ta Varpaam O Yuda Ngaro Molpou ta kokon he.

⁵ Ngat korsang ko tok, to e Yesus ta nonho va kvokong a mumu alautar ko ta grap ngoguon kpis ko kim, to e Yesus tpe gia mnganang e Pilip te, “Ngrua kaenkim o ol tamriem mor kam klang o mia ri?”

⁶ Vanang e Yesus tpe gia mnganang e Pilip tok kam gi kaegom, ko ta ktar mnor he mang a ngaeha to en mruo ner mur kaeharom.

⁷ To e Pilip tkaekon a re ngang te, “Tang mnam mor nak kaeha kais mo kenho ruk aktiek hori orom korlotge kmit o krek ruk ngat is te, o dinaris ruk 200 kmenkim o ol ngang ngar. Va si o krek ruk endruk va ngar lo kais ge kmenkim o bret ruk ngat kais mang o mia ri, mar kam gi vrua kauyang ngaro vurkul.”

⁸ E Pilip ta re tok, to e Yesus kalkayie langto, e Andru to e Saimon Pita knopia thavae te,

⁹ “Ke kalyie to enda kero bret ruk aktiek o gutnei, endruk ngat eharom mar orom ke ho to a bali ka ngaor va ke lo slang lomin ri kat. Vanangko ngat ngaeha ho lo is hak mang o mia ngarlavurgem ri e.”

¹⁰ E Yesus ta reng kalngunes te, “Mu reng ngar he ngrorosang.” To ngat her le korosang ko tok mnam a mhe to enda tgi ya ko a kle tses mnam. To kam him gi lurokol ruk kun mnam mar tgus ko ngta korsang ko tok, mar ngat kais te, 5,000.

¹¹ Ngat korosang knop, to e Yesus ta lol o bret o gutnei to kanprim E Nut mang ngar to le kaisis kim endruk ngat korosang ko tok kmikkiem langto langto ko ta vang. To ta le kaeharom tok kat orom alo slang kat.

¹² To mar tgus ngat kaemik. Ngat kaemik ngae smia vi, to e Yesus ta le kreng kalngunes te, “Muak or kam koham o ol e. Mguak kaum o ol ngaro mheter ruk ngat penkim mar.”

¹³ To e Yesus kalngunes ngata kaum o bret ngo mheter ruk ko ngat emik he penkim mar to ka klang o ngauret ruk loktiek hori orom alomin ormar.

¹⁴ A mumu to tok, ta vokom a ngaelmir a serpgar to endo ko e Yesus teharom, to ngat le kaelpun kam polger o rhek mang te, “Lmien mang a mhel ta he, en her a Propet to E Moses ta ktar kpavap mang arhe te, nak kaol ngte.”

¹⁵ Ngat kaelha kam polger o rhek mang enang tok, to e Yesus ta tar ko ngta re kmaol ngok kim he ksovet kmenpasiker kam teiver, en kam vle te, mar o Yuda nga Taven. Ta tar ko ngat re kmeharom tok, to tvur aol kparem mar to kngae en tuk ngoguon kia vul.

*E Yesus Ta Ngae Kuon Kia Ngaenker Ka Las
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)*

¹⁶ Tie ma rorongmia, e Yesus kalngunes ngta grung ngogu ma ngaenker

¹⁷ to kpis korsom nga langail to kpoe kenker a ngaenker kmeknik ngok mKaparnam. Ngat poe kpoe to a kolkha ther vaik to ta slok he, va e Yesus tlo kaol puknim mar vop.

18 To a ngausgi te sei kam pis alaut gi va a ngaenker ta karir lesik.

19 Ngat vur poe hogen he, he ka vle ogu ma mlin, to kle yek ngta vokong e Yesus ko ta ngae kaol rkieng a langail ko ta ngae kuon kia ngaenker ka las. Ngat vokom tok, to ngat sei kam gor hak.

20 Ngat gor tok, vanangko e Yesus ta kle kreng ngar te, “Mu or kam gor e, ko dok ta.”

21 E Yesus ta re tok, to kalngunes ngta tting mang en kam le kar kuo kmar. A gi hi to ta kar kuo kmar, ngat her gi pis ko va mou ko tok mnam a rengmat to ngta poe kngae ngok mnam.

O Mia Ngat Sia Riring E Yesus

22 To hop enang ngmo, a mumu to ta vle ko va ngaenker ka ngaiting to ngko gut he lo kaikkiem e Yesus ngkun kuon tgi gnua tar te, tesgun a langail to agitgiang tuk te ka vle ko tok ko va ngaenker ka ngaiting to ngko gut. Va o mia ngata mnor mang e Yesus kat te, tlo kar kun mnam a langail to endo kar kalngunes kat e. Ngat gi vokom kalngunes ko gi mar tuk ngat kar mnam a langail to endo he kngae, nang e Yesus nove.

23 To o laktok akuruk ngat ottek mTaibirias kpis kvavaar ko rkieng a mhe to Ngoldaip ta klang a mumu kmo ol ko pekam ko ta kanprim E Nut mang ngar. Ngat pis kvaar,

24 to a mumu tkol a re to mang e Yesus mar te, ngat lo vle ko tok, to o mia ngat kle kta karkar kun mo laktok ruk to hera ngae mKaparnam kmelha kriring.

E Yesus Tkaenang A Bret To O Mia Ngma Ktal Vgum

²⁵ Ngat sia riring e Yesus to kpis mang ko tok ma ngaenker ka ngaiting to ngkun kuon to ngata mnganang te, “Pattermia, ye pis mo tenngor?”

²⁶ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Kua mien ngang nguk te, Mut sia riring dok gi ekam ko mut em o ol he, he ngae sim vi kmar. Vanangko mut lo mia riring dok ekam ko mut vokom mnor mang kuario ngaelmir ruk lserpgue e.

²⁷ Muak or kam gia vle pum o ol ruk ngma hevri. Vanangko muak kle va ka vle pum o ol ruk orom a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik, endo A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ngor kaen ngang nguk. Ii, ngor kaen a ktalhok to endo ngang nguk ekam ko E Titou to E Nut ther him dok orom ka msasaen kam khenam ngang o mia te, ther ngatkal orom dok tok arhe.”

²⁸ E Yesus ta re tok, to o mia ngta kle ka mnganang te, “Yu! Te tok, va sim havaeng ngor na, ngruak kaeharom oni ruk lsir, mor kmaottam E Nut karo reha ruk telik ngang ngor kmeharom mar?”

²⁹ Va e Yesus tkoripang ngar te, “E Nut ka ngaeha msim ta vle ti te, a mhel kmor mnam en mang dok to E Nut mruo tmi meng dok ngte he kmokpom kar dok.”

³⁰ Ngta ngan e Yesus karo rhek ruk tok, to kle kta mnganang kat te, “Yu! Vanang ani ngaelmir to a serpgar ngiaka khenam ngang ngor kam khenam ila serppak ma mmok, he nang mor kam vokong he kor mnam mor mang in te, lmien mang in tok. Yin he!

³¹ Ko tennik nguaro pupnam ngta vle ko ma kalputmok he ngat em o bret ruk o mana, endruk

ngat ottek kun kuon ma volkha. Ngat ittiiek mang ngar te, 'Nma klang ngar mo bret ruk o mana, endruk ngat ottek kun kuon ma volkha.' ”

³² To e Yesus thera havaeng ngar te, “Ko smia mien ngang nguk te, o bret ruk o mana ruk mut lol tennik kun kuon ma volkha, nong e Moses to ta klang nguk orom mar e. Nove! E Titou mruo, to ther klang nguk orom o bret ruk o mana ko ngat ottek kun kuon ma volkha. Va her En tete kat arhe to ther en a bret ka mten langto yok, ngang o mia, endo tottek kun kuon ma volkha kat.*

³³ Ii, ko a bret to endo E Nut ther meng he, he ther grung kun kuon ma volkha he her pis mo mmie he. He her en arhe tkais kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang o mia tgus ruk mo mmie.”

³⁴ E Yesus ta re tok, to ngta reng te, “Ngolaip, ngia kaelha tete he, he ka klang ngor mo kolkhek tgus orom a bret ka mten to ya rere mang.”

³⁵ Va e Yesus ta havaeng ngar te, “A bret to kua rere mang her dok ta arhe, endo tkais kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang o mia. Va ani mhel to na kaol ngte kim dok tlo kat kais kam kta vang kat e. Va endo na kor mnam en mang dok he kmokpom kar dok, a mhel to endo tlo kat kais kam kta katngaivie kat e.

³⁶ Vanang ko her havaeng nguk he te, mut sia vokom dok orom kua ngaeha to orom o bret lsir,

* **6:32:** O Yuda ngma pat te, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen nak pis va na kta klang o mia orom o ol ruk o bret kmikkiem enang ko e Moses teharom tok kat. O Yuda ngma mon a bret ka mten to endo te, “A mana.”

vanang muma kees ge kmor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok.

³⁷ O mia tgus ruk E Titou telik maktiegom dok, her mar ruk arhe ngar mi kaol ngte kim dok kmor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok. Va ko ho lo is hak kam likim tang, ko na kaol ngte kim dok kmor mnam en mang dok he kmokpom kar tok e.

³⁸ Ko ho lo is kam likim tang tok, ekam ko klo ottek kun kuon ma volkha ka grung kmaol ngte mmie kmeharom kua mur svil mruo e. Nove! Ko kle va kaol ngte kmikkiem Endo tmeng dok, ka svil.

³⁹ Ii, va Endo tmeng dok her ka svil ta arhe te, Dok kam lua moslam tang hak mnam endruk telik maktiegom dok. Ii, ta svil dok kam lo korim tang mnam mar, vanang kle va khover mar tgus petgim ngaro nnak kun mnam a kolkha to a kser kim.

⁴⁰ Ii, kua havaeng nguk te, her E Titou ka svil to arhe ekam ko En nma svil o mia kam smia riring Khal to dok he kpis mang dok. Ii, ta svil mar kam pis mang Khal to dok tok, to le kor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok, he nang E Nut kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang ngar ekam tok. Na kaen a ktalhok ngang ngar tok, he nang dok mruo kam le kta hover mar petgim ngaro nnak mnam a kolkha to a kser kim tok arhe.”

⁴¹ O Yuda ngalmialaol ngat ngan e Yesus ko ta mrua havae mang te, “A bret to E Nut ther meng he, her dok ta arhe, ko ko her ottek kun kuon ma volkha he ka grung kmaol ngte mmie he.” Ngat ngan tok, to ngat le kaelha kam rere porom mar

mang e Yesus karo rhek ruk endruk.

⁴² Ngat havae te, “A mhel ta, her en e Yesus to e Yosep khal ngola? Va kteit va knan ngota mnor mang ngin kat ngola? Vanang kman ko ta havae te, ‘Ko her ottek kun kuon ma volkha he ka grung kmaol ngte mmie?’”

⁴³ To e Yesus ta kser mar te, “Muak or kam vua rere porom muk pum dok.

⁴⁴ Mu vokom na, a mhel tang ko en mruo tuk tlo kais hak kam mur kaol ngte kim dok kmor mnam en mang dok he kmokpom kar dok e. Nove, gi E Titou mruo, Endo tmeng dok naka ktar mur kait a mhel to endo kmaol ngte kim dok, yek en ner kais kam pat kmor mnam en mang dok. Ii, E Titou naka ktar kait o mia ngte kim dok na, to endo yek, dok mruo ngora hover mar petgim ngaro nnak kun mnam a kolkha to a kser kim.

⁴⁵ Ii, o mia tgus ruk ngat sim kael ngaro rela ngang Ngor Teit kam lol karo rhek mkor, her o mia ruk arhe ngam kaol ngte kim dok. Ii, ta vle tok, kmikkiem gi enang ko o propet ngat ittiek te, ‘Her E Nut to arhe Endo nera patter o mia tgus.’

⁴⁶ A mhel tang tlo vokong E Titou to E Nut vop. Gi endo tuk to tottek ko kim En, en tuk to tvokom.

⁴⁷⁻⁴⁸ Ko smia mien ngang nguk te, endo ta kor mnam en mang dok te, dok a bret ka mten to tkais kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang o mia, va ngor kle mi kaen a ktalhok to endo ngang.

⁴⁹ Mu vokom na, a bret to dok, endo kua rere mang, tlua vle enang o bret ruk o mana e, endruk mularo pupnam ngat emik ko ma kalputmok, ko ngat si emik va ngat yor ge.

⁵⁰ Vanang a bret ta, en a bret to te ktua vle gi, ko tottek kun kuon ma volkha he ka grung ngte mmie he o mia ngat kais kmemik mnam he kol ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik vgum.

⁵¹ Ii, a bret to endo her dok ta arhe, dok to ko her ottek kun kuon ma volkha, dok to ko kais kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang o mia. He ekam tok, endo na kaemik mnam a bret to ormok, her a mhel to nera kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik arhe. Va a bret to kua rere mang her kua vok msim ta arhe, endo ngor mur kael, ngar kmim kngam a yoror mang o mia, he nang mar kam kol a ktalhok to endo vgum tok.”

⁵² E Yesus ta re kvat ka vok tok, to o Yuda ngalmi-alaol ngat kaelha kam mo maen o rhek lesik mo ngar mruo te, “A mhel ta na kaen ka vok ngang ngor, mor kmem nngia e?”

⁵³ Ngat re tok, to e Yesus ta kle khavaeng ngar te, “Kua mien ngang nguk te, enangthe mgua lo kaem A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok kua vok va kaivie mnam kua gidiel va E Nut tho lo is hak kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang nguk e.

⁵⁴ Vanangko endo na kle va kaem kua vok va kaivie mnam kua gidiel va E Nut ner mi kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang, va koknaik mnam a kolkha to a kser kim ngora hover petgim ka nnak kat.

⁵⁵ He ekam tok, o olngaemik ruk kmemik va kmivie kam serppak vgum mar kam kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik endruk her kua vok msim va kua gidiel arhe.

⁵⁶ Va kmikkiem tok kat, endo nam kaem kua vok va kaivie mnam kua gidiel her endo arhe nma par mnam dok to kua vle enang ke ho ka pun va dok koma kha orom endo kat.

⁵⁷ E Titou to tmeng dok ngte mmie ta vle orom a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik. Va dok kat kua vle orom a ktalhok to endo vgum ko En ta vle orom tok kat. Va kmikkiem enang tok, endo nam kaem kua vok, a mhel to endo nera vle orom a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik kat ekam ko dok koma vle orom tok kat.

⁵⁸ Ii, enang ko ko havae, a bret to kua rere mang her endo tottek kun kuon ma volkha he ka grung ngte mmie arhe. Mu vokom na, a bret ta, tlua vle enang o bret ruk o mana, endruk mularo pupnam ngat emik e, ko ngat si emik va ngata yor ge. Vanangko endo nam kaem a bret ta, E Nut ner kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik ngang.”

⁵⁹ E Yesus ta rere tok, ko ta patter o mia kun mnam o Yuda ngarta rek to kam rere mnam ko tok mKaparnam.

E Yesus Kalngunes Kavurgem Ngta Ksir Petgim

⁶⁰ E Yesus ta re tok, to kalngunes ngarlavurgem ngta ngan ka re to endo to karo rhek ruk endruk ngat kerngorom mar he ngata kaprere pum mar te, “A re to enda tvua koppet kmikkiem. Erieto tis kam kol he kaikkiem?”

⁶¹ E Yesus ta tar ko ngata kaprere pum karo rhek ruk, to ta kle kreng ngar te, “O rhek ri ngat el resik kun mnam muk he mguera ksir petgim dok gi?”

⁶² Vanang enangthe mupa vokom A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ko nguak kat kaeknik ngoguon ma volkha ekam ko tesgun koma vle ko, va nok mguer kle kosnok vor?

⁶³ Mu vokom na, her E Nunu A Totur tuk to tis kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang o mia. Vanang kua mi vok to ner mia parem muk kmeknik tok, tlo is e. Ii, va E Nunu A Totur nam kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang o mia her vgum kuario rhek ri arhe, endruk ko her havaeng nguk ormar.

⁶⁴ Vanangko akuruk mnam muk mut lo kor mnam muk mang ngar gi.” Vanang e Yesus ta reng ngar tok, ekam ko ktar mang ko tlo vaeng kalngunes vop ta ktar her mnor mang ngar he te, edrim mnam mar, ngar lo kor mnam mar mang he lua mokpom kar, va edim mnam mar lsir ner le mrua hortgi mang.

⁶⁵ Va ta kta reng ngar te, “Kua havaeng nguk mang ngar tok, kam khenam ngang nguk te, enangthe E Titou mruo na lo ktar kait a mhel kmaol ngte kim dok va tlo is hak kmaol ngte kim dok kmor mnam en mang dok he kmokpom kar dok e.”

⁶⁶ Ii, e Yesus kalngunes ngata ker kokol karo rhek ruk endruk tok, to kmelpun mnam a kolkha to endo yek ngarlavurgem ngata ksir petgim va ho lo kta kaikkiem kat e.

⁶⁷ E Yesus tvokom mar tok, to her kle ka mn-ganang endruk Loktiek Hori Orom Alomin te, “Vanang muk, muta svil kam ksir petgim dok kat?”

⁶⁸ Va e Saimon to e Yesus ta kilegem te, e Pita,

tkoripang te, “Ngoldaip, ngrua kta ngae ngok kim erieto? Ko her vgum yin tuk arhe ngot kais kam kol a ktalhok to kam vle ko kim E Nut ngnik ngnik ko ngot lol ilaro rhek.

⁶⁹ Ngot kor mnam mor mang in he kmokpom kar yin he, ko ngota mnor mang in te, Yindo A Totur, Yindo E Nut tmeng in ngte mmie.”

⁷⁰ E Yesus ta ngan e Pita ko ta re tok, to thera pupam o mia tgus kam reng ngar te, “Dok mruo kua re pmuk ruk Lo Ktiak Hori Orom Alomin he kvaeng nguk kmor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok, vanangko langto kun mnam muk e Seten tviging he.”

⁷¹ (E Yesus ta re kvat e Seten kam havae mang e Yudas to e Saimon to nkong mIskariot khal, ko tsi vle en langto mnam endruk Lo Ktiak Hori Orom Alomin, vanangko koknaik ta mrua hortgi mang ge.)

7

E Yesus Ta Vle Kun Mnam O Yuda Nga Pnes To Kam Kunngir Kim E Nut Kun Mnam O Rambel

¹ Kam ngae to, e Yesus te ktua ngae kpupunpa kngongae ko mGalili. Te lo mi ktua svil kam kta punpa ko mYudea kat e, ekam ko o Yuda ngalmi-alaol ngta re kmim kngam a yoror.

² To o kolkhek ruk o Yuda kmem a pnes to ngma mon te, A Pnes To Kam Kunngir Kim E Nut Kun Mnam O Rambel ngta kokon he,

³ to e Yesus kaornopeik ngat pe gi kaenen mkor te, “Ipa parem a mhe ta he kngae ngogu mYerusalem ko mYudea, he nang itlengunes kam

vokong ilaro reha ruk lserpgue ma mmok, endruk im kaeharom mar.

⁴ Ii, ko a mhel to ta svil kam mrua polgom en mruo ma mmok ko pum o mia ngaro kerok, nam lo mrua tuvgong karo reha e. He ekam tok, ekam ko im kaeharom o reha ruk lserpgue ruk endri, va ngia mrua polgom yin mruo ormar ma mmok ko pa pnes ko pum o mia ruk mo mmie ngaro kerok.”

⁵ Vanang e Yesus kaornopeik mruo ngat kaenen mkor tok, ekam ko si mar kaornopeik msim, vanang ngat lo kor mnam mar mang he kmokpom kar kat e.

⁶ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Kua kolkha msim tlo pis vop. Nang muk, mut is kam gi vrong ktua ngae ge.

⁷ O mia ruk mo mmie ngat lo is kam kapter muk e, vanang dok, ngam kle va ksei kam kapter dok ekam ko koma palsie kim mar pum ngakro kerkeknen ruk ngat ho mi kut kernonho hak.

⁸ Muk he, mguak ngae ngok pa pnes ge. Nang dok, ngor lua ngae ngok pa pnes ta vop ko kua kolkha msim tlo pis vop.”

⁹ Ta re tok, to vrua vle ko mGalili ge.

¹⁰ To ko pekam kaornopeik ko ngata ktar kngae ngok pa pnes, e Yesus ta kle ka knaek kat, nang tlo mrua plök orom ma mmok kim o mia e. Tgi vrua tutvok kngongae lvongnek kun mnam o guliel.

¹¹ Vanang ko tok mYerusalem ko pa pnes kat o Yuda ngalmialaol ngat vrua nhong va kmamngan mang te, “A mhel to namrie?”

¹² Va o mia ngate ksei kam vrua vur re kngae kun ppegom mar, ko akuruk ngat havae mang te, “A mhel ta, en a mhel a yar.”

Vanang akuruk ngat kle kokheng nglenar he kre te, “Nop ge, nam vua kermamas ngang o mia.”

¹³ Vanangko o mia akuruk ngat si mnor mang, vanangko ngat lua hophop mang ko ma mmok e, ko ngta gorang o Yuda ngalmialaol.

E Yesus Ta Patter O Mia Ko Pa Pnes

¹⁴ Kam ngae kais ko tkaendavloum a pnes karo kolkhek, to e Yesus ta ngae kvaik kun mnam E Nut ka maksien ka mhe to ko ma gi vle he kaelha kam patter o mia ko tok.

¹⁵ O Yuda ngalmialaol ngta ngan karo rhek he ksesenkrip kim to kle mrua mo mnganang ngar te, “A mhel tang tlo patter va keknen ngang, vanang nngia orom ko tvu sim mnor mang o papat ngarlatgep?”

¹⁶ Va e Yesus tkoripang ngar te, “O rhek ruk koma patter o mia orom mar nong nang dok mruo e. Nove, o rhek ri ngat ottek ekam Endo tmeng dok ngte.

¹⁷ Ii, va ani mhel to na smia vle pum E Nut ka svil, ner kle yek mrua mnor mang kuario rhek te, kuario rhek ri koma rere ormar ngat ottek ekam E Nut, i o ngat ottek ekam kua serppak mruo.

¹⁸ Mu vokom na, a mhel to nma rere orom ka serppak mruo, nam mrua hover en mruo tok, he nang o mia kam kanprim en. Vanang a mhel to nma kol kalaip to tmeng ka gu, he krere kam hover kalaip to endo, her en a mhel to nam sim kut kaikkiem o papat ruk o minar, va o rhek ruk la ppiagar ngam ho lo kottek ko vgum hak.

¹⁹ Vanangko nong tang mnam muk nam smia vle pum o pos ruk e Moses tennik ngang nguk e.

He ekam tok, kman ko mut re kmim dok kngam dok a yoror?”

²⁰ E Yesus ta re tok, to o guliel ngta reng te, “A koot tenvevem yin he, erieto nam kaegom kmim in kngam yin a yoror?”

²¹ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Ko gi eharom a ngaeha to atgiang ko en a serpgar mnam a Sabat, va muk tgus mut sei kam senkrip kim dok ko eha ma Sabat tok.

²² Vanang muk? E Moses ta reng nguk kam paam mu les ruk lurokol ngola? Vanang enangthe mula keknen to kam paam mu les na mi kut vuut mnam a Sabat lsir va mum lo kaeha mo Sabat kam paam mar kat gi? Ii, e Moses ta reng nguk kam papaam mu les kmeharom ke vok ke gi mhe to ke gi sie tok, va mum kaikkiem tok tete. (Vanang nong e Moses msim to telha pum a keknen to kam paam lurokol e. Nove, mularo pupnam ruk ngat elha pum.)

²³ Va si enangthe a Sabat na re vuut, vanang mum le gia paam mar ge, he nang muk kam lua kpanaem mang e Moses ka pos to kam paam lurokol tok. He enang ko muma paam lurokol mo Sabat tok, to kman ko mut kaesik ngaok, ko ko eha ma Sabat he kaeharom a mhel ka vok tgus kam kta ya kat.

²⁴ He ekam tok, mguak or kam sovet kam mon o mia orom a kerkeknen kmikkiem o pos ngaro gi lpetuk. Mguak kle smia ngangam kmuk mang ngaro pneik to le kmon mar orom a kerkeknen kmikkiem o pos ngaro pneik lsir.”

Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen Her E Yesus Arhe

²⁵ To o mia akuruk ko mYerusalem ngat kaelha kam vrua mo mnganang ngar mruo mang e Yesus te, “A mhel to mor o Yuda ngor ke murgun to nma vongnek kim o rhek ngat re kmim kngam a yoror, enda arhe?”

²⁶ Vokom na, tsia rere ko ma gi vle mo kim o mia vanang mor o Yuda ngor ke murgun ngat lua rere vgum ge! Pathe nok mor o Yuda ngor ke murgun to nma vongnek kim o rhek ngat kle ka mnorvek pum yek te, her en arhe Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen vor.

²⁷ Vanangko ngat kais kam pat tok nngia, ko ngota mnor mang Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen te, nak pis va nong a mhel tang tis hak kam mnor mang ka rengmat ka pun ko na kottek mnam. Vanang a mhel to enda mor tgus ngot sim ktua mnor mang ka rengmat ka pun ko tottek ko mnam.”

²⁸ Vanang e Yesus ta hivuo kam patter o mia kun mnam E Nut ka maksien vop, to ta rere malpgem mar te, “Mare, mut smia mnor mang dok va mut smia mnor mang kua rengmat ka pun kat! Vanang klo mrua kansgum dok kam pis mo orom kua serppak mruo e. Nove, E Nut to orom karo papat ruk o minar, her Endo tmeng dok arhe. Vanang muk mut lua mnor mang En hak.

²⁹ Vanangko dok kua mnor mang En, ko ko her ottek ko kim En, ko her En arhe tmeng dok ngte.”

³⁰ E Yesus ta re tok, va her vgum karo rhek ruk arhe ngat re kam kleng singni mnam, vanangko nong tang mnam mar tngam kalo ktiek mang e, ekam ko ka kolkha tlo pis vop.

³¹ A mumu nam pua vle kar e Yesus tok,

vanangko kavurgem mnam mar ngat kle kor mnam mar mang en he kmokpom kar ge. Ngma havae mang te, “Her en arhe Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen ko nong a mhel tang hak na pis kmeharom o reha ruk lserpgue ho mi kir kim endruk a mhel ta nam kaeharom mar!”

Ngat Re Kam Kpom E Yesus

³² To o Parisiau akuruk ngta ngan a mumu to ko tok, ko ngat vrua vur re orom o rhok ruk endruk mang e Yesus, to mar o Parisiau kar o pris ruk laol ngta meng o pris akuruk ngma toot mang E Nut ka maksien kam ngae kam kpom.

³³ To e Yesus thera reng o Yuda ngalmialaol ruk endruk te, “Ngor gi vrua vavle mo kmuk to ngor kat kaeknik kngae ngok kim Endo tmeng dok.

³⁴ Va mguera nonhong dok, vanangko mguer lua pis mang dok e. Va muk, mut lo is hak kam ngae ko mnam a mhe to dok kua re kam vle mnam e.”

³⁵ E Yesus ta re tok, to o Yuda ngalmialaol ruk endruk ngata mo mnganang ngar te, “Ta re kam ngae ngam, he ngot lo is kam pis mang? Nok ta re kam ngae ngok kio Grik ko nguaro mia mruo akuruk ngta parahi ngok kim mar ka vle, he en kam patter o Grik vor?”

³⁶ Va ta re te, ‘Mguera nonhong dok, vanangko mguer lua pis mang dok e,’ va ta re kat te, ‘Muk, mut lo is hak kam ngae ko mnam a mhe to dok kua re kam vle mnam.’ Ta re tok, vanang ka re ka pun ta vle nngia?”

A Vugye To Orom A Ktalthok To Kam Plong Vle Ko Kim E Nut Ngnik Ngnik

³⁷ Mpalngaem mnam a Pnes to endo, e Yesus ta hop ksir to krere malpgem o guliel te, “Erieto nak katngaivie va nak kaol ngte kmok kmivie.

³⁸ Ii, va kmikkiem gi enang ko ngat ittiegom E Nut karo rhek, erieto tkor mnam en mang dok he kmokpom kar dok, va a vugye nera gos kun mnam, en kmivie mnam a ye ka mten to tkais kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang.”

³⁹ Nang e Yesus ta re kvat a ye ka mten to endo tok kam keknen mang E Nunu A Totur to E Nut nak kaen ngang endruk ngar kor mnam mar mang En he kmokpom kar koknaik. Tennik kam ngae kais ko tok, E Nut tlo en E Nunu A Totur ngang o mia vop, ekam ko e Yesus tlo yor he kat hop petgim ka nnak vop.

O Mia Ngta Mommenik Va Kmo Kokheng Ngar Mruo Mang E Yesus

⁴⁰ O mia akuruk kun pgegom endruk ngta gun ko tok, ngata ngan ko e Yesus ta rere tok, to ngat kle mrua havae mang te, “Lmien, a mhel ta, en her a propet to ngta ktar kpavap mang ti arhe te, nera kaol ngte!”

⁴¹ Nang akuruk ngat kle va khavae te, “Her en arhe Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen.”

Vanang akuruk yok vat ngta kokhe kre te, “Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen ner lo kottek ko mGalili gi,

⁴² ekam ko ngat ittiegom E Nut karo rhek mang te, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen nera pal mnam e Devit ka ngausie, va knan nera kol mBetlehem, ko tok mnam a mhe to kaes e Devit tkorsang ka vle mnam tennik kat.”

⁴³ Gi enang tok, o mia ngta mommenik va kmo kokheng ngar mruo mang e Yesus.

⁴⁴ Akuruk ngata svil kam kleng singni mnam, vanangko nong tang mnam mar tngam kalo ktiek mang e.

O Yuda Ngalmialaol Ngat Kees Kmor Mnam Mar Mang E Yesus He Kmokpom Kar

⁴⁵ To o pris ruk endruk ngma toot mang E Nut ka maksien, ngat kat kaeknik ngok kim o Parisiau kar o pris ruk laol, endruk ngta ktar meng ngar kam ngae ka kpom e Yesus. To o Parisiau ngta mn-ganang ngar te, “Kman ko mut lua kpom kngorom ngte?”

⁴⁶ Va ngta kle gia re te, “Nong a mhel tang tngae vu smia rere enang a mhel ta gi.”

⁴⁷ Va ngalmialaol ngta re lsinvi kam mnganang ngar te, “He, tmas ormuk kat,

⁴⁸⁻⁴⁹ enang ko ta mas orom a mumu to orom o takpun ruk ngat lua mnor mang mor o Yuda nguaro pos? Hai-e, E Nut ka ngaesik ta vle kuon mang ngar he! Mu havaeng ngor na, mut sim mnor mang kaela ngang ngor ruk o Yuda ngor ke murgun to nma vongnek kim o rhek, i o kaela ngang ngor ruk o Parisiau ko ta kor mnam en mang a mhel to endo he kmokpom kar? Ho mi kut nop hak!”

⁵⁰ Ngat re lsinvi ngang o pris ruk ngma toot mang E Nut ka maksien tok, vanang endruk laol kar o Parisiau ngaela langto te ktua vle ko tok, he kaum kar mar, ka munik e Nikodimas. E Nikodimas, endo tesgun ta ngae he ka ptang e Yesus. Ta hop ksir he kreng klenar te,

⁵¹ “Nguaro pos ngat hagam mor kam gi vrong kolaspa mang a mhel kam tutut kmel kam yor, nang lo ktar smia vongnek kim karo rhek, kam mnor mang karo keknen e.”

⁵² Va ngta hop ku he le kre lsinvi kat te, “Pathe yin nkong mGalili kat ngola? Ngae he, sim kellu mnam E Nut karo rhek he non ekam mar, yek ngira mnor te, a propet to ngata ktar kpavap mang tennik te, ner kaol ngte, en ner lua kottek ko mGalili e.”

O hor akuruk tennik ngat lo el o rhek ruk ngat kaelha moti he ka grung kais ma 8.11.

[⁵³ Ngat re tok, to langto langto ta ngae ngok mnam ka rek mruo,

8

¹ nang e Yesus ta kle ktua grap ngoguoan kia vul to e Olip.

E Yesus Ta Mrung A Vlom To Kpoot Mang A Lei

² To hop enang ngmo ko a kolkha tgi gnua plek, e Yesus tkat kaeknik ngok mnam E Nut ka maksien ka mhe to ko ma gi vle. O mia ngarlavurgem ngta mur ka kleim to tkorsang kam patter mar.

³ To o pattermia kmo pos kar o Parisiau ngat kaol orom a vlom langto ko o mia ngat pis mang ko ta kpanaem mang ka lei. Ngta kaol orom he ka srim ko pum mar tgus ngaro kerok.

⁴ To ngat pe gia mnganang e Yesus te, “Pattermia, a vlom ta ngat pis mang ko ta kpanaem mang ka lei.

⁵ He e Moses karo pos ngat havaeng ngor kam lalaem lraip ruk enang ti orom o krek kngam mar o yoror. Vanang yin, ngir ktua reng nngia?”

⁶ Ngat pe gia mnganang e Yesus tok, en kam mrua ru pum karo mur rhek mruo, nang mar kam kle kmon orom karo mur rhek ruk endruk.

Vanangko e Yesus ta kle gia kerreku he kaelha kmittiek orom ka smeik kuo mang a mmie ka ngaor.

⁷ Nangko ngat kaenenker kam mamnganang vop, to e Yesus ta ngatier ku to ksir, to krenge ngar te, “Tang mnam muk ko ho nop a kerkeknen tang hak ngang, her en arhe naka ktar ka kla mang orom a kre.”

⁸ Ta re tok, to kta kerreku to kat kaittiek kuo mang a mmie ka ngaor kat.

⁹ Ngata ngnek ko ta reng ngar tok, to mar tgus ngat kaelha kam gilvik ka kle langto langto. Kmelha orom o hipun, ngat veet kparem e Yesus kar a vlom to, ko ta sir en tuk ko tok ge.

¹⁰ To e Yesus ta ngatier ku to ksir to ka mnganang a vlom to endo te, “He ngram? Kolkheng, nop a mhel tang kat kam kat kael in kam yor he?”

¹¹ Va a vlom tkoripang te, “Kolaip, nop tang e.”

To e Yesus ta reng te, “To dok kat, klo kael yin kam yor kat e. He kngae he, vanangko kmelha tete ngior kam kat kaeharom tok kat e!”]

E Yesus En A Mmok Ka Pun Msim To Kam Valler O Mia Tgus Mo Mmie

¹² To e Yesus ta kta rere kar o mia he khavaeng ngar te, “Her dok ta arhe a mmok ka pun msim to kam valler o mia tgus mo mmie. Endo nak kaikkiem a mmok ka pun msim to dok, ngora

ktong kam kol a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik. He ner ho lo kta ngae kun mnam a slommok kam yor kat e.”

E Yesus Tkaenserpagam Karo Rhek

¹³ E Yesus thavae tok, to o Parisiau ngta rere vgum te, “Mur vokom yin na, tete yin atgiang tuk e yi mrua rere ormin mruo. He ekam tok, o rhek ri ya rere ormar ngat lo kaur e.”

¹⁴ Va e Yesus ta kokheng ngar kam re te, “Nop hak! Ko si enangthe dok atgiang tuk kop mrua rere orom dok mruo, va kuario rhek ngat kaur ge, ekam ko dok, kua mnor mang dok te, ko her ottek ko kim E Titou va kua mnor mang dok kat te, ngor kat kaeknik ngok kim kat. Vanang muk, mut lo kta mnor mang dok hak te, ko her ottek ko kim E Titou tok e, va mut lo kta mnor mang dok kat ko ngora kat kaeknik ngok kim kat e.

¹⁵ Vanang muk, muma vokom o mia he kmon mar orom mutaro mur papat mruo! Vanang dok kom lua vokom o mia he kmon mar enang tok e.

¹⁶ Vanangko enangthe lmien te, kop sia vokom a mhel tang he kmon orom kotaro mur papat mruo enang tok, va kopa mien orom kuario papat ruk endruk va nga ngae ho mia mien hak ge. Ko dok, kom lua vle dok atgiang tuk e. Nove, E Titou to tmeng dok ta sir pekmok kat.

¹⁷ Tgia nho kngae gi enang muk o Yuda mutaro mur pos mruo ko ngat mrua havae te, “Enangthe alo mhel alomin ngina kaum kre mang a tomhel to, va ngina re to endo tkaur.”

¹⁸ He kmikkiem muta mur pos to endo tok, dok mruo koma rere orom dok va E Titou to tmeng

dok ta ngam alomin orom kam rere orom dok kat. He enang tok muo alomin tok moma kaum krere orom dok.”

¹⁹ Ngta ngan ko e Yesus ta re kvat kteit to ngta mnganang te, “Iteit nam?”

Va e Yesus tkoripang ngar te, “Mut lua mnor mang dok va E Titou e. Enangthe mupa mnor mang dok, va mup kle ka mnor mang E Titou kat.”

²⁰ E Yesus ta rere orom o rhek ri ko tok ko ta patter o mia kun mnam E Nut ka maksien ka mhe to ko rkieng a mhe to kmelpas orom o krek ruk o mia ngma nngiar ngang E Nut ormar. Ta patter mar ma mmok enang tok, vanangko nong a mhel tang ta kpom, ngar kmim kngam a yoror, ekam ko ka kolkha tlo pis vop.

E Yesus Tkaengorang O Yuda

²¹ To e Yesus ta kta havaeng o Yuda ngalmialaol te, “Ngora ngae kparem muk to mguer kle knonhong dok, nangko mguer gia yor orom mula kerkeknen to kam keyang dok. He ekam tok, her muk ruk arhe mut lo kais hak kam ngae ko mnam a mhe to dok mruo kua re kam ngae mnam e.”

²² E Yesus karo rhek ruk endruk ngat hover o Yuda ngalmialaol ruk endruk ngaro papat to ngat kle kmo mnganang ngar mruo te, “Pathe nok ner mur kaim en mruo vor ko ta re te, ‘Mut lo kais hak kam ngae ko mnam a mhe to kua re kam ngae mnam’.”

²³ Ngat mo mnganang ngar tok, vanangko e Yesus tgia rere vop te, “Dok nkong dok man ma volkha, nang klo pal mo ma mmie ta e. Vanang muk nkong nguk mo mmie va muk mut pal mnam a mmie ta.

²⁴ Ko hera ktar khavaeng nguk he te, mguer mia yor her vgum mula kerkeknen to endo enangthe mgua lua kor mnam muk mang dok te, Endo ta vle orom a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik her dok msim ta arhe, dok to kom mrua havae ormok.”

²⁵ E Yesus thavae tok to ngat kle ka mnganang te, “Te yin erieto?”

Va tkoripang ngar te, “Her dok ta arhe, dok to tesgun kom mur havae orom dok tok.

²⁶ Va kuario rhek ngarlatgep vop kam mon muk orom mularo kerkeknen ormar kat. Va Endo tmeng dok, En lminam, he koma havaeng nguk ruk mo mmie orom karo mur rhek mruo ruk kua nganik mkor.”

²⁷ E Yesus thavae tok, vanang ngat lua mmok te, ta rere ngang ngar mang Kteit E Nut e.

²⁸ He ekam tok, ta kle khavaeng ngar te, “Mnam a kolkha to mguak hover a ho orom A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok, to endo yek mguera mnor mang dok te, her dok ta arhe endo kom mrua havae ormok tok. Ii, mnam a kolkha to endo kat gi, mguera mnor mang dok kat te, kom lo is kmeharom a ngaeha tang orom kotaro mur serpak mruo tuk e. Nove! Kom gia rere kmikkiem Isir gi enang ko E Titou nma kaenang dok.

²⁹ Ii, Endo tmeng dok nma vle mo kmok he lua parem dok e, ekam ko kom gi kaeharom o keknen ruk En nma higliang ngar.”

³⁰ E Yesus tgia rere kngae ko tok, va o mia ngarlatgep ruk ngta ngan karo rhek ruk endruk ngat kle kor mnam mar mang en he kmokpom kar ko gi.

E Ebrehem Kaores Msim

³¹ To o Yuda ruk ngat kor mnam mar mang e Yesus he kmokpom kar kuo mang ngaro gi pkor, e Yesus te ktua reng ngar te, “Endruk ngma vle pum kuario rhek, her mar kolngunes msim ruk ormar arhe.

³² Ii, mguaka vle pum kuario rhek tok, va mguera mnor mang dok to la minar to dok. He ekam tok, dok to la minar ngora hong nguk pum o vrong serppak tgus ruk ngma kpom muk kserpagam muk.”

³³ Va ngat koripang te, “Hai-e, her mor ri arhe endruk e Ebrehem ta plam ngua ngausie msim. Va mor e Ebrehem kaores msim ormor kat he. To nngia ko ya havae te, ngira hong ngor pum o vrong serppak ko mor ngot ngae lo vur vle pum a serppak tang hak ko nong a tomhel lang ka serppak ta kpom mor kserpagam mor hak!”

³⁴ Va e Yesus ta kle kpatter mar kmoripang ngar te, “Ko smia mien ngang nguk te, endruk ngama vle pum o kerkeknen mekam ngma khenam mar ma mmok te, nong ngaro serppak ngang ngar kam mrua hong ngar pum ngaro kerkeknen ruk endruk ko ngama kpom mar kserpagam mar.

³⁵ He kmikkiem gi enang tok, a kayie to nam gi kaeha ngang ka taven, nong ka serppak mruo ngang hak kun mnam ka taven ka valngan kat e. Gi a taven to endo khal msim ka serppak ngang kun mnam kteit ka valngan.

³⁶ He ekam tok, E Nut Khal msim to dok orom kua serppak kho mi kut kais hak kam hong nguk pum mularo kerkeknen ruk o pos ngaro serppak ngma mon muk orom mar. He ekam tok,

enangthe kopa hong nguk pum mar tok, va mularo pkor ngara parhi ko o pos ngaro serppak ngar lo kat kais kam kta kpom muk hak kam mon muk ormar enang tok kat e.

³⁷ Vanang kua mnor mang nguk. Si e Ebrehem ta plam mula ngausie va muk kaores msim, vanangko muma khanang nguk kmim dok ge, ekam ko muma kees kam ring mnam muk mang kuario rhek.

³⁸ Ii, E Titou to tmia plam dok, koma rere mang karo keknen ko ta khenam mar ngang dok ko koma vle ko kim. Vanangko muk muma kees kat kam vle pum kuario rhek ruk endruk e, ekam ko mum le ktua svil kam vle pum endo ta plam muk karo keknen ko nma havaeng nguk kmeharom mar ge.”

³⁹ Ngta ngan karo rhek tok to kle kreng te, “Endo ta plam mor her e Ebrehem msim to arhe.”

Va e Yesus tkaekon ngang ngar te, “Mularo keknen ngam lua khenam te, muk e Ebrehem kaores e. Ko enangthe e Ebrehem msim to ta plam muk, va mup sim kaikkiem karo keknen ruk en mruo nam kaeharom mar kat.

⁴⁰ Mu vokom na, tete dok ko gi her havaeng nguk orom o papat ruk o minar, endruk ko nganik ko mkor E Nut, vanang muk mum kle kaikkiem a papat langto gi, endo kam khanang nguk kam por dok kngam dok a yoror. Nang e Ebrehem nam lo eharom a keknen ta gi.

⁴¹ Ii, mum lo kaikkiem o keknen ruk mkor munges e Ebrehem e. Mum kle va kaikkiem o keknen ruk mkor endo lsir tmi plam muk.”

Ngta ngan e Yesus karo rhek ruk tok, to ngta

kner kam re lsinvi te, “Ai, mor ngot mia mnor mang endo tmia plam mor, her En ngor Teit msim E Nut tuk arhe, nang ngoornek ngat lo lol mor kilturvek, enang ko inan tkol yin tok e.”

Endruk Ngta Pal Mnam E Seten Ka Ngausie Ka Pun

⁴² Va e Yesus tkoripang ngar te, “Enangthe lmien mang nguk te, mu Teit msim to E Nut, va mup kaelongtok mang dok, ekam ko ko her ottek ko kim her E Nut arhe. He tete ko her aol ngte kim muk he. Klo mrua kansgum dok kam pis mo orom kua serppak mruo e. Nove, vanang her E Nut msim arhe to tmeng dok kmaol ngte.

⁴³ Vanang kman ko mut lua mmok mang kuario rhek vop? Te mut lua mmok vop ekam ko muk mruo mum mi mrua tok pelam muk ha.

⁴⁴ Ii, muma vle tok, ekam ko tennik ko E Nut tlo kueng a mmie vop, e Seten to tmi plam muk msim ta kees kam vle pum o rhek ruk o minar kat e. Ko nop a vur papat tang ko a minar hak kun mnam gi. Ko en a ho vu ppiagar hak. Ii, ko en nma rere va nma rere orom ka re mruo to orom karo rhek ruk la ppiagar ekam ko nam vua ppiak ormar. Va o gi vrong rhek tgus ruk la ppiagar ngam kottek mkor her en mruo arhe, ekam ko en o vu ppiagar ngar teit msim to en arhe. Ii, tennik tmur hong en mruo pum o rhek ruk o minar tok petgim mar, to kle khortgi kam vle te, a pormia msim. He ekam ko muma svil kmikkiem e Seten ka svil mruo, endo kam pormia enang tok kat, va ta khenam muk mruo ma mmok te, her endo a vu ppiagar mu teit msim arhe, endo tmia plam muk.

⁴⁵ He ekam ko koma rere ngang nguk orom kuario rhek ruk o minar enang ti tete, mum ho mi ktua kees hak kmor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok.

⁴⁶ Ii, kua mien ko nop a mhel tang tkais kmel dok ma mmok he kam mon dok orom a kerkeknen tang hak. To enang tok, ekam ko koma mien ngang nguk orom kuario rhek ruk o minar ruk endri, va kman ko muma kees ge kam lol he kor mnam muk mang dok pum mar he kmokpom kar dok?

⁴⁷ Mu vokom na, gi ekam ko muma kees kam lol kuario rhek ruk o minar ruk endruk he lua kor mnam muk mang dok pum mar kam mokpom kar dok, va tmia khenam muk ma mmok kat te, muk nop E Nut kles msim e, ekam ko E Nut kles msim ngma lol karo rhek ruk o minar he kor mnam mar mang En pum mar he kmokpom kar ge.”

E Yesus Ta Mrua Havae Mang En Mruo

⁴⁸ E Yesus ta re tok, to o Yuda ngalmialaol ngat kaekon ngang vat te, “Nok ngot lua mien miik vor, ko ngota re te, a Samaria to yin, endo a koot tenvevem?”

⁴⁹ E Yesus ta klai ngang ngar te, “O-o, nop a koot tang tkaenvevem dok e. Nove, kom kle va smia totu pum E Titou, vanang muk mum kle va ka kpiem dok hak.

⁵⁰ Kom lua vle pum a papat to kam mrua hover dok mruo e, vanangko E Titou nama vle pum a papat to kam hover dok, he her En arhe nera mon muk orom mularo kerkeknen.

⁵¹ Lmien ko kua havaeng nguk te, endo nma vle pum kuario rhek, E Nut ner lua mon orom karo kerkeknen he kael en kam yor vgum mar hak.”

⁵² O Yuda ngalmialaol ngta ngan e Yesus karo rhek ruk endruk to ngta re lsinvi te, “Pusner ko tete ngota mnor yin yek te, a koot ther mi kaen-vevem yin he. Ko e Ebrehem tyor va o propet ngat yor kat va yindo yi sia re te, endo nama vle pum ilaro rhek ner lua yor gi?”

⁵³ Anito? Ye ho laut gi, kir kim ngores e Ebrehem? Ko en tmi yor hak hak he, va o propet kat! Ya mrua kangsum in kmel in aniem to?”

⁵⁴ Va e Yesus ta kle kre te, “Enangthe dok atgiang tuk ko ko mrua kangsum dok kam mrua hover dok mruo, va kuaro rhek ngat lo is kmaur e. Vanangko gi E Titou to E Nut, Endo mum mrua havae mang nguk te, muma plong totu pum, her En arhe nma hover dok.

⁵⁵ Ii, nok mut lua mnor mang Endo vor. Vanang dok kua mnor mang. Kopa re te, klua mnor mang Endo, to dok kat a vu ppiagar enang nguk. Vanangko ko mi ktua mnor mang va koma vle pum karo rhek kat.

⁵⁶ Munges e Ebrehem nma sirei mang a papat to kam vokom a venloot to kua vle mnam tete. Va lmien te, ther vokom a venloot to enda he, to her le ksirei mang kat.”*

⁵⁷ To o Yuda ngalmialaol ngat kle ka kner e Yesus lsinvi te, “Nong yin a hipun vop, va ye her vokom

* **8:56:** E Ebrehem nma him E Nut karo rhek ruk ngat rere mang a venloot to e Yesus ta vle mnam, he enang tok ta vle te, tvokom tok. Va tkor mnam en mang E Nut ka tnangal mang o kolkhek ruk endruk. He ekam tok, o Yuda ngma havae te, tmi vokom ko karo papat ngat vua serppak mang a tnangal to endo kmel mit koknaik.

e Ebrehem he?”†

⁵⁸ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Kua havaeng nguk lmien te, E Ebrehem nop vop, vanang dok ko ktar vle.”

⁵⁹ O Yuda ngalmialaol ngat ngan e Yesus karo rhek ruk tok mnam E Nut ka maksien ka mhe to ko ma gi vle, to ngat lol o krek kam lalaem ormar, vanang e Yesus ta tutvok he vur aol kmottek parem a maksien to endo.

9

E Yesus Tkaeharom A Vivisker Langto En Kam

Ya

¹ E Yesus tparem mar ko tok, nang kle kn-gae kaikkiem a ngaelaut kngae, va vgum a mhel langto ko tvipsik, ko knan tkut kol tok he.

² To E Yesus kalngunes ngta mnganang te, “Pat-termia, erieto karo kerkeknen ngat kamliker he knan tkol ko a vivisker, en mruo, i o kteit kar knan?”

³ Va E Yesus tkoripang ngar te, “Nop karo kerkeknen mruo, va nop kteit kar knan nginaro kerkeknen ruk ngat kamliker he tvipsik e. Knan tkol a vivisker enang tok, he nang E Nut kam palgem va kpolger ka serppak vgum her enang tok arhe.

⁴⁻⁵ Mnam a venloot to kua vle mo mmie koma vle enang a kolkha to nma valler o mia he ka mmok kim mar. Ii, a kolkha to endo her dok ta arhe. He ngua vrua nan kim o mia tgus mo mmie na, to endo yek ngruak kaeharom o reha ruk mkor Endo tmeng dok. Ko koknaik nguak ngae kparem muk

† **8:57:** A re lsir ta vle te, “Nong ilaro pnes ko ngat kais te, alo mhelom alomin hori orom loktiék.”

to nera vle enang a segain he a mhel lang ner lo kat kais kmeha kat e.”

⁶ E Yesus ta re tok, to kle kguspa ku mmie to ktaem a mmie kmeharom ke paat. To ta hemhem endo tvipsik kalo keik orom.

⁷ Ta hemhem kalo keik to kreng te, “Ngiak ngae he kaelel ilalo keik kuo mnam a ngaenker to e Siloam.” (A ngaenker ka munik ta ka pun ta vle te, “Meng.”) E Yesus ta meng kmelel kalo keik tok, to a mhel ta, tgia ngae kaelel kalo keik to her gi kaeknik gia nho ngatngae, to hera ngae ngok mreka.

⁸ Tkaeknik ngok mreka, to klenar va o mia akuruk, endruk ngma vokong tesgun ko nam korsang he ka vle kaurur kio mia va kngangrang ngar ngta mo mnganang ngar te, “A mhel to nam korsang he ka vle kngangrang ngar enda arhe?”

⁹ Va o mia akuruk ngta havae te, “Lmien, enda arhe.”

Vanang akuruk yok ngta havae te, “O-o, nove. Tgia nho enang a mhel to endo.”

Vanangko en mruo, ta mrua havae mang en mruo te, “Mare! Her dok ta arhe!”

¹⁰ To o mia ngat kle ka mnganang te, “Havaeng ngor na, nngia va yan, ko ye kta nho kat?”

¹¹ Va a mhel to endo tkoripang ngar te, “A mhel to ngma mon te, e Yesus ta guspa ku mmie he ktaem a mmie kmeharom ke paat to khemhem kualo keik orom. Ta hemhem min, to kreng dok kam ngae kaelel kualo keik kuo mnam a ngaenker to e Siloam. To kua ngae kaelel kualo keik to re kaeknik va kle her gia nho he.”

¹² Ngta ngan a mhel to endo ko ta re tok, to kle ka mnganang lesik te, “Va endo ya rere mang ngnamrie?”

Va ta havaeng ngar te, “Klua mnor gi.”

O Parisiau Ngta Non Ekam A Re To Mang E Yesus Te, Teharom A Vivisker Langto

¹³⁻¹⁴ Vanang a kolkha to a Sabat to arhe ko e Yesus tiguspa ku mmie he ktaem a mmie kmeharom ke paat to khemhem a vivisker to endo kalo keik orom he en ta kta nho kat. He ekam tok, o mia ngta nglum a vivisker to endo kngorom ngok kim o Parisiau.

¹⁵ Ngata srim a mhel to endo ko kim o Parisiau to mar kat ngat le ka mnganang mang ko nngia he ta kta nho kat. To a mhel to endo tgi havaeng ngar te, “Ta guspa mang a mmie he ktaem kmeharom ke paat to khemhem kualo keik orom. To ko ngae gi kaelel kualo keik to tete kua nho he.”

¹⁶ To o Parisiau akuruk ngata mo reng ngar mruo te, “A mhel to teharom a ngaeha to endo tlo ottek ko kim E Nut gi, ko tlua totu pum ngua kolkha to a Sabat e.”

Vanang akuruk ngat kle va ka mngan pum ngarlenar ruk o Parisiau kat te, “Nngia ko a mhel to ta ru mnam o kerkeknen tkais kmeharom a ngaelmir to a serpgar enang endo?” To ngta mo kokheng ngar kmommen mar mruo mang.

¹⁷ O Parisiau ngta mo kokheng ngar tok knop, to her kle kta mnganang a mhel ta kat gi te, “Her ilalo keik arhe tehng ngin he ya nho, to ngia re nngia mang?”

Va a mhel ta, ta koripang ngar te, “En a propet langto.”

18 Vanang a mhel to endo tpu vle te, tesgun en a mi vivisker he tete ta kta nho kat, vanangko o Yuda ngalmialaol ngat lo vu kor mnam mar mang o rhek ruk mang tok gi. To ngat vaeng kteit kar knan he ka mngan ngin mang. To endo yek ngat kor mnam mar mang o rhek ruk endruk.

19 Ko ngat vaeng ngin he ka mnganang ngin te, “Me hal ta ngola, endo mae meta havae te, knan tkol a vivisker? Vanang nngia ko tete ta nho?”

20 Va kteit kar knan ngint koripang ngar te, “Mota mnor he te, mo hal ta arhe, va mota mnor kat te, knan tkut kol a vivisker tok kat gi,

21 vanang mot lua mnor mang ko nngia he ta nho, va mot lua mnor kat mang a mhel to teharom kalo keik he ta nho e. Mu mnganang en mruo, ko tlaut he, he en tmur kais kam mrua havae mang en mruo.”

22 Kteit kar knan nginta re tok, ekam ko nginta gorang o Yuda ngalmialaol ko tesgun ngata ktar lgem o rhek te, ani mhel to na mrua havae mang e Yesus te, En Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen ngak likim a mhel to endo kam kser, he en kam lo kat kaum ktotu pum E Nut kar mar kat kun mnam o Yuda ngarta rek to kam rere mnam.

23 He ekam ko nginta gor tok, nginta havaeng o Yuda ngalmialaol te, “Mu mnganang en mruo, ko tlaut he, he en tmur kais kam mrua havae mang en mruo he.”

24 To ngata kta vaeng a mhel to kam kta sir ko kmar, to ngata havaeng lserppak te, “Ngota havaeng yin tete kam smia re lmien mo pum E Nut kalo keik he. Ko ngota mnor mang a mhel to endo te, en a mhel to ta ru mnam o kerkeknen gi.”

25 Va ta reng ngar te, “Klua mnor te, en a mhel to ta ru mnam o kerkeknen o nop, vanangko ko gia mnor mang a tomhel atgiang ta te, tesgun ko vipsik vanang tete kua nho he.”

26 Thavae tok, to o Yuda ngalmialaol ngta kta mnganang kat gi te, “Teharom in nngia he ya nho?”

27 Va thavaeng ngar te, “Ko her havaeng nguk nanga he va mut lua ngnok gi? Kman ko muta svil dok kam kta votam kuaro rhek? Nok pathe muta svil kam vle te, en kalngunes ormuok kat vor?”

28 Ngata ngnok tok, to ngat kle kpetpet o rhek ngang kam klel orom he ho ksisieng hak kam reng te, “Ai, her yin arhe to en kalkayie ormin, vanang mor e Moses kalngunes ormor.

29 Ngot ho mi kut mnor hak te, E Nut tmi rere kar e Moses. Vanang mang a mhel to endo ya rere mang ngot ngae ho lua mnor mang gi, ko tpal mnam ani pnam to.”

30 Ngat havaeng a mhel to tok, va en tkoripang ngar ge te, “Ai, ko ho mi kut senkrip kim muk hak ekam ko a mhel to endo teharom dok tok tete, he kua nho, va muk mut lo is gi kam kol a pat mang te, tottek tam?”

31-33 Tennik kam ngae kais mang tete, o mia ngat lo vur ngnok hak mang a mhel lang te, en kmeharom kaela ngang ko tvipsik, en kam nho e. Mu vokom na, enangthe a mhel ta nap lo kottek ko kim E Nut va nap ho lo is hak kmeharom a ngaeha tang ko a serpgar enang endo enda teharom ngang dok tete. Nap lo is enang tok, ekam ko ngota mnor mang E Nut te, nam lua ngan vgum endruk ngta ru mnam o kerkeknen gi. Nove, nam kle ktua ngan

vgum endo nam sim kut kaikkiem karo pos va kaeharom karo svil ge.”

³⁴ To ngat koripang a mhel to te, “Her yin arhe, endo E Nut nam lua ngan vgum, ekam ko inan tkut kol in ko yin a vivisker va ta khenam yin ma mmok te, yin yi her ho ru hak mnam o kerkeknen. Ya re kam patter mor he lua ruokar kim mor gi?” Ngat re tok, to hera likim ka kser hak kam lo kta vaik kun mnam o Yuda ngarta rek to kam rere mnam kam kaum totu pum E Nut kar mar.

O Mia Ruk Ngata Kees Kam Mmok Mang E Yesus Ngta Vle Enang O Vivisker

³⁵ E Yesus tkol a re te, ngata kser a mhel to tvipsik ti, to vur koknaik ta puknim a mhel to endo ekam a ngaelaut to ka mnganang te, “Yi kor mnam yin mang A Mhel To Nkong Man Ma Volkha he?”

³⁶ Va a mhel ta, ta mnganang te, “Sim havaeng dok na mang ani mhel to en, nang dok kmor mnam dok mang.”

³⁷ Thavae tok, to e Yesus thera reng te, “Yi her vokom lsir tete he, ko her dok ta arhe, ko mrua rere kar yin mo arhe.”

³⁸ A mhel ta, tgia hop ku to kre te, “Koldaip, ko kor mnam dok mang in he.” To ta tubulkek ku penharom e Yesus he ktotu pum.

³⁹ E Yesus ta re te, “Ko kaol ngte mmie kmomen o mia, ko endruk ngta vleenang o vivisker nga vokom ka mnor dok to le kor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok. Vanang endruk ngma vokom kuaro reha ruk endruk he kees kmor mnam mar mang dok he lua kmokpom kar dok, mar ngam kle ka vleenang o vivisker enang tok.”

⁴⁰ To o Parisiau akuruk ngta vle ko kim e Yesus kat. Ngta ngan ko ta rere tok, to ka mnganang te, “Lmien te, yi lua rere kvat mor gi, ko ya re te, mor o vivisker?”

⁴¹ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Enangthe mup mrua havae orom muk mruo te, muk o vivisker to le kor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok, va E Nut na lo kat kais kam mon muk orom mularo kerkeknen gi. Vanangko ekam ko mut mrua rere kvat muk mruo te, mut lua vipsik, va muk gi, ta nho enangthe E Nut na kle va kmon muk orom mularo kerkeknen gi.”

10

E Yesus Tkaenang A Toot Kmo Sipsip To Nam Smia Nho Mang Karo Sipsip

¹⁻⁵ To e Yesus ta le kta rere te, “Ko smia mien ngang nguk te, a mhel to nma vaik ko vo sipsip nga hengor ka gudor msim, en a mhel msim to nma nho mang karo sipsip va endo nma vle ktoot ko va gudor nma koregot kim her endo arhe. Va her a mhel to msim arhe nma mon karo sipsip mruo ngaro mnok msim kam ktong ngar petgim a hengor, va karo sipsip ngam kaikkiem ko ngma ngan ka ktui ka mnor. Nma ktong karo mur sipsip mruo tgus petgim a hengor to nma ktar mang ngar va karo sipsip ngam kaikkiem ekam ko ngma ngan ka ktui ka mnor.

Vanangko a mhel lang ko yok, endo nam lua vaik ko va hengor ka gudor ko nam kle gia pa ko yok, en a mhel to a ngauruvik to ta svil kmaurur o sipsip ruk endruk. Ii, va o sipsip nga ho lo is kmikkiem a mhel to endo hak ko ngat lua mnor

mang e. Nove, ngam kle gia ngorpgom a vrong mhel to enang tok, ko ngam lua mnor mang ko kta ktui gi.”

⁶ E Yesus tkothoi ngang o Parisiau orom ke ngothoi to endo, vanangko ngat lua mmok mang karo rhek ngo pneik e.

⁷ He ekam ko ngat lua mmok mang karo rhek ruk endruk, tle khalger ngang ngar te, “Ko smia mien ngang nguk te, dok ko kaenang a hengor ka gudor to o sipsip ruk o mia kam vaik ku meorom E Nut ka tavgo ko vgum.

⁸ Endruk tgus hak ngata ktar kpis mo ktar mang dok kam vle enang dok, mar o ngauruvik ruk ngta svil kmaurur o sipsip. Vanang o sipsip ruk o mia, ngam lua ngan vgum mar gi.

⁹ Ii, her dok ta arhe endo tkaenang a gudor. Va ani mhel to ta vaik ku meorom E Nut ka tavgo ko va gudor to dok, E Nut nera sulgim he klol karo kerkeknen patgiang ngaiting he kikiangae mang ngar hak. Va ner gia vle lya hak, he ho lua gorang a tomhel tang hak ko kim.

¹⁰ Ii, mu vokom na, a ngauruvik nama ngae kpis kmuruvik, va kaus va kam kering o tgoluk. Vanang dok ko her mi ktua pis kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang endruk ngma ngan vgum dok, va mar kam her gia ktal hak orom tok he.

¹¹ Ii, va a toot kmo o sipsip her dok ta kat arhe. Ko endo nam smia nho mang o sipsip nam mrua slak orom en mruo kam yor mang ngar, he khos kim mar.

¹² Endo yok to tgi kaeha kmo krek kam nho mang o sipsip, nong en msim to nma nho mang

o sipsip ko nong kakro sipsip mruo ruk e. Ii, ko na re kvokom a pendol ko tkaol, va nera ngorpok kparem o sipsip. To a pendol na kaop ekam a murgun to orom o sipsip he kseneker mar.

¹³ Ii, endo tkaeha kmo krek nera ngorpok tok, ekam ko tgi kaeha kam lol o krek, nang tho lua pat mang o sipsip e.

¹⁴ Enang ko kua re, endo nam smia nho mang o sipsip her dok ta arhe, va kua mnor mang kuario sipsip va mar ngata mnor mang dok kat.

¹⁵ Ta vleenang tok, gi enang ko E Titou ta mnor mang dok va dok kua mnor mang E Titou tok kat. Ii, kua mnor mang ngar he gia slak ormok kam yor mang ngar, he khos kim mar.

¹⁶ Va akro sipsip akuruk yok ngang dok kat, ko ngat lo kaum ka vle kar muk mo ma hengor ta vop. He nguak le kvaeng ngar kam vaik kun ma hengor ta kat. Nguak vaeng ngar va ngak ngan kua ktui, he ekam tok, koknaik mar kat ngara ngan vgum dok he kaum ka vle kar kuario sipsip akuruk kat kun mnam a murgun to agitgiang orom nga toot kmo sipsip to agitgiang to dok tok kat.

¹⁷ E Titou tkaelongtok mang dok ekam ko dok mruo ko mrua slak ormok kam yor mang o sipsip he khos kim mar, he nang dok kam mi ktua hop petgim kua nnak kat.

¹⁸ Dok mruo kom mrua slak ormok mruo, kmikkiem kua mur svil mruo, nang nong a mhel tang hak tsopong dok kam yor tok e. Kmikkiem kua mur serppak mruo to E Nut tel kuo malpgem dok, kua tting mang dok mruo kam yor va kam kta hop kat. Va a serppak to ko her kol, he nang dok kam yor he kta hop tok, tottek ekam E Titou

ko her En arhe to ten a re to a serpgar ngang dok kmeharom tok.”

¹⁹ O Yuda ngalmialaol ngta ngan e Yesus karo rhek ruk endruk to ngta kta mo maen o rhek mang he kmommen mar mruo ekam tok.

²⁰ Akuruk mnam mar ngat havae te, “A koot tviging he, he kho envevem hak. Ngot lo is kam ngan vgum e!”

²¹ Va akuruk yok ngat kle kokheng ngarlenar te, “A mhel to a koot tviging nam lua rere orom o rhek ruk tok e. A koot tis kmeharom a vivisker kalo keik, en kam nho?”

E Yesus Ta Re Kvat En Mruo Te, En Kar E Nut Ngint Gi Mo Enang Ngin

²² Kun mnam a venloot to a ven, a kolkha langto tpis, endo o Yuda ngma kunngir kim mo pnes tgus kam pat mang ngalmialaol ko ngat kat el a totu mang E Nut Ka Maksien Ka Rek Ke Taban To A Ho Totur Hak. To lYerusalem ngat kaem pnes.

²³ To mnam a kolkha langto ko o Yuda ngat kaem a pnes to endo vop, e Yesus ta vle kun mnam E Nut ka maksien ka mhe to ngma mon orom E Solomon. A mhe to endo ngat ngam a rek ka gi keik tuk kuon malpgem orom o ngtek ngarlakhor. Va e Yesus ta vle kpunpa ko tok

²⁴ to o Yuda akuruk ngat kaum kpis ko kim he ka mnganang te, “Ngira polger ilaro rhek ruk mang in mruo nganngor, he mor kam lo kta lopumtang pum in? Ngiak havaeng ngor lsir na te, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen her yin arhe i o nop?”

²⁵ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Ko her polgom dok he, orom kuario reha ruk lserpgue, ko her mar ruk arhe ngma rere orom dok he ka khenam dok

ma mmok te, her dok ta arhe endo E Titou tmeng ngte mmie orom ka munik kmeharom karo reha. Vanangko muma kees kmor mnam muk mang dok tok he kmokpom kar dok ge.

²⁶ Ii, mut lua svil kmor mnam muk mang dok tok, ekam ko muk nong kuario sipsip mruo ruk muk e.

²⁷ Ko kuario sipsip mruo ngma ngan kua ktui kam mnor mang dok he kaikkiem dok, he dok kua mnor mang ngar kat.

²⁸ Va her dok ta arhe endo nam kaen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang ngar. Va koknaik koknaik kat ngat lo is kam yor hak, ekam ko nong a mhel tang to tis kam vret mar mo maktiegom dok petgim dok e.

²⁹ Ii, E Titou to tel mar maktiegom dok ta laut kir kim o vrong tgoluk tgus, he ekam tok, nong a mhel tang to tis kam vret mar ko maktiegom En petgim En kat e.

³⁰ Ta vle enang tok ekam ko E Titou kar dok tgus moma vle te, mot gi mo enang nguo.”

³¹ E Yesus ta re tok, to o Yuda ngata kta lol o krek kam lalaem orom mar,

³² vanangko e Yesus tle khavaeng ngar te, “Ko her mrua khenam E Nut karo reha ruk lserpgue ma mmok mo maktiegom dok. Va mu havaeng dok na, mut re kam lalaem dok mang edim mnam mar?”

³³ To o Yuda ngalmialaol ngat koripang te, “Ngot lua re kam lalaem yin mang ilaro reha ruk endruk e. Vanangko ngot re kam lalaem yin ekam ko yi her kerrereng E Nut tok arhe ko yin a gi mhel e, nang yi kle mrua mon yin te, yin E Nut msim.”

³⁴ Ngat havaeng e Yesus tok, va tle koripang ngar te, “Tennik ngat ittiegom E Nut karo mur rhek akuruk ngang nguk, endruk kun mnam muk o Yuda mutaro pos mruo te, ‘Ko her mon muk lIsrael te, her muk ruk arhe muta vle enangthe muk kar E Nut mut gi mo enang.’

³⁵ Mu vokom na, her muk ruk lIsrael arhe, endruk tennik E Nut ten karo mur rhek mruo ngang nguk va le kmon muk te, her muk ruk arhe muta vle enangthe muk kar E Nut mut gi mo enang. E Nut tmur mon muk tok, va nong a mhel tang to tis hak kam kser karo rhek ruk endruk e.

³⁶ Ii, he ekam ko E Nut ther mon muk ruk o gi mia tok, va muta pat nngia mang dok to E Nut mruo tmur re pum dok kam vle ngang En mruo he kmeng dok ngte mmie kam sir orom En? Va kman ko muta mon dok orom a kerkeknen to kam kerrereng E Nut orom kuario rhek ruk ko kua havaeng nguk ormar te, ‘E Nut Khal to dok’?

³⁷ Ko mrua mon dok tok, vanang mguak or kmor mnam muk mang dok vgum kuario gi rhek ri e. Gi enangthe mgua kle kvokom E Titou karo mur reha ruk lserpgue ko maktiegom dok, to endo yek mguak kor mnam muk mang dok ekmar tok!

³⁸ Si mut lo kor mnam muk mang kuario rhek, vanangko mupa kle kor mnam muk mang E Nut karo reha ruk lserpgue, endruk nam kaeharom mar ko maktiegom dok gi, he nang mar kmel muk ma hor mang dok, muk ka mnor mang dok te, E Titou va dok, muo tgus moma vle te, mot gi mo enang nguo.”

³⁹ E Yesus ta re tok, to o Yuda ngata kta papat kam kleng singni mnam, vanangko tvur vros aol

kun pgegom mar.

⁴⁰ To e Yesus ta ngae ngkun kut pekam a ye to e Yodan ka ngaiting tigut, ko mnam a mhe to e Yoanes nma parrum o mia mnam o kolkhek ruk tesgun. Va ta vle ko tok,

⁴¹ he o mia kavurgem ngma pis ko kim kam ngan karo rhek. Va ngama mohavaeng ngar mruo mang e Yesus te, “Pu lmien te, E Yoanes tlo eharom a ngaeha tang ko a serpgar e, vanangko karo rhek tgus ruk mang a mhel to enda ngta mien.”

⁴² He ekam tok, o mia kavurgem ngat kor mnam mar mang e Yesus he kmokpom kar ko mnam a mhe to endo.

11

E Lasarus Tyor

¹ Kam ngae, to a mhel langto ka munik e Lasarus ta yayor he ka vle ko mnam ka rengmat to e Betani. A rengmat to e Betani, e Maria kar kyel to e Marta ngina rengmat to kat.

² E Maria to endo, her a vlom to ta pungnim e Yesus kalo nhar arhe orom a ku ka mten to ngma mon te, a miir to ka gri a yar va kmomgol min orom karo ngairis ruk kuo malpgem. Va klu to e Lasarus ta kru ko ma hep orom ka yor.

³ To lo mo yel ri ngint kaen a re mang e Yesus kam reng te, “Ngoldaip, ila to im vu kaelongtok mang, ta kru ko ma hep orom ka yor.”

⁴ E Yesus tre ngnek va ta kle gia re te, “A yor to ta kol e Lasarus, tlo is kam ngam, he en kam kru mnam ka nnak hak e! Nove, ko a yor to tkol, tkol tok, nang E Nut kam mrua khenam ka serppak

ko maktiegom Khal, he nang o mia kam kanprim vgum.”

⁵ Pu e Yesus tvu kaelongtok mang e Maria kar kyel va nginlu e Lasarus,

⁶ vanangko ma kolkha to e Yesus tsi ngnek mang e Lasarus ko ta yayor, va ta vle mang alo kolkha alomin ge, ko mnam a mhe to endo ta vle mnam.

⁷ To pekam alo kolkha ruk, ta reng kalngunes te, “Mu so mor he, ngruak kaeknik ngoguoan mYudea.”

⁸ Va kalngunes ngata reng te, “Tetku, o mia ngat re kam gnuu lalaem in va kaim in ko ha, he ya re kmeknik ngok kat?”

⁹ Vanang e Yesus ta kle gia reng ngar te, “A kolkha ke ngaego ta vop! Va ani mhel to nma ngae kun mnam a mmok to enda nam lua tunvie he kharpeet ekam a ngaelaut ge, ko nama ngae kun mnam a mmok to ta valler o mia ruk mo mnam a mmie ta.

¹⁰ Vanang ani mhel to nma ngae ma slommok, her endo arhe nama tunvie he kharpeet ko ekam a ngaelaut ko nong a mmok tang ekam.”

¹¹ E Yesus ta rere ti, to kle khavaeng ngar te, “Ngola to e Lasarus tgia kru ko ma hep e, vanangko kua ngae ngok kim kam ngae kam vot-gem he khover.”

¹² Va kalngunes ngta reng te, “Enangthe nap gia kru ko mnam a hep va ta ya ko nera ya kat.”

¹³ E Yesus ta re ti, mang e Lasarus ko tyor, vanang kalngunes ngat kle kpat re te, ta rere mang ko tmi onit.

¹⁴ To e Yesus tle smia havaeng ngar lsir te, “E Lasarus tmi yor he,

15 vanangko kua sirei mang nguk ko klo vle ko kim ko tyor he, he nang muk kam vokom kua ngaeha mang to kle kaelha kmor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok. Tpu yor, vanangko ngruak ngae ngok kim ge.”

16 To e Tomas (endo ngama mon kat te, E Demas)* ta reng klenar te, “Mu so mor ngurak kaikkiem, he nang mor kam kaum kyor kren tgus.”

Her E Yesus To Tkais Kmen A Ktalhok Ngang O Mia

17 E Yesus tpis va ta kol a pat mang e Lasarus te, ngat el kun mnam a kre ka nho, he ta vle mang o kolkhek ruk korlolo he.

18 A rengmat to e Betani tlo vu vle malhagenmok mang a rengmat to e Yerusalem e,

19 he ekam tok lYuda ngarlatgep ngat pagis kmonit ko kim e Marta kre Maria ko ngin lu tyor.

20 E Marta tre gia ngnek te, e Yesus tkaol, va thera ngae kam horong ko va ngaelaut, vanang e Maria tgia vle kun ma rek.

21 E Marta tpis ko kim e Yesus to kreng te, “Koldaip, ipa vle mo va ko lu nap lo yor e.

22 Pu tok, vanangko kua mnor te, tete E Nut ner kaen ani tomhel to ngiaka mnganang mang kmen ngang in.”

23 Va e Yesus tkoripang te, “Ilu ner kta hop kat.”

24 Va e Marta tkoripang kat te, “Kua mnor ko ner kta hop kat petgim ka nnak mnam a kolkha to E

* **11:16:** A munik ta, ka pun ta vle te, “Lomonopia ruk ngin nan tkaum kol min.”

Nut nak hover o mia tgus mnam a kolkha to a kser kim.”

²⁵ To e Yesus thavaeng te, “Endo tkais kam hover o mia petgim ngaro nnak kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang ngar her dok ta arhe. He ani mhel to tkor mnam en mang dok he kmokpom kar dok na si yor, nangko nera kol a ktalhok to kam plong vle ngnik ngnik ge.

²⁶ Va ani mhel to tkor mnam en mang dok he kmokpom kar dok, ner mia kol a ktalhok to kam plong vle ngnik ngnik vgum dok, nang ho lo kat kais kam yor kat e. Va yin, yi kor mnam in mang kuaro rhek ri kat?”

²⁷ Va e Marta tkoripang te, “Koldaip mare, koma kor mnam dok mang in te, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen her yinda arhe, E Nut Khal to yin, Endo mor o Yuda gota paneng kmaol kpis mo mmie.”

E Yesus Tkaeti Mang E Lasarus

²⁸ E Marta ta re tok, to kaeknik kpis vrua vaeng kyel lvongnek he khavaeng te, “A Pattermia tpis he, he kmamngan miik.”

²⁹ E Maria tre gia ngnek tok, va thera hop ku va kmarer kottek he kngae kam ngae kpis mang e Yesus

³⁰ ko tgia vle ko mnam a mhe to e Marta thorong ko va ngaelaut ko tlo pis ko mrekk vop.

³¹ Va o Yuda ruk ngta gun kun ma rek kmonit ko kim e Maria ngat kaikkiem kat ko ngta vokong ko ta hop he kmarer kmottek. Ngata pat re te, ta ngae ngok ma mhe to ngat el klu mnam kam ngae kaetim.

³² E Maria ta puknim e Yesus ko va ngaelaut to tre gia vokong to mrua ngam ku penharom he kreng te, “Koldaip ipa vle mo, va ko lu nap lo yore!”

³³ E Yesus ta vokong e Maria kar o Yuda ruk ngat kaikkiem ko ngat vua sovet kmaee tgus he ka vrek te sei kam horotgi va te sovet kam mrung ngar hak.

³⁴ To ta mnganang ngar te, “Mut tel tam?”

Va ngat koripang te, “Ngoldaip, aol he mur vokom.”

³⁵ To e Yesus tkaeti.

³⁶ O Yuda ngata vokong ko tkaeti, to kre te, “Mu vokong na, kela tvu kaelongtok mang kaela ko te sei kam mrung he.”

³⁷ Vanang akuruk mnam mar ngata kle krere pum te, “A mhel to, tgia re va kaeharom a vivisker he ta kta nho kat ngola? Va kman ko tlo eharom e Lasarus tie tok, enang tok kat, he en kam lua yor?”

E Yesus Ta Hover E Lasarus Petgim Ka Nnak

³⁸ E Yesus tre kngae ngok va nnak va ka vrek te sei kam horotgi kat. Ko va nnak to a kre ka nho, ngat vulhagam a kre to alautar ko va gudor kam tokim.

³⁹ Tpis ngok, to ta reng o mia te, “Mu pet a kre petgim a nho na.”

E Marta to klu tyor treng e Yesus te, “Koldaip, a mhel ka gri ner kaim mor ko ngat el he ta vle mang karo kolkhek ruk korlolo orom endo tete he.”

⁴⁰ Va e Yesus tkoripang te, “Ko her havaeng yin he te, enangthe ip kor mnam yin mang dok he kmokpom kar dok va ngir mia vokom E Nut kla serppak ko maktiegom dok!”

⁴¹ To ngata vulham a kre petgim a kre ka nho, to e Yesus ta langtar ngpalmai oguon ma volkha to kngarkie te, “Kua kanprim yin Titou ko yi her ngan vgum dok tete he,

⁴² gi enang ko kua mnor ko ima ngan vgum dok tok. Vanangko kua kanprim yin mang a papat ta kam hover a mhel to enda, he nang o mia ruk ngta sir mo, mar kmor mnam mar mang dok te, her yin arhe yindo ye mi meng dok ngte kim mar.”

⁴³ Ta rere tok, to ta vae kuon mail orom e Lasarus te, “Lasarus, hop he ottek.”

⁴⁴ To a yor to e Lasarus ta hop he kottek orom o it ngakro kaenatok tgus ruk ngma rorot mang o yor ormar, ko ngat rorot mang ka vok tgus he ktokim kalo ktiek va kalo nhar. Va a yet ka kae langto ngat rot mang ka lpek orom kat.

Tottek tok, to e Yesus thera reng ngar te, “Mu halager o it kuo mang he orim, en kam ngae.”

*O Yuda Ngalmialaol Ngata Lgem O Rhek
Lvongnek Kmim E Yesus Kngam A Yoror
(Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)*

⁴⁵ He ekam tok, o Yuda kavurgem ruk ngat aol kmonit ko kim e Maria va kvokom e Yesus ka ngaeha to teharom ngat kor mnam mar mang en he kmokpom kar.

⁴⁶ Vanang akuruk mnam mar ngat kle kngae ngok kim o Parisiau to khavaeng ngar mang a ngaeha to e Yesus tgun eharom he.

⁴⁷ To o Parisiau kar akuruk mnam o pris ruk laol ngata vaeng nglenar tgus ruk ngma vaik kun mnam o Yuda Ngar Ke Murgun to ngma mon te, a Sanhendren, mar kam kaum kam rere.

Ngat kaum he kmo mnganang ngar mruo te, “Ngruak kan e? Ko a mhel to endo, nam kaeharom o ngaelmir ruk lserpgue ngarlavurgem hak.

⁴⁸ Enangthe ngurak korim he nak kaeha ka vle ti kngorom kngorom, va o mia kavurgem ngar ho gi kor mnam mar mang en he kael a halum. He ekam tok, o Rom ngalmialaol nga pis va nga re kut tur kam havae nngia va ngara lget E Nut Ka Maksien Ka Rek To A Totur he krum kim mor ruk o Yuda tgus hak.”

⁴⁹ To langto mnam mar ruk e Sanhendren, ka munik e Kaiapas, en o pris ruk laol ngalaip mnam a pnes to endo, thop ku he kreng klenar te, “Muk, mularo lpetuk ngta tok!

⁵⁰ Mut lua nho va kpat ge te, tvu ya hak ngang ngor ruk o Yuda enangthe a mhel tang ko atgiang nak yor mang ngor tgus, vanang o Rom ngalmialaol kam rum kim mor tgus tlo vua ya e.”

⁵¹ E Kaiapas ta re tok, vanangko tlo mrua re orom ka mur pat mruo to e. Nove, E Nunu A Totur tel o rhek mnam ekam ko en tkol a ngaekam to mkor o pris ruk laol ngalaip mnam a pnes to endo, he ka ktar kpavap mang e Yesus orom karo rhek ruk endruk kam havae te, ngak kaim tok he nak yor mang o Yuda ngaro usiel tgus.

⁵² Vanang nak yor nong te, gi mang o Yuda tuk e. Nove, nak yor mang E Nut kles ruk ngata parahi kngae mnam o mhetor tgus mo mmie kat, he nang en kam kta kaum mar, mar kam mokaum, he ka vle tgus te, a valngan to atgiang.

⁵³ To kmikkiem enang tok, mnam a kolkha to endo gi, o Yuda ngalmialaol ngat kaelha kam lgem

o rhek mang e Yesus kmim kngam a yoror he ngat ngae orom a papat to endo.

⁵⁴ He ekam tok, e Yesus tlo kta pupunpa va kpopolok ngang ngar ko mYudea kat e. Ta kle kparem a mhe to, to vur ngae ngok mnam a rengmat to e Epreim ko rkieng a kalputmok, he ka vle ko kim kalngunes mruo.

⁵⁵ Kam ngae to ta kokon mang o Yuda kmem nga pnes to ngma mon te, A Engyel Ta Varpaam O Yuda Ngaro Molpou he o mia ngarlatgep ngat ootoot pum mar ko mnam ngaro rengmat ruk ko mo lootpgeik he ka grap ngok mYerusalem, mar kam parrur ktar mang ko ngak kaem a pnes to enda.

⁵⁶ Ngat pis ko tok, he re kaum kun mnam E Nut ka maksien he kriring kriring e Yesus. Va ngat hera momngan ngar mruo te, “Muta pat nngia? Nok ner ho lo kta pis mo pa pnes ta vor e.”

⁵⁷ Vanang o Parisiau kar o pris ruk laol ngat kle kael a re to a serpgar ngang o mia khavaeng ngar te, enangthe tang mnam mar nap re ka mnor mang e Yesus ko ta vle mnam ani mhe to, va nak havae mang, nang mar kam kpom.

12

*E Maria Ta Pungnim E Yesus Kalo Nhar mBetani
(Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)*

¹ A kolkha to a ktiek hori ktar mang a pnes to A Engyel Tvarpaam O Yuda Ngaro Molpou, va e Yesus ta pis mBetani, mnam e Lasarus ka rengmat ko tok ko e Yesus thover petgim ka nnak.

² Ko ma rengmat to, ngata mrot kim e Yesus he e Marta ta krong o ol, va e Lasarus tkorsang ko kim o mia ruk ngata vle kmemik ko kim kat.

³ To e Maria ta kol a ku ka mten to ngma mon te, a miir to ka gri a yar, endo ka keik kmenkim ta grap, ko ngat eharom orom a gi ho atgiang tuk to a nat karo kavgot. Ta kol to ka glot kuo mang e Yesus kalo nhar va kpungnim min orom karo ngairis ruk kuon malpgem. Ta glot a ku to nok tkais mang a lita ka mhe vor kuo mang ngin va ka gri tngae pum kngae kun ma rek to tigus.

⁴ E Maria teharom tok, vanang e Yesus kalkayie langto e Yudas to nkong mIskariot, endo koknaik tmur hortgi mang, tkaesik he pe gia mngan te,

⁵ “Ngot lo is kmel a ku ta gi, he mar kmenkim, nang mor kam kle klol o krek orom he kle kaenik ngang o mia ruk ngma tu kmo tgoluk? Ko a ku ta, ka keik to kmenkim tho mi ktua grap hak, tkais kmeha mang mnam a pnes tang ko a vutnar kmis mang ka keik.”

⁶ Vanang e Yudas ta pe gia mngan tok, ko tlo mi kut kaelongtok lmien mang endruk ngma tu kmo tgoluk e. Nove, ta re ti, ekam ko en a mhel to nam vu kauruvik, ko nam mrua kambim o aposel ngakro krek ogu pa vie to ngam kaelpas mnam, endo en mruo nma nho mang.

⁷ To e Yesus tkoripang te, “Orim! Ko tkaelpas orom a ku to endo, kam pungnim kua vok orom enang ti arhe, kmelmir mang te, ngara ngangater kua mnes kam pungnim mnam a kolkha to ngat re kmel kun mnam a nho.

⁸ Ii, endruk ngma tu kmo tgoluk ngara vle mo kmuk lhok ge, vanang dok ngor lo kta vle mo

kmuk lhok kat e.”

O Yuda Ngarlavurgem Ngat Kor Mnam Mar Mang E Yesus He Kmokpom Kar

⁹ Phevgom e Yesus ko e Maria ta pungnim kalo nhar, o Yuda ngarlavurgem ngata ngnék te, e Yesus ta vle mBetani to ngata ngae ngok. Ngata ngae ngok kam lo gia vokong e Yesus tuk e. Ngat ngae ngok kam vokong e Lasarus kat, endo e Yesus thover petgim ka nnak ko tho yor hak he.

¹⁰ He ekam tok, o pris ruk laol ngata vle ka lgem o rhek lvongnek kmim e Lasarus kngam a yoror kat

¹¹ ko her vgum e Lasarus arhe o Yuda kavurgem ngat korim mar va kle gi kael kerok ekam e Yesus va kor mnam mar mang en he kmokpom kar.

O Mia Ngat Kael Kavres Orom E Yesus Kmit Ngogun mYerusalem

(Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

¹² To hop enang ngmo o mia vang ruk ngat veet pa pnes to endo ngata ngnék te, e Yesus ta ngongae ekam a ngaelaut kam ngae ngok mYerusalem kat.

¹³ To ngata keneker o kneng ngakro im to kngae kam puknim ko ekam a ngaelaut. Va ngata vuvui kam kni pum te,

“E Nut ta ngamyammok mang ka taven to yin ko yi pis orom ka munik. Ngota kanprim yin ko her yindo arhe kam susulгим mor. Ii, E Nut ta teiver mor IIsrael ngua Taven to yin.”

¹⁴ Ngata kni pum en tok, nang E Yesus tkol a dongki he ka grap korsang kuon mang, kmikkiem o propet ngaro rhek ruk tennik, kmaottam mar

kmel mit ko ngata ktar kpavap mang en tennik ormar te,

¹⁵ “Muk lSaion ruk lYerusalem mguak or kam gor ekam ko mulaip to a Taven ta arhe tkaol ngte kim muk ko tkorsang kuon mang a dongki ka sie.”

¹⁶ Tie mnam a kolkha to endo, e Yesus kalngunes ngat lua mmok mang o propet ngaro rhek ruk endruk ko o mia ngat kael o kavres orom e Yesus ormar e. Gi koknaik he, ko pekam ko e Yesus tyor he khop petgim ka nnak va kaeknik ko kim Kteit, ngat kol a pat mang e Yesus te, ngat ittiegom o propet ngaro rhek ruk endruk her mang e Yesus arhe, gi enang ko o mia ngat kael o kavres orom En ormar. He enang tok, o mia ngat kaottam o propet ngaro rhek ruk gi enang tok arhe.

¹⁷ Nangko o mia ruk ngta vle ko kim e Yesus he kvokong ko thover e Lasarus ko pa nnak ko tyor he kvaeng kmottek, mar ngata hahavae kngae mang ka ngaelmir to a serpgar to endo he kseneker a re mang vop.

¹⁸ He ekam tok, o mia ngarlavurgem ngata veet ngok kim ko ngat her ngnek ko teharom a ngaelmir to a serpgar to endo.

¹⁹ To o Parisiau ngata kle kmo reng ngar te, “Mu vokom na, ngot ho mrua koham mor he, ko o mia vang hak ngat parem mor he ho gi kael kerok ekam a mhel to he.”

E Yesus Ta Ktar Kpavap Mang En Mruo Te, Ngar Kaim Kngam A Yoror

²⁰ To o vrong rhek akuruk ngta kpom o Yuda ngaro keknen he ktotu pum E Nut ormar ngat pagis kat pa pnes to A Engyel Ta Varpaam O Yuda

Ngaro Molpou ko mYerusalem kam totu pum E Nut.

²¹ Ngata ngae ngok kim e Pilip to nkong mBet-saida mnam a mhe to e Galili to ka mnganang te, “Ngolaip, ngota svil kam vokong e Yesus.”

²² To e Pilip tngae khavaeng e Andru to min tgus nginta ngae to khavaeng e Yesus.

²³ E Yesus ta ngnek tok, to kle khavaeng ngar tgus te, “Kua kolkha to kam yor he kta hop kat tre kam pis, he E Nut kam mrua khenam A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ka serppak ma mmok he.

²⁴ Ii, ko smia mien ngang nguk te, enangthe ke ho to ngma mon te, a vit ngo khek ngap lua vui na, he ka rpuo ku mmie to kpagis va ke ho to a vit ner gia vle en tuk tok arhe! Vanang enangthe a vit ngo khek ngap mia vui he ka rpuo ku mmie he kpagis va ke ho to a vit kakro miel ngara tgep.

²⁵ He kmikkiem gi enang tok, enangthe a mhel tang nap mur kaelongtok mang ka ngorsang to mo mmie kir kim dok, nang lo mur kaen en mruo kam yor mang dok, va nera vle en tuk tok kat arhe he kmoslam a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik. Vanang endo nam le mur kaen en mruo kam yor mang dok ko nam lo vua pat kmelongtok mang ka ngorsang to mo mmie, her endo arhe E Nut ner mia kir mang a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik kmen ngang koknaik.

²⁶ Ii, endo nma svil kmeha ngang dok, na smia mokpom kar dok va karkar ekam kuario leik. He enang tok, kolkayie to en, nera vle ko kim dok mekam mekam mnam a mhe to koma vle mnam.

Va E Titou nera teiver endo arhe nam kaeha ngaok.

²⁷ Vanangko tete ta, kua ngaung tlo sim kat kaisis he, va nguak re nngia? Ko klo is kam re te, “Titou ngiak sulgim dok he kpet kua kolkha to kam yor mnam e.’ Nove, klo is kam re tok e, ekam ko a her sim kut kolkha to arhe ko her aol ngte kam paneng, en kam pis, he dok kam yor mnam.

²⁸ Titou, yin ge! Ngia mrua khenam ila serppak ngang o mia, mar kam kanprim ila munik.”

E Yesus thavae tok, to a ktui langto tkottek kun kuon ma volkha he kre te, “Ko her khenam he, va ngor kta khenam kat.”

²⁹ A ktui ta re tok, to a murgun to ngta sir ko tok he kngan a ktui ta, ngat re te, “A koot ta kullung.” Vanang akuruk ngat kle kre te, “A engyel langto ta rere kar.”

³⁰ Vanangko E Yesus ta reng ngar te, “A ktui ta muta ngan, tlo pis dok kam kol a serppak vgum e. Ta kle kpis ngang nguk, muk kam serppak vgum arhe.

³¹ Mare! Tete, a ngaeha to kam mommen o mia mo mmie ther kaelha mnam a kolkha ta he. Ko tete o kool ngalaip to nma nho mang a mmie ta, E Nut ka serppak ner kaim kta serppak he kir kim.

³² Enang tok, kopekam ko ngak hover a ho orom dok, he dok kam parem a mmie ta kmeknik ngok kim E Titou, va ngor kait o mia tgus kam mur kaen mar mruo ngang dok.”

³³ Vanang e Yesus ta re te, “Ngak hover a ho orom dok” tok, kam khenam ma mmok mang en mruo te, nak yor nngia!

³⁴ Ii, thavae tok, va o mia ngat kaekon ngang kam re te, “Ngoma ngan ngolmialaol ko ngma him E Nut karo rhek ngang ngor ko ngama havae te, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen ner gia vle ka vle ngnik ngnik he. Va nngia, ko yin, ya havae te, ‘Ngara hover a ho orom A Mhel To Nkong Man Ma Volkha’? A Mhel To Nkong Man Ma Volkha eriem to tok ya rere kngae mang ti?”

³⁵ Va e Yesus tkoripang ngar te, “A mmok ka pun to dok ngor vrua vle lhok mo kmuk vop. He ekam tok, mguak kaikkiem a mmok ka pun to dok ge, ko koma mmok kim o mia vop, ktar mang ko naka slok kmuk. Ko endo nma ngongae ma klinglon nam lua nho kpaam mnam kam mnor mang ani mhe to ta ngae mnam.

³⁶ Ii, he ekam tok, mguak kor mnam muk mang a mmok ka pun to dok he kmokpom kar dok, gi mnam o kolkhek ruk koma mmok kim muk vop, he nang muk kam vle te, E Nut to karo keknen ruk ngta mmok kles ruk muk kat.” E Yesus ta rere tok knop, to kngae ka tvok kim mar.

O Yuda Ngarlavurgem Ngama Kees Kmor Mnam Mar Mang E Yesus He Lua Kmokpom Kar

³⁷ Pu lmien te, e Yesus tpolger o ngaelmir ri lserpgue ko pum o Yuda ngakro kerok, vanang ngarlavurgem mnam mar ngama kees kmor mnam mar mang en he lua mokpom kar ge.

³⁸ Ngat lo kor mnam mar mang en he lua mokpom kar enang tok, he kaottam a propet to e Aisaia karo rhek ko ngat el mit ormar ko tennik ta ktar kpavap mang ngar te,

“Ngoldaip, yi pua khenam ilalo ktiek lserppak ma mmok ngang o mia, vanang ngat lo kor mnam mar mang nguaro rhek ruk ngoma havae ormar ge!”

³⁹ Va o mia ri ngat lo is kmor mnam mar mang e Yesus tok, kmikkiem e Aisaia karo rhek akuruk kat, ko ta ktar kpavap mang ngar ormar ko mnam a mhe langto yok kam havae te,

⁴⁰ “Ngoldaip tngam slommok pum ngakro kerok va kngam tok kim ngakro lpetuk, mar kam lua vokom ka mnor mang En to kle khortgi ngok kim, he nang En kam sulgim mar.”

⁴¹ Ii, e Aisaia ta re tok, ekam ko ta ktar kaengogo orom e Yesus ka serppak to kam hop petgim ka nnak, to tle ka ktar kpavap mang orom karo rhek ruk endruk tok arhe.

⁴² Pu o Yuda ngarlavurgem ngat lo kor mnam mar mang e Yesus he lua mokpom kar, vanang akuruk ngat kut kor mnam mar mang en he kmokpom kar ge. Si o Yuda ngalmialaol kat va ngarlakhor mnam mar ngat kor mnam mar mang he kmokpom kar kat ge. Vanang ngat lo mrua hophop ormar mrua ma mmok, ekam ko ngata gorang o Parisiau ko ngak rere kmar he kle klikim mar kam kser mar ko mnam o Yuda ngakro rektor ruk kam rere mnam mar, mar kam lo kta kaum ktotu pum E Nut kar mar kat.

⁴³ Ngam lo mrua hophop ormar mruo ma mmok tok, ekam ko ngam ho mi ktua svil hak te, o mia kam re pmar va kmon mar, nang ngam lo vua svil mang E Nut kam re pmar va kmon mar tok e.

E Yesus Karo Rhek Ruk Kam Momngan Kar Mor Ormar Ngar Kael Mor Kam Yor

⁴⁴ To e Yesus thop krere kuo malpgem o mia te, “Ani mhel to tkor mnam en mang dok he kmokpom kar dok tlo gi mokpom kar dok tuk e. Ther mokpom kar Endo tmeng dok kat.

⁴⁵ Va ani mhel to tvokong dok, tlo gi vokong dok tuk kat e. Ther vokong Endo tmeng dok kat.

⁴⁶ Ii, va kua pis mo mmie enang a mmok, he nang o mia tgus ruk ngat kor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok, kam lo kta vle ma slommok kat e.

⁴⁷ Ii, va enangthe a mhel lang nak ngan kuario rhek, nang lua ngan vgum dok, nong kua ngaeha to kam momngan kar e. Ko klo aol ngte kam momngan kar o mia ruk mo mmie e. Nove, ko aol ngte kam sulgim mar ha, kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang ngar.

⁴⁸ Vanangko a mhel to nma keyang dok he lua ngan vgum dok, her E Titou arhe to ner mia momngan kar a mhel to endo kun mnam a kolkha to a kser kim. Va ner kaikkiem kuario rhek ruk ko her rere ormar kam monik kim a yor ngang.

⁴⁹ Ner kaeharom tok, ekam ko dok, klo mrua rere orom kua serppak mruo e. Nove, vanang E Titou to tmeng dok, tsim kut papsim dok va kenang dok orom o rhek ruk nguak rere ormar, va ta kenang dok kam rere ormar nngia nngia.

⁵⁰ Va kua mnor te, o rhek ruk E Titou tsim kut papsim dok ormar ngat is kam ktong o mia kam kol a ktalhok to kam plong vle ko kim En ngnik ngnik. He ekam tok, oni rhek oni rhek ruk koma rere ormar, kom sim kut kaikkiem mar kngae tok,

gi enang ko E Titou ther sim kut papsim dok ormar va kenang dok kam rere ormar kngae tok.”

13

E Yesus Tkaelex Kalngunes Ngaro Nharok

¹⁻³ To mnam a kolkha to a ngaelonpik mnam a pnes to A Engyel Tvarpaam O Yuda Ngaro Molpou, e Yesus ta tar ko ka kolkha to kam yor mnam he kparem klenar ruk mo mmie kmeknik ngok kim Kteit tpis he. Vanang e Seten thera ktar kaenkrovgem e Yudas to e Saimon to nkong mIskariot khal nanga he, he nang en kam mrua hortgi mang. Va e Yesus ta ktua mnor kat te, Kteit tel o tgoluk tgus ko maktiegom en, ko ther ottek ko kim Kteit va ketasuo en kam kat kaeknik ngok kim kat.

Tie ma segain to endo, phevgom ko ngat kaum kmemik, ko ngta krong o ol ngang ngar, e Yesus tkaelha kam mrua pis orom ka keknen to kam vu kaelongtok mang ngar kam khenam ma mmok te, tvu kaelongtok mang klenar mruo msim mo mmie.*

⁴ Ko ta hop ku to khong ka yet, endo nma vaik pum kuo porom, to kle kol a yet to nma momgol ka vok orom to ka kleng ko mnam ka vgon.

⁵ Teharom tok, to ka glot a ye kun mnam a plo, to kaelha kmelel kalngunes ngaro nharok va kmomgol mar orom a yet to ta kleng ko mnam ka vgon.

* **13:1-3:** Yi kais kam hortgem o Grik ngaro rhek ri kam vle kat te, “Va tvu kaelongtok mang ngar hak kais ma kolkha to endo ko ta re kam ngae kparem mar.”

⁶ E Yesus tkaelel o nharok kpis ko kim e Saimon to e Pita, to e Pita thera mnganang te, “Ai! Koldaip yin mruo yindo ngir mur kaelel kualo nhar?”

⁷ Va e Yesus tkoripang te, “Yi lua mmok mang a keknen ta ko kaeha orom ngang in tete, vanang koknaik yek ngir kle ka mmok mang.”

⁸ To e Pita tho gia kokheng te, “Nove! Tho ngae lo mi kut kais hak yin kmelel kua lo nhar e.”

Va e Yesus tkoripang te, “Enangthe ngua lo momgol yin va yi ho lo kais hak kam kol a ngaekam kam vle ku meorom E Nut ka tavgo e.”

⁹ E Yesus ta re tok, va e Saimon Pita ta kle kreng te, “Koldaip enangthe ipa mien tok, va ngiak or kam gia khen kualo nhar kmelel min tuk e. Ngiak kle kaelel kua lo ktiek va kua lpek kat.”

¹⁰ Va e Yesus tkoripang te, “Ani mhel to tparrur tgus, ther mmok he, va nam lo kat kais kam kat korop kat e. Nak kle her gia ka khen kalo nhar tuk kmelel min. Ii, va muk tgus muta mmok ka vle he, vanang a gi mhel atgiang to kun pgegom muk to thua mmok.”

¹¹ E Yesus ta ktar her mnor mang erieto mnam mar na mrua hortgi mang, he ekam tok, treng ngar tok te, “Muk tgus muta mmok, vanang a mhel atgiang kun pgegom muk to thua mmok.”

¹² E Yesus tkaelel ngaro nharok tgus knop, to kta vaik pum ka yet kuo porom, to kaeknik kpis korsang ko ekam kat, to kle ka mnganang ngar te, “Muta mmok mang a keknen ta ka pun ko eharom ngang nguk kat?”

¹³ Mu vokom na, muma mon dok te, e Pattermia, va ka kvam dok kat te, Mulaip ormok, va ta sir ge

ko muak mon dok tok ge, ekam ko dok kua vle gi enang tok arhe.

¹⁴ Yu! Ko gun elel mulakro nharok tok, ekam ko muma mon dok te, Mulaip va mula pattermia ta dok. Va muk kat mguak kle kaelel o mia ngaro nharok mekam mekam gi enang tok kat.

¹⁵ Ii, ko her mur el dok ko pum mularo kerok kam kenang nguk mang a keknen to endo, he nang muk kam kle kaeharom gi enang ko ko eharom tok ngang nguk tete.

¹⁶ Ko smia mien ngang nguk te, mut lo kais hak kmottek mnam a keknen ta e, gi enang a mhel to nam kaeha lkapnes ngang kalaip ko en kat nam lua laut mang kalaip kmis en kmottek mnam karo keknen kat e. Va endo tkol a mhel ka gu, en kat nam lua laut mang ka taven to tmeng kmis en kmottek mnam ka taven karo keknen tok kat e.

¹⁷ Va tete, ekam ko muta mnor mang a papat to enda, mguer mia lgekol enangthe muak kaelha ka khenam a keknen ta ma mmok kmeharom ngang o mia mekam mekam.”

E Yesus Ta Ktar Kpavap Mang E Yudas Ko Nak Hortgi Mang

(Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

¹⁸ “Ko havae he mang a mhel to tua mmok, vanang klua rere mang nguk tgus e, ko kua mnor mang nguk ruk ko her vaeng nguk. Vanangko E Nut karo rhek ruk o propet ngat ittiegom mar tennik ngak kaottam kpis lmien orom a mhel to ko ngat rere ormar mang te,

‘Endo ta mokpom kar dok he kaum kaemik kar dok, ta kle mrua hortgi mang dok.’

¹⁹ He ekam tok, kua ktar khavaeng nguk tete, ktar mang endo kam hortgi mang dok koknaik tok, her mi kut mang nguk kam pat mang kuaro rhek ri tete, to kle kor mnam muk mang dok te, Endo ta vle orom a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik her dok msim ta arhe.

²⁰ Ii, ko smia mien ngang nguk te, ani mhel to nak ngatkal mang ani mhel to kua meng ko tkol kua gu, ther mia ngatkal kam vle ku meorom kua tavgo tok kat arhe. Va ani mhel to ta ngatkal mang kam vle ku meorom kua tavgo tok, ther kle mia ngatkal kat kam vle ku meorom Endo tmeng dok ngte ka tavgo tok kat.”

²¹ E Yesus ta rere ti knop, to ka ngaung tho lo sim kat kaisis hak to khavaeng kalngunes lsir te, “Ko smia havaeng nguk ma mmok te, langto kun pgegom muk ner mrua hortgi mang dok.”

²² Kalngunes ngata ngan e Yesus karo rhek tok, to kle gia mo vokong ngar, va le ho kmoruo mang te, “Ta rere mang erieto mnam mor?”

²³ To langto mnam mar, endo e Yesus nam vu kaelongtok mang, tkorsang ko vanam e Yesus va

²⁴ e Saimon Pita ta tger ka ktiek ngang he kreng te, “Ngia mnganang te, ta rere mang erieto mo pgegom mor?”

²⁵ To endo e Yesus nam vu kaelongtok mang ta ngam ka lpek knaek engnang e Yesus ka ngaengtek, he ka mnganang te, “Koldaip ya rere mang erieto?”

²⁶ Va e Yesus tkoripang te, “Endo nguak vagem a bret ka mhe ta kun ma plo he kaen ngang, her en a mhel to arhe.” Ta re tok, to le kvasgem a bret ka

mhe to le kaen ngang e Yudas, endo e Saimon to nkong mIskariot khal.

²⁷ E Yudas tre gia kol a bret mkor e Yesus tok, va e Seten ther gi viging ngatngae.

To e Yesus ta reng e Yudas te, “Ngia ke kmarer kmeharom a ngaeha to ya re kmeharom.”

²⁸ E Yesus ta re tok, vanangko nong tang mnam mar ruk ngata kaum kaemik ta mmok te, kman ko e Yesus ta reng e Yudas tok.

²⁹ Vanang ekam ko e Yudas nama nho mang nga ngaelpas to kmelpas orom o krek mnam, e Yesus kalngunes akuruk ngata pat re te, ta reng kam ngae kaenkim o ol orom o krek ruk endruk, ngar kmemik pa pnes, i o kam ngae ka nngiar ngang endruk ngma tu kmo tgoluk.

³⁰ E Yudas tre gia kol a bret ka mhe mkor e Yesus to ther gi ottek kngae, nangko ta slok he.

E Yesus Tkaen A Pos Langto Yok To A Gunngar

³¹ Pekam ko e Yudas tottek kngae, e Yesus tle khavaeng kalngunes te, “Tete, E Nut tre kam khenam A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ka serppak ma mmok. Va A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ngor kta khenam E Nut ka serppak vgum dok kat.

³² Ii, va enang ko A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok ngora khenam E Nut ka serppak vgum dok mruo tok, va E Nut mruo ner le kta khenam A Mhel To Nkong Man Ma Volkha to dok kua serppak vgum En mruo gi enang tok kat. He E Nut tre kmeharom tok gi tete ta.

³³ Koles ruk muk, tete ngua lo kat kais kam vle lhok mo kmuk kat e. Nguak ngae, va mguera

nonhong dok, vanangko kua havaeng nguk tete, gi enang ko ko her havaeng o Yuda ngalmialaol te: Mut lo is kam ngae ko mnam a mhe to dok kua re kam ngae mnam e.

³⁴ Va tete ko kaen a pos langto yok to a gunngar ngang nguk te, mguak kaelongtok mo nguk. Ii, va mguak kaelongtok mo nguk enang tok, kmikkiem gi enang ko kom vu kaelongtok mang nguk tok kat.

³⁵ Yu, he enangthe mguak khenam muk ma mmok te, mum vu kaelongtok mo nguk tok, va o mia tgus ngar mia mnor mang nguk te, muk ruk kolngunes ormuk her vgum a keknen to endo tok arhe.”

E Yesus Ta Ktar Kpavap Mang E Pita Te, Nera Klai Mang

(Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

³⁶ E Yesus ta re tok, to e Saimon Pita ta mnanganang te, “Koldaip, ya re kam ngae ngam?”

Va e Yesus tkoripang te, “A mhe to kua re kam ngae ko mnam, yi lo is kmikkiem dok kam ngae ko mnam tete e. Vanangko ngir kle yek kaikkiem dok koknaik kam ngae mnam.”

³⁷ Va e Pita ta kle ka mnganang te, “Koldaip kman ko klo is kmikkiem in tete? Ko dok kua re kam mur el dok kam yor kar yin he.”

³⁸ To e Yesus tle ka mnganang e Pita kat te, “Ai! Ya smia mien te, ngir mi kael yin kam yor kar dok kat? Vanang ko smia mien ngang in te, ktar mang a ngaining kmeti ngkir mo kao, yin ngira klai mang dok ngkorlotge kam havae te, yi lua mnor mang dok.”

14

E Yesus Tkaenkrovgem Kalngunes

¹ “Mularo vurkul ngak or kam kervavle vgum kuario rhek ruk endri. Mgua kle gi kor mnam muk mang E Nut va kor mnam muk mang dok kat he kmokpom kar dok.

² E Titou ka rek to oguon ma volkha karo tabneik ngarlavurgem. Va kua re kam ngae ktatar o ngaekmol ekmuk. Enangthe lmien te, nop o mi ngaekmol kuo mnam E Titou ka rek, va kop mia havaeng nguk lmien tok arhe.

³ Vanang ekam ko kua re kam ngae ktatar o ngaekmol ruk endruk ekmuk, va ngor kat kaeknik kam pis ka nglum muk kat, muk kam ngae ka vle ko kim dok, ko tok mnam a mhe to dok mruo kua re kam vle mnam.

⁴ Va mut hera mnor mang a ngaelaut to ta ngae ngok mnam a mhe to dok mruo, kua re kam ngae mnam.”

E Yesus En A Ngaelaut To Kam Ngae Kpis Ngok Kim Ngor Teit To E Nut

⁵ To e Tomas ta mnganang te, “Koldaip, ngot ho lua mnor hak mang ani mhe to ya re kam ngae mnam gi, to ngruaka mnor mang a ngaelaut nngia?”

⁶ Va e Yesus tkoripang te, “Her dok a mi ngaelaut msim ta arhe, dok to orom o papat ruk o minar kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik ngang nguk. Ii, he ekam tok, nong a mhel tang hak to tis hak kam mrua kansgum en mruo kam ngae kpis ko kim E Titou e. Nove! Ko

her gi vgum dok tuk, yek a mhel tkais kam ngae kpis ko kim E Titou.

⁷ Vanang enangthe o mia ngapa mnor mang dok tete, va ngap kais kam mnor mang E Titou tok kat. He kmelha tete kngae, mut her mia mnor mang E Nut msim ko mut her mia vokom dok orom En he.”

⁸ To e Pilip ta mnganang te, “Koldaip, ngia khenam Ngor Teit ngang ngor to ner kais ngang ngor tok he.”

⁹ Va e Yesus tkoripang te, “Ai! Pilip, ko hera vle lhok mo kmuk he, va yi lua mmok mang dok vop? Ko ani mhel to tvokom dok, ther mi vokom dok orom E Titou he. To nngia ko yi kta reng dok kam khenam E Titou ngang nguk?”

¹⁰ Pilip, im lo kor mnam yin mang dok gi te, dok kar E Nut muo tgus moma vle te, her muo atgiang? Ko o rhek ruk koma rere ormar, ngam lo kottek ko vgum dok tuk e. Nove, vanang E Titou to ka serppak nma vle mnam dok, nam kle mur kaeharom karo reha mruo maktiegom dok ta arhe.

¹¹ He ekam tok, muk tgus mgua sim kor mnam muk he kmokpom kar dok vgum kuaro rhek ruk ko havaeng nguk ormar he te, dok kar E Nut, muo tgus moma vle te, her muo atgiang. Enangthe nop, va mgua kle gi kor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok vgum E Nut karo reha ruk lserpgue, endruk nam kaeharom mar maktiegom dok ko mut vokom mar.

¹² Ii, kua mien ngang nguk te, ani mhel to tkor mnam en mang dok he kmokpom kar dok, a mhel to endo ner mi kaeharom o reha ri lserpgue kat, gi enang dok mruo ko kom kaeharom mar tok

kat. Va ner mi kaeharom mar kir kim endri kom kaeharom mar ekam ko kua re kam ngae ngok kim E Titou.

¹³ He kmikkiem enang tok, ani tomhelo mguaka mnganang dok mang orom kua munik, va ngor mia ngan vgum muk he kaeharom gi enang tok. Ngor kaeharom tok, he nang o mia kam teiver E Titou her vgum Khal to dok tok arhe.

¹⁴ Ii, mut kais kam mnganang dok mang a gi vrong tomhel tang orom kua munik, va dok mruo ngor kaeharom.”

E Yesus Tkael A Tnangal Ngang Kalngunes Kam Meng E Nunu A Totur Ngang Ngarg

¹⁵ To e Yesus ta kta reng kalngunes kat te, “Enangthe mup kaelongtok mang dok va mguak kle kta khenam muk mruo ma mmok tok kmikkiem kuaro rhek ruk koma havaeng nguk ormar.

¹⁶ Mguaka vle tok, va ngora mnganang E Titou, va nera meng tang kat ngang nguk en kam plong vle ko kim muk ngnik ngnik. Her endo ngma mon te, Endo Kam Tutturang Nguk.

¹⁷ En E Nunu A Totur to nma polger o papat ruk o minar ngang o mia. He vrong o mia ruk mo mmie ngat lo is hak kam kol, en kam vle ko kmar, ko ngat lo is kam vokom va ka mnor mang. Vanangko muk, her muk ruk arhe muta mnor mang, ekam ko tgia vle mo kim muk va nera viging nguk kmel rengmat kun mnam muk kat.

¹⁸ Ii, va nguak yor va kta hop he kaeknik ngok kim E Titou, vanang ngor lua mnang nguk kam gia vle enang o tumrek e. Nove! Ngor kat kaeknik ngte kmuk kat.

19 Ii, ketasuo dok kam yor he o mia ruk mo mmie ngar lo kat kais kam kta vokong dok kat e. Vanangko muk, mguera vokong dok ge, ko ngora hop petgim kua nnak he ka vle orom a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik. Va ekam ko kua vle tok, muk kat mguera vle orom a ktalhok to kam plong vle ko kim E Nut ngnik ngnik tok kat.

20 He mnam a kolkha to ngua hop he kat kaeknik ngok kim E Titou, mguer mia kol a pat te, dok va E Nut kar muk, mor tgus ngoma kaum ka vle enang a ho to atgiang tgus ko dok kua par mnam E Titou, va muk muta par mnam dok, va dok kua kha orom muk.

21 Va ani mhel to ta ngan kuaro rhek ruk koma havaeng nguk ormar he kaikkiem mar, her en a mhel to arhe ta khenam en mruo ma mmok te, nam vu kaelongtok mang dok. Va E Titou ner kaelongtok mang ani mhel to nma khenam ma mmok tok te, nam vu kaelongtok mang dok kat. Va dok vat, ngor vu kaelongtok mang a mhel to kat, to le mrua khenam dok mruo ngang.”

22 To e Yudas, (nop e Yudas to nkong mIskariot e, langto yok) en ta reng te, “Koldaip, nngia ko ngir gi mrua khenam in ngang ngor, vanang o mia mo mmie tgus nop?”

23 Va e Yesus tkoripang te, “Ani mhel to nam vu kaelongtok mang dok, ner mrua khenam en mruo ma mmok tok he kaikkiem kuaro rhek ruk koma patter o mia ormar. He enang ko kua re, E Titou vat, ner vu kaelongtok mang a mhel to kat, va dok krE Titou tgus mor kaol ngok kim he kael rengmat kun mnam.

24 Vanangko endo nam lo vu kaelongtok mang

dok, nam kle ka khenam en ma mmok tok kat te, nam lua ngan vgum dok he lo kaikkiem kuario rhek ruk koma patter o mia ormar kat e. Va o rhek ruk muta ngannik tete, nong nang dok mruo e, ngat kle kottek ko kim E Titou to tmeng dok.

²⁵ Ko her havaeng nguk mang o papat ri he, ekam ko ko vrua vle mo kmuk vop.

²⁶ Vanang koknaik, E Titou nera meng E Nunu A Totur ngang nguk orom kua munik. Va her Endo Kam Tutturang Nguk arhe, ko en ner le kpatter muk mang o papat tgus, va ner kael pat kmuk kat mang o rhek tgus ruk ko her havaeng nguk ormar he.

²⁷ Yu! Kua re kam ngae kparem muk he, vanang ko ktar kaen a vrek longeik ngang nguk na. Va a vrek longeik to ko kaen ngang nguk tete, tottek ekam dok mruo, he lua vle enang endo o mia ngam kaen ngang nglenar e. He ekam tok, mularo vurkul ngak or kam vua lo kurkur mang anito anito e, he kervavle.

²⁸ Ii, mut her ngan dok ko kua havaeng nguk te, 'Kua re kam ngae kparem muk tete, nang kle kat kaeknik ngte kmuk koknaik kat.' Vanang enangthe mup mi kaelongtok mang dok, va mupa sirei mang dok ko kua re kam ngae kmeknik ngok kim E Titou. Va mguaka sirei mang dok tok, ekam ko E Titou ka munik ta laut mang kotang.

²⁹ Yu! Her tok arhe, ko hera ktar khavaeng nguk tete ktar mang o papat ri he, ekam ko nga sia pis lmien koknaik, he nang muk kam her mi kut pat mang kuario rhek ri tete to le kor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok.

³⁰ Klo is kmel vu hok ngang nguk kam vua rere

kar muk e, ekam ko o kool ngalaip to ta nho mang a mmie ta, tre kmaol he. Ka serppak tsi lo is hak kam kpom dok,

³¹ vanangko ngora yor ge, he enang o mia tgus mo mmie kam kle va kol a pat mang dok, ka mnor mang dok te, kom vu kaelongtok mang E Titou, he sim kut kaikkiem karo rhek tgus, gi enang ko tkut reng dok kmeharom mar tok.

“Yu! So mor, ngor kngae kparem a rek ta he.”

15

O Mia Ngak Par Mnam E Yesus To Ta Vle Enang Ke Ho Ka Pun, Mar Kmel Mit Orom Karo Keknen

¹ Ngata ngae ekam a ngaelaut to e Yesus ta re te, “Endo ta vle enang ke ho ka pun to ngat kavang kun ma loot, her dok ta arhe, va E Titou ta vle te, endo nma nho mang a loot.

² Va endruk ngat kor mnam mar mang dok to ke ho tok he kmokpom kar dok, ngta vle enang ke ho ka pun to dok karo khator ruk ngma par mnam dok. Va endruk ngama par mnam ke ho ka pun to dok tok to kle kvui he lo kat kaehi, E Nut nma hahapom mar tgus hak kngam mar. Vanang nam kle khohong khator mnam endruk ngam kaehi kat, he nang mar kam mmok kam sim kaelsipngeik tok, he nang mar kam le sim kut kaehi.

³ Vanang muk tgus mut her mmok ka vle he, vgum kuaro rhek ruk ko her havaeng nguk ormar.

⁴ He ekam tok, muk ruk muta vle enang ke ho karo khator, mguak par mnam dok to ke ho msim he ka vle tok mekam mekam va dok ngora kha orom muk. Ke ho ka kha ngang tlo kais kam mur

kaehi en mruo tuk e. Nove, nak par mnam ke ho he ka kha ko mnam na, yek na kais kmehi. He kmikkiem gi enang tok, muk kat, mgua lo kais kam mur kaehi muk mruo tuk kat e, orom kuario keknen. Gi enangthe mguak par he ka kha na mo mnam ke ho to dok tok, yek mguer kais.

⁵ Enang ko ko havae, endo ta vle enang ke ho ka pun her dok ta arhe va muk kuario khator ormuk. Ii, va endo nama par mnam dok va dok koma kha orom kat, her endo arhe nera sovet kmehi. Naka vle tok arhe, ko enangthe mup lua par mnam dok va dok kop lua kha orom muk va mguer ho lo is hak kmehi orom kuario keknen hak.

⁶ Endo nam lua par mnam dok, ner mi kaenang ke ho ka kha to E Nut ner mia hapom he kngam petgim a loot. Va nera vle ko tok kam vui. Ii, va ke ho karo khator ruk enang tok, E Nut nama kakaum mar tgus kam ngam mar oguo kia paei krum mar tgus hak.

⁷ Vanang, ekam ko muma par mnam dok, va dok koma kha orom muk vgum kuario rhek ruk ngat el rengmat kun mnam muk, va mut kais kam mnganang E Nut mang ani tomhel tang ko muta svil mang, va En ner kaen a tomhel to endo ngang nguk.

⁸ Ii, mguak khenam E Nut ka serppak ma mmok vgum ko mum kaehi orom kuario keknen enang tok. He ekam tok mguer mrua khenam muk ma mmok kat te, muk kolngunes ruk muk orom mar.

⁹ Ii, kom vu kaelongtok mang nguk, gi enang ko E Titou nam vu kaelongtok mang dok tok kat. He ekam tok, muak par mnam dok to ke ho to dok he ka khenam ma mmok te, mum vu kaelongtok

mang dok tok.

¹⁰ Ii, ko endruk ngma par mnam dok ko ngam smia ngan vgum dok, her endruk arhe ngam mrua khenam mar mruo ma mmok tok arhe te, ngam kaelongtok mang dok. Ii, ngta vle tok gi enang dok kat, ko koma par mnam E Titou ko koma ngan vgum En tok kat, he mrua khenam dok mruo ma mmok ngang kat te, kom vu kaelongtok mang En tok kat.

¹¹ Ko her havaeng nguk orom o papat ri na, kmensireim muk orom a sirei to E Nut tensireim dok orom kat, he nang mularo vurkul kam her gia vle orom a sirei tgus hak.

¹² Va her kua re ta arhe, endo ko kaen ngang nguk kmikkiem te: Mgua mur kaelongtok mo nguk mruo, gi enang ko dok kom vu kaelongtok mang nguk tok kat.

¹³ Va kam khenam ma mmok te, a mhel tvu kaelongtok mang klenar, nong a keknen tang hak en kam khenam ma mmok ko ta laut kir kim a keknen to kam mur el en mruo kam yor mang ngar.

¹⁴ Va her kolenar msim ruk muk arhe enangthe mup sim kaikkiem kuaro rhek ruk koma havaeng nguk kmeharom mar.

¹⁵ Ii, he ekam tok, klo kat kais kam kta mon muk te, endruk ngam kaeha lkapnes ngang a taven e. Ko endruk ngam kaeha lkapnes ngang a taven ngam lua mnor mang ngalaip to endo karo reha ruk nam kaeharom mar e. Vanang tete ko kle her gia mon muk te, kolenar msim ormu he, ekam ko ko her polger o rhek tgus ngang nguk mang o tgoluk ruk ko nganik ko vgum E Titou.

¹⁶ Va muk mruo mut lo mur kansgum muk kam par mnam ke ho to dok kat e. Her dok ta arhe ko vaeng nguk kam par mnam dok. Va her dok to kat arhe, ko her el muk kmehi orom mularo miel ruk ngat lo is kam vui ka psek hak. O miel ruk endruk ngta vle te, o keknen ruk lyar. Mguak kaehi orom mar tok, he nang E Titou kmen ani vrong tomhel tang ngang nguk, ko muaka mnganang mang orom kua munik.

¹⁷ Ii, enang ko ko ktar re te: Mgua mur kaelongtok mo nguk.”

O Mia Ruk Mo Mmie Ngma Kapter E Yesus Kalngunes

¹⁸ “He enang ko o mia ruk mo mmie ngma kapter muk, va mgua gia pat mang dok, ko ngta ktar mrua khenam ormok, kam kapter dok tok kat.

¹⁹ Enangthe mularo papat nkong ngar mo mmie va o mia ruk mo mmie ngapa ngatkal ekmuk kam vu kaelongtok mang nguk he kmon ngarlenar ormuk. Vanangko, dok ko kut vaeng nguk kam par mnam dok he kmommen muk petgim mar he, he tete nong muk o mia ruk mo mmie nglenar ormuk kat e. He her gi vgum a papat to arhe o mia ruk mo mmie ngama kapter muk.

²⁰ Mu kat pat na mang kua re to ko her havaeng nguk orom te, ‘A mhel to nam kaeha lkapnes ngang kalaip, nam lua laut mang kalaip e.’ He ekam tok, gi enang ko o mia ngata ktar kol a regesal mang dok, va ngar kle kol a regesal mang nguk tok kat. Va enangthe ngapa ktar ngan vgum dok ko koma patter mar va ngar kle kat ngan vgum muk tok kat. He ekam tok, enang ko ko

havae, mut lo kais hak kmottek mnam o vrong vnek ruk ngat pis kim dok e.

²¹ Ngara vle kar muk tok, ekam ko muk mum kor mnam muk mang dok he kmokpom kar dok. Ii, ngar kaeharom tok, ko ngat lua mnor mang Endo tmeng dok e.

²² Enangthe kop lo aol he kpis kpolger kuario rhek ngang o mia, va E Nut tlo is kam mon mar orom ngaro kerkeknen e. Vanangko ta vle tete te, ekam ko ko mi pis he kpolger kuario rhek ngang ngar, va ngat lo kat kais kam tok orom a papat tang kam klai mang ngakro kerkeknen ruk endruk e.

²³ Ii, endo nma kapter dok, tmia khenam ma mmok kat te, ta kapter her E Titou msim tok kat arhe.

²⁴ Enangthe kop lo vur eharom o reha ruk lserpgue, ruk a mhel tang tlo kaeharom mar vop ko kim mar, va E Nut tlo kais kam mon mar orom ngaro kerkeknen. Vanangko ta vle tete te, ngat si vokong o reha ruk lserpgue endruk ko eharomar ko kmar, vanang ngat kle ktua kapter dok kar E Titou ge.

²⁵ Ii, ngta kapter dok tok, he kaottam E Nut ka re to o propet ngat ittiegom kun mnam ngaro pos te, *'Ko lo si eharom a kerkeknen tang hak, vanangko ngat le ho mi ktua kapter dok ge.'*

²⁶ Koknaik, nguak meng Endo Kam Tuturang Nguk ngte kim muk, he ner kaol. En E Nunu A Totur to ner kottek ko kim E Titou he kpolger o rhek ruk o minar ngang nguk. Ner kaol krere orom dok ka khenam dok ma mmok.

²⁷ Va muk tok kat, mgua kle krere orom dok ngang o mia ko muta plong vle ko kim dok tesgun

mnam o kolkhek ruk ko elha kam patter o mia he.

16

¹ Ko her ktar khavaeng nguk ti orom o rhek ri, he nang muk kam lua lopumtang pum dok he ka vraik petgim dok.

² Ko o Yuda ngara likim muk kam kser muk ko mnam ngaro rektor ruk kam rere mnam mar, muk kam lo kta kaum ktotu pum E Nut kar mar. Si o kolkhek ruk koknaik ngara pagis ko o mia ngak kaimim muk, vanangko mar, ngar gia pat re te, ngat kaimim muk kmeha ngang E Nut tok ge, kam totu pum orom ngaro keknen ruk tok.

³ Ii, ngar mi kaeharom o keknen ruk enang endri ngang nguk tok, ekam ko ngat lua mnor mang E Titou va dok kat.

⁴ Vanangko kua ktar khavaeng nguk tete mang o papat ri, ekam ko nga si kaeharom tok ngang nguk koknaik, he nang muk kam her mi kut pat mang kuario rhek ri tete, endruk ko her engorang nguk orom mar he. Klo ktar khavaeng nguk ti tesgun mnam o kolkhek ruk ko elha kam patter o mia, ekam ko koma plong vle mo kmuk he.”

E Nunu A Totur Nma Tuturang O Mia

⁵ “Vanang tete, kua re kmeknik ngok kim Endo tmeng dok ngte, va tang mo mnam muk tlua re lmien kam glot mang dok te, ‘Ya ngae ngam?’

⁶ Ko her havaeng nguk te, kua re kmeknik. He mut ho si sovet hak kam mrung dok he,

⁷ vanangko dok, kua havaeng nguk lmien te: Ta ya ngang nguk ko nguak ngae. Ko enangthe ngua lo ngae, va Endo Kam Tuturang O Mia ner lo

kais kmaol ngte kmuk e. Vanang enangthe nguak ngaie, va ngora meng Endo Kam Tuteurang O Mia ngte kmuk.

⁸⁻¹¹ Va enang ko Endo Kam Tuteurang O Mia nak pis, va nera ktar ho mi kut kael o mia tgus ruk ngat lo kor mnam mar mang dok he lua mokpom kar dok mo mmie ma mmok te, akro kerkeknen tgus nga pun msim ta vle te, a kerkeknen to tho laut hak kir kim mar tgus, endo te, o mia kam lo kor mnam mar mang dok hak te, dok Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen. Va ner kle kael mar ma hor mang dok kat te, kom her gia vle la mmok ko pum E Titou kalo keik. Ii, ner kael mar ma hor tok, ekam ko ngar si mon ppiagam dok kngam dok enang a kernonhor, vanangko ngor kle kat kaeknik ngok kim E Titou ge. Va ko tok mnam a mhe to endo mguer lo kat kais kvokom dok. Va ner kael mar ma hor kat mang E Nut ka keknen to kmonik kim a kapnes ngang endruk ngat lo kor mnam mar mang dok he lua mokpom kar dok. Ii, E Nut ther elmir mang ka keknen to endo ma mmok orom e Seten he, ko thera ktar monik kim a kapnes ngang o kool ngalaip to en tsgun he. Ii, Endo Kam Tuteurang O Mia ner mi kael mar ma mmok he ka srim ngaro papat tok, he nang mar kam mrua mnor mang ngaro papat mruo te, ngat lo vua sir tok ko pum E Nut kalo keik.

¹² Kuaro rhek ngarlatgep ngrok vop kam havaeng nguk ormar, vanang tete enangthe kop kaenik tgus va mguera kervavle vgum mar.

¹³ Vanangko koknaik yek, E Nunu A Totur to orom karo papat ruk o minar, nak pis he kael o rhek mnam muk orom E Nut karo papat ruk o

minar ko nera polgerik ngang nguk. Ner lo mrua kansgum en mruo kam rere e. Nove, ner gia rere mang o rhek ruk en mruo nama ngannik ko vgum E Nut, ko nera polger o rhek mang o papat tgus ruk ngak pagis koknaik.

¹⁴ Va nera hover kua munik kat ko nera lol o rhek tgus ruk ko vgum dok he kpolgerik ngang nguk.

¹⁵ Ko her havaeng nguk he te, E Nunu A Totur nera lol o rhek tgus ruk ko vgum dok he kpolgerik ngang nguk tok, ekam ko o tgoluk tgus ruk mkor E Titou, nang dok kat.”

O Mia Ngak Kaetim E Yesus Ko Nak Yor Na, Yek Nar Kle Ksirei Mang Ko Nak Kta Hop Petgim Ka Nnak

¹⁶ “Ketasuo he muk kam lo kta vokom dok, vanangko vur koknaik kat va mguer kle kta vokong dok kat.”

¹⁷ E Yesus ta re tok, to kalngunes akuruk ngata mo mnganang ngar te, “Ta re nngia ti, ko thavae te, ‘Ketasuo he mor kam lo kta vokom, vanangko vur koknaik kat ngrer kle kta vokong kat?’ Va ko tmur re orom karo mur rhek msim te, ‘Ko re kam kat kaeknik ngok kim E Titou?’”

¹⁸ Va ngat mo mnganang ngar kmo mnganang ngar gi te, “Ka ni re ta ti, ta rere orom te, ‘Ketasuo?’ Ngot lua mmok mang ka pun gi.”

¹⁹ E Yesus ta nho papaam mnam mar kam ktar mnor mang ngaro mngan ko ngta svil kam glot mang En mang karo rhek ruk endruk to ta kle ka ktar koripang ngar te, “Ko havaeng nguk te, ketasuo he muk kam lo kta vokom dok, vanangko vur koknaik mguer kta vokong dok kat, va muta

mo glot mo nguk mang a re ta, ko muta svil kam mnor mang kuaro rhek ngo pneik ngola?

²⁰ Kua mien ngang nguk te, phevgom ko o mia ngarlavurgem ngara sirei, muk mguera him mularo singni he kae mang dok. Ii, mguera mrung dok he kaetim dok, vanangko vur koknaik mguer kle va ksirei mang dok kat.

²¹ Ii, mguera vle enang a vlom to kalyie tkaimim, ko ta ker kol vgum a nganngannes, vanang a gi hi to nam re kol kalyie he, nam lo kta pat mang a nganngannes to enda kat e. Nam kle her gia sirei ko tgun kol kalyie he kngamkhor mang ka ngausie.

²² Ii, ta vle ngang nguk tok kat arhe: Ko a venloot to tete, ta vle te, muta venloot to kam mrung dok mnam, vanangko vur koknaik ngor kta vokong nguk kat, va mguera sirei va ksirei gi, va mula sirei to endo nong a mhel tang hak tis kam pet petgim muk e.

²³ Va mnam a kolkha to endo, mguer lo kta ring te, kam glot ngang dok mang a papat tang hak. Ko ko smia mien ngang nguk te, parem ko E Titou lsir arhe Endo mguak kaurur kim mang a tomhel tang orom kua munik, he En ner mi kaen ani papat to muak kaurur kim mang ngang nguk.

²⁴ Vanangko tesgun kmis mang tete, mut ngae ho lo vur kaurur kim E Nut mang a vrong tomhel tang hak orom kua munik e. Vanangko kmelha tete kngae, mguak kaurur kim E Nut orom kua munik va mguera kol a tomhel to mut kaurur kim mang, he nang mularo vurkul kam her gia vle orom a sirei tigus hak.

²⁵ Pu lmien te, kom her gia rere la vlorum ngang

nguk mang o tgoluk ruk endri, vanangko vur koknaik ko a kolkha to endo nak pis, ngor lo kta rere la vlorum ngang nguk kat e. Nove, ngor kle va krere orom o rhek ngo miel msim ma mmok ngang nguk kam keknen mang E Titou.

²⁶ Va mnam a kolkha to endo gi, muk mruo lsir mguer mrua kaurur kim E Titou mang a her tomhel to endo orom kua munik arhe. Vanang klua re te, dok to ngora kaurur kim E Titou ngang nguk e.

²⁷ Nove, muk mruo mut kais kam mrua kaurur kim E Titou mang nguk mruo, ekam ko E Titou to E Nut nam vu kaelongtok mang nguk. Ii, va nam vu kaelongtok mang nguk, ekam ko mum vu kaelongtok mang dok tok kat va kor mnam muk mang dok te, ko her mi ottek ko kim En.

²⁸ Ii, Imien, ko her mi ottek ko kim E Titou, he her aol ngte mmie. Vanangko tete, kua re kam ngae kparem a mmie ta, he gi kat kaeknik ngok kim E Titou kat.”

²⁹ E Yesus ta re tok, to kalngunes ngata reng kat te, “O-o, tete yi mia rere ma mmok ngang ngor kngae yek, ko yi lo kta rere la vlorum ngang ngor kat e.

³⁰ He enang tok, ngota mnor her gi tete ta yek te, ima nho papaam mnam o mia ngaro papat tgus, he o mia nga lo kais kam kta glot ngang in, he nang yin kam lol ngaro mngan kat e. He ekam tok, ngot kor mnam mor mang in he kmokpom kar yin her vgum a papat to enda arhe te, yi her mi ottek ko kim E Nut he.”

³¹ Va e Yesus tkoripang ngar te, “Eh, mut kor mnam muk mang dok tete yek?”

³² Vanangko a kolkha langto nak pis he ther kaelha tete arhe, ko mguera parahi kpetgim dok. Ii, langto langto mnam muk nera ngorpok parem dok he kaeknik ngok mnam ka rek mruo ka mnang dok tuk he. Mguera mnang dok si enang tok, vanangko ngor ho lo gia vle dok tuk e, ko E Titou, nma vle mo kmok.

³³ Ko her havaeng nguk tok, he nang muk kam kol a vrek longeik vgum dok, ko muma par mnam ke ho to dok. Mguer sia kervavle vgum o mia ruk mo mmie, vanangko mgua serppak na, ekam ko ko her kir kim o vrong serppak tgus ruk mo mmie he.”

17

E Yesus Ta Ngarkie Mang En Mruo

¹ E Yesus ta rere tok knop, to ta sir ekam a ngaelaut klangtar ngpalmai oguon ma volkha to kngarkie te,

“Titou kua kolkha msim tmi pis he. He ekam tok, ngiak teiver dok he ka khenam Ihal to dok ka serppak ma mmok tok, nang dok kam kle kteiver in, he nang dok kam khenam ita serppak ma mmok tok kat.

² Ii, ngiak teiver dok tok, kmikkiem enang ko tennik yi her ktar el ila serppak maktiegom dok he, dok kam laut mang o mia tgus, kmen a ktalhok to kam plong vle ko kim yin ngnik ngnik ngang endruk yi mur el mar mo maktiegom dok.

³ Ii, ko a papat to o mia nga kol na, he nang dok kmen a ktalhok to endo ngang ngar vgum, her

a papat ti arhe te, o mia ngaka mnor mang yindo E Nut tuk to a sim minar yin, va ka mnor mang dok to e Yesus te, her dok to Endo Ya Him Orom Ila Msasaen, he kmeng dok ngte kat arhe.

⁴ Ko her teiver yin he, he ka khenam ila serppak mo mmie vgum kuario reha ruk ko tarkanang ngar hak, endruk yi ellik maktiegom dok kmeharom mar he.

⁵ He ekam tok, tete, Titou, ngiak teiver dok he kta khenam kua serppak tete mo pila lo keik, gi enang tiok ko yi teiver dok orom kua serppak ko kua vle ko kmin vop, tie ktar ko yi lo kueng a mmie vop.”

Mang Kalngunes

⁶ “Ko her pis mo mmie orom ila munik he ka khenam yin ma mmok ngang endruk yi her el ila laut mang ngar kun pgegom o mia ruk mo mmie he el mar maktiegom dok he. Mar a pun to yin va yi her el mar maktiegom dok he ngat her lol ilaro rhek he.

⁷ Va tete yek, ngta mnor te, o tgoluk tigus ruk yi elik maktiegom dok, ngat ottek ko mkor her yin arhe.

⁸ Ngta mnor tok, ekam ko, ko her en o rhek ruk yin mruo yi enik ngaok ngang ngar he ngat lol mo krok he. Ii, va ngat sim kut mnor hak te, lmien te, ko mi ottek ko kmin, va ngat kor mnam mar mang dok te, her yin arhe yi mi meng dok kat.

⁹ Va tete, dok mruo kua ngarkie ngang in mang ngar. Vanang klua ngarkie mang o mia tigus ruk mo mmie e. Nove, gi endruk endri yi her el

mar maktiegom dok he, ko mar a pun to yin, ko gia ngarkie mang ngar.

¹⁰ Endruk tgus ri yi her el mar maktiegom dok, nang in, va endruk tgus maktiegom yin, nang dok tok kat. Va ima teiver dok orom her mar ruk arhe.

¹¹ He tete, ngor lo kta vle lvur lhok mo mmie kat e, ekam ko ko re kmaol ngok kmin he. Vanangko endruk yel mar maktiegom dok, ngara vle mo mmie vop. He ekam tok, Titou, yindo a Totur, ngiaka nho he ktoot mang ngar orom ila serppak to nam kottek ekam ila munik to ye mrua sgum dok orom kat, he nang mar kam kaum kaeha ngang yin orom a pat atgiang, gi enang ko yin kar dok mota kaum kaeha orom a pat atgiang tok kat ko koma par mnam yin va yin ima kha orom dok.

¹² Ii, tie ko kua vle mo kim endruk yi mur el mar maktiegom dok mo mmie, ko her sim ktua nho he ktoot mang ngar he, orom a serppak to mkor ila munik to ye mrua sgum dok orom. He ekam tok, ko her lo moslam tang hak mnam endruk yelik maktiegom dok. Gi endo a her sim kut tgiang tuk, endo a kapnes to a ho laut hak tmi kut vle kuon mang kpaneng gi. En tuk ta ksir petgim dok kmaottam ilaro rhek ruk ngat ittiegom mar enang tok ge.

¹³ To her tete he, ko re kmaol ngok kmin, vanang ekam ko kua vle mo mmie vop, kua ngarkie ngang in mang ngar orom kuaro rhek ri, kmensireim mar, gi enang ko yi her ensireim dok enang tok kat, he nang ngaro vurkul kam her

gia vle orom a sirei tgus hak.

¹⁴ Dok mruo he, ko her en ila re ngang ngar he, he o mia ruk mo mmie ngama kapter mar, ko mar nong a pun to mo mmie e, kmikkiem dok, gi enang ko dok, ho nong a pun to mo mmie hak kat e.

¹⁵ Ii, he ekam tok, klua ngarkie ngang in kam vaeng ngar ngoguon mail petgim nga rengmat msim ta mo mmie e. Nove, vanangko ko gia mnganang in kam smia nho he ktoot mang ngar kam tokim e Seten to ngma mon kat te, endo tho mi kut kernonho hak, en kam lua kering ngar.

¹⁶ Tgia vle gi enang tok ge, ko mar, nong a pun to mo mmie, kmikkiem dok, gi enang ko dok nong a pun to mo mmie kat e.

¹⁷ To ngiak mur kael mar ngang in mruo orom ilaro rhek ruk o minar, mar kam vle te, itlengunes mruo ormar.

¹⁸ He dok, ko her meng ngar ngok mo mhetor tgus mo mmie kmeha ngang in, gi enang ko yin yi hera ktar meng dok ngte mmie tok kat.

¹⁹ He ekam tok, ko her mur el dok mruo ngang in, dok kam vle itlyie to dok, he nang dok kam vle tok her mang ngar tok arhe. He enang tok, yin kam kle mur kael mar ngang in mruo lsir tok kat, mar kam vle kat te, itlengunes ormar, gi enang dok tok kat.”

Mang O Mia Tgus Ruk Ngat Kor Mnam Mar Mang En He Kmokpom Kar

²⁰ “Vanang klo gia ngarkie mang kalngunes ruk endri tuk e. Nove, kua ngarkie mang endruk ngara kor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok

koknaik koknaik kat, ko ngara ngnek mang dok vgum endruk endri ngaro rhek.

²¹ Titou, kua ngarkie mang ngar tgus tok, he nang mar kam kaum kaeha ngang in orom a pat atgiang, gi enang ko yin kar dok moma kaum kaeha orom a pat atgiang tok kat gi, ko koma par mnam yin va yin ima kha orom dok. Ii, va kua ngarkie kat te, mar kam vle enang tok, he nang o mia ruk mo mmie kmor mnam mar mang dok te, her yin arhe yi mi meng dok ngte.

²² He a serppak to ye her ktar el kuon mang dok, ko her kle el kuon mang ngar tok kat he, he nang mar kam kaum kaeha ngang in orom a pat atgiang, gi enang ko yin kar dok moma kaum kaeha orom a pat atgiang tok kat gi, ko koma par mnam yin va yin ima kha orom dok tok.

²³ Ii, her dok ta arhe endo koma kha orom mar, gi enang ko her yin kat arhe yindo ima kha orom dok tok kat. Ii, va kua ngarkie mang ngar te, yin kam tarkanang ilaro reha kun mnam mar, mar kam sim kut kolkol ekam yin hak, he nang o mia tgus ruk mo mmie kam mnor mang yin te, her yin arhe yi mi meng dok ngte, va mar kam mnor kat te, im vu kaelongtok mang ngar gi enang ko im vu kaelongtok mang dok tok kat.

²⁴ Va Titou, endruk yi ktar el mar mak-tiegom dok, kua svil te, mar kam vle ko kmok ko tok mnam a mhe to kua re kam vle mnam, he nang mar kam vokom kua serppak to yi el kuon mang dok, ekam ko im vu kaelongtok mang dok, tie ktar ko yi lo kueng a mmie ta

vop.

²⁵ Ii, Titou, ilaro keknen ngat ho mi kut sir hak. Va pu lmien te, o mia ruk mo mmie ngat lo sia mnor mang in, vanang dok mruo kua mnor mang yin. Va endri kua ngarkie mang ngar, ngata mnor mang in kat te, her yindo yi mi meng dok ngte arhe.

²⁶ Ko her pis ma mmok ngang ngar orom ila munik he, va ngora khenam yin ma mmok ti kngorom kngorom tok vop, he nang dok kmeha kun mnam mar, he mar kam mia mnor te, im vu kaelongtok mang ngar, gi enang ko im vu kaelongtok mang dok tok kat.”

18

O Yuda Ngalmialaol Ngta Kapom E Yesus (Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

¹ E Yesus tngarkie tok knop, to en kar kalngunes ngat parem a mhe to endo, to kenker a ngolye to e Kidron. Kun kuon pa ngaiting tkun kuon a loot langto ta vle, endo ngat kavang o hi ruk o olip kun mnam. To e Yesus kar kalngunes ngta vaik kngae kun mnam.

² Vanang e Yudas, endo tmur hortgi mang e Yesus, ta mnor mang a mhe to, ko e Yesus kar kalngunes ngma plong gun ko he.

³ To e Yudas ta nglum lRom nga rkan langto kar o pris akuruk mnam endruk ngma toot mang E Nut ka maksien he ka ktong ngar ko ma loot to ko o pris ruk laol kar o Parisiau ngta meng ngar kmikkiem lRom nga rkan to endo. Va ngata sreng orom o mus va klol o ngnung va o mmok he kpet paei kaol.

4-5 Vanangko e Yesus ta nho papa mnam oni papat ruk ngat re kmeharom mar ngang, he ekam tok thera taat ksir kam horong ngar. Nangko, e Yudas, endo tmur hortgi mang, ta sir ko kim mar kat. To e Yesus ta mnganang ngar te, “Muta riring erieto e?”

Va ngat koripang te, “Ngota riring e Yesus to nkong mNasaret.”

Va tkoripang ngar te, “Her dok ta arhe.”

6 E Yesus tre mrua havae mang kam re te, “Her dok ta arhe,” va ngat kaol orom ngakro yaik he kvulharapeet oguo mmie.

7 To e Yesus ta kta mnganang ngar ge, “Muta riring erieto?”

Va ngat koripang kat te, “Ngota riring e Yesus to nkong mNasaret.”

8 Va tkoripang ngar te, “Te ko havaeng nguk he te, dok ta arhe! He enang ko muta riring dok va mu orim endruk endri ngak ngae.”

9 Ta re tok, he kaottam ka mur re mruo kam pis lmien ormar ko ta ktar kpavap mang ngar te, “Titou, ko her lo moslam tang hak mnam endruk yel mar maktiegom dok, ko nong tang hak ta ksir petgim yin e.”

10 To e Saimon Pita thop ku orom ka kom he ka tger mang o pris ruk laol ngalaip kalkayie langto va her gi kser ka ngaela to a miktiek ka pun pet hak. (A kalyie to enda ka munik e Malkus.)

11 E Yesus ta re lserppak ngang e Pita te, “Ktel ila kom ko ekam kat. Ngola, ya pat re te, klua svil kmikkiem E Titou ka svil to kam lol o nganngannes ri tkaenik ngang dok ge?”

*Ngata Ktong E Yesus Ngok Kim O Pris Ruk Laol
Nga Laip To E Anas*

(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

¹² To lRom nga rkan to endo kar ngalaip va o pris ruk ngma toot mang E Nut ka maksien ngata kpom e Yesus kaussiem

¹³ to ka ktar ka nglum kngorom ngok kim ngalaip to e Anas ko mnam E Nut ka maksien. Ilaip ta, ka snerip e Kaiapas to o pris ruk laol ngalaip kun mnam a pnes to endo.

¹⁴ Ko her e Kaiapas arhe endo tel o papat mnam o Yuda Ngar Ke Murgun to ngma mon te, “e Sanderren” kam havaeng ngar te, ta ya ko a mhel tang ko en atgiang nak yor mang o mia tgus.

E Pita Ta Klai Mang E Yesus Te, Tlua Mnor Mang
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

¹⁵⁻¹⁶ Ngata kpom e Yesus he kngorom ko mnam E Nut ka maksien ka mhe to mkor o pris ruk laol ngalaip ka mhe to ko ma gi vle va e Saimon Pita kar kaela langto, endo e Yesus kalkayie kat ngint kaum ka knaek ekmar orom. He ekam ko o pris ruk laol ngalaip tsim kut mnor mang e Pita kaela to endo, a vlom sie to nam kaeha ngang o pris ruk laol ngalaip kam toot ko va ngaegot tkoregot kim kam vaik ko va gudor ekam e Yesus kam ngae ngogun mnam, vanang thagam kaela e Pita he tgia sir ku mnok po rhenek. To e Pita kaela tkat kaeknik ngok kim a vlom sie to endo ko nma toot ko va ngaegot he khavaeng mang e Pita, to ta nglum kngorom ngogun kat.

¹⁷ Tvaik to a vlom to ko va ngaegot ta mnganang e Pita te, “Nok yin, langto mnam a mhel ta kalngunes vor?”

Va e Pita tgia re te, “O-o, dok nove.”

¹⁸ Kam vrua vle, to a roro tkaol he, he endruk ngam kaeha ngang o pris ruk laol ngalaip kar o pris ngma toot mang E Nut ka maksien, ngata gem a paei he ksisir ka kleim he kuk. To e Pita tkaol ngok kmar, kpis ksir ko kmar he kuk kat.

O Pris Ruk Laol Ngalaip Ta Momngan Kar E Yesus

(Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

¹⁹ Phevgom ko e Pita ta kuk ku mnok, o pris ruk laol ngalaip ta vle kun mnam ka rek he kmomngan kar e Yesus mang kalngunes va mang karo rhek ruk nma patter o mia ormar kat.

²⁰ Va e Yesus tkoripang te, “Koma patter o mia he koma rere ko ma mmok ko kim o mia tgus ko koma patter mar ko mnam o Yuda ngaro rektor ruk kam rere mnam mar va kun mnam E Nut ka maksien, ko tok ko o mia ngam kaol he kgun mnam mar ma mmok. Vanang ko ngae ho lo vur rere kar o mia akor ko ma tvokmok e.

²¹ He ekam tok, ngior kam momngan kar dok e. Parem ko, ngiak kle kmomngan kar o mia ruk ngata ngan dok ha. Ko her mar ruk arhe ngat mi mnor mang kuaro rhek msim ko ko rere ormar.”

²² Va a pris langto mnam endruk ngama toot mang E Nut ka maksien ta sir ko rkieng e Yesus he kngan e Yesus karo rhek ruk endruk to le kpokpelam he kreng te, “Yi ktua rere nngia tok? Yi lo is kam kpiem endo tkol a ngaekam to mkor o pris ruk laol ngalaip orom ilaro rhek ruk tok e.”

²³ Va e Yesus ta reng a pris to endo te, “Enangthe ngua re orom a re tang ko tlo vua sir, ngia ommen dok he kpolger ma mmok ngang o mia ri tgus.

Vanang enangthe ngua re orom o rhek ruk o minar, kman ko yi pokpela dok?”

²⁴ E Yesus ta re tok, to e Anas ther le kaen a re, ngar kam nglum e Yesus kngorom ngok kim e Kaiapas, endo o pris ruk laol ngalaip langto kat kun mnam a pnes to endo kat. Ngata nglum e Yesus kngorom ngok kim e Kaiapas, vanang ngat lo halger o usiel pum kalo ktiek e.

E Pita Ta Kta Klai Mang E Yesus Te, Tlua Mnor Mang

(Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

²⁵ E Pita ta hivuo kam kuk, to langto mnam endruk ngta kuk ko kim a paei thera mnganang te, “Nok yin, langto mnam kalngunes vor?”

Va e Pita ta klai kam re te, “O-o, dok nove.”

²⁶ Va langto mnam endruk ngam kaeha ngang o pris ruk laol ngalaip ta vle ko kat. En nkong mnam a ngausie to mkor e Malkus, endo e Pita ta kser ka ngaela. Tkut kaur kim e Pita te, “Agis, klo vokom in ta e, orom kualo keik mruo ngola, ko ya vle kre Yesus kun ma loot to ngat kavang o hi ruk o olip kun mnam?”

²⁷ Va e Pita ta kta klai mang kat. Va a gi hi to ta klai tok, a ngaining ther gi kaeti he.

Ngta Srim E Yesus Ko Pum E Paillet Kalo Keik

(Mt 27.1-2, 11-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5)

²⁸ Tkaitit o lleng, to o Yuda ngalmialaol ngata ktong e Yesus kngae petgim e Kaiapas kangoulu to klalaut, he ka nglum kngorom ngok mnam a ngoulu to klalaut to mkor lRom ngalaip to nma nho mang o Yuda nga mmie to e Yudea. Vanang ekam ko o Yuda ngalmialaol ngta svil kam vle la

mmok ko pum E Nut kalo keik kam kunngir kim nga pnes to A Engyel Tvarpaam Ngaro Molpou he kaemik, ngta gor te, nga vaik kun mnam a ngoulu to endo va ngak ru pum o mgur he lo kta vle la mmok ko pum E Nut kalo keik kat. He ekam tok, ngat lua vaik ngogun mnam a maksien to endo e.

²⁹ He ekam tok, e Paillet mruo tmur kottek kun mnam ka maksien ngok kmar to ka mnganang ngar te, “Muta mon a mhel ta orom ani kerkeknen to?”

³⁰ Va ngat koripang e Paillet te, “Ngot lo is kam gi vrong vaeng he kaol orom ngte kmin, ko nap lo eharom a keknen tang ko nong a yar.”

³¹ Ngata re tok, to e Paillet ther kle kootnam mar orom he kreng ngar te, “Muk ge! Muk mruo mgua mrua vaeng kngorom he kmomngan kar kmikkiem mularo pos mruo.”

Va ngata ktua kokheng e Paillet gi kam reng te, “Vanangko muk lRom, mularo pos ngat lua ngatkal ngang ngor o Yuda kam monik kim a yor ngang a mhel tang he mi kaim kngam a yoror e.”

³² O rhek ruk ngata re orom mar ti, ngat rere ormar tok, he kaottam e Yesus karo mur rhek mruo kam pis lmien koknaik, ko lRom ngak kaim he nak yor ko maktiegom mar gi enang tok.

³³ O Yuda ngalmialaol ngta re tok, to e Paillet tkat kaeknik ngogun mnam ka ngoulu to klalaut to tkaen a re mang e Yesus. Ta mnganang te, “O Yuda nga Taven to yin arhe?”

³⁴ Va e Yesus tkoripang kam kle ka mnganang te, “Yin mruo, ila mur pat to tok, i o mia akor yok ngat havaeng in mang dok tok?”

35 Va e Paillet ta re ka kner te, “Ya pat re te, dok a Yuda, he kua mngan pum yin tok? Vanang ilaro mia mruo va ilaro pris ruk laol mruo ha, her endruk arhe ngat el yin maktiegom dok! He ekam tok, havaeng dok mang ani kerkeknen to ye eharom.”

36 Vanang e Yesus tle koripang te, “Kua tavgo to o mia ngak vaik ku meorom, nong ka pun to nkong mo mmie e. Enangthe kua tavgo to enda ka pun nkong mo mmie, va kolngunes ngap kaus mang dok kam totokim o Yuda ngalmialaol kam lua kpom dok. Vanangko, ho mi kut nop hak, ko kua tavgo, ka pun nkong ko yok ge.”

37 Va e Paillet thavae te, “Te pusner, ko yin mruo ye mrua havae miik te, yin a taven.”

To e Yesus tkoripang te, “Yin mruo yi her mrua re he te, dok a taven. Va her gi mang a papat to kat arhe, E Nut tmi meng dok ngte mmie kam pal mnam a ngausie tang, he nang dok kam polger o rhek mang o papat ruk o minar. He ani mhel to nma vle orom o rhek ruk o minar, her endo arhe nam gia ngnek vgum dok.”

38 E Yesus ta re tok, to e Paillet ta kle ka mngan pum te, “Hai-e! Ani re tang ko a minar mo mmie?” E Paillet ta re tok, to her kat kaeknik kngae ngok mnok kim o Yuda to kreng ngar te, “Dok mruo klo pis mang a re tang gi kam sim kael dok ma hor, dok kam mon enda orom e.

39 Vanangko mguak kaikkiem mula keknen mruo tete ta, endo mum kaeharom mo pnes tgus ko muma kunngir kim a kolkha to A Engyel Tvarpaam Mularo Molpou ko mum kaen a re

ngang dok kam koregot kim a mhel tang ko at-giang mnam endruk ngam kaenpasiker mar kun pa hengor he en kam ngae. He mu havaeng dok te, muta svil dok kam koregot kim muk ruk o Yuda Mula Taven he en kam ngae?”

⁴⁰ E Paillet tkaoppom mar kam mnganang ngar tok, to ngta vui klik ngang kam reng te, “Ho mi kut nop hak, nong en ge. Ngot ktua svil mang e Barabas ha.” Vanang e Barabas en a mhel to nam kaelpun kaoppom o mia orom karo rhek kam kaum kaen ekam lRom kmaus kar mar.

19

*Ngta Monik Kim A Yor Ngang E Yesus
(Mt 27.15-31; Mk 15.6-15; Lk 23.13-25)*

¹ O Yuda ngta vui tok, to e Paillet ther kaen a re ngang endruk ngma kar va tomten, to ngata kol e Yesus he kirmekon a khap mnam.

² To ngat kaelha kam hera klel orom te, en a taven. He ekam tok, ngata lllum a vlak he ka llim kuon malpgem. To ngat kuit pum to kle kvaik pum orom a yet to ta svel kuo porom, enang endo o taven ngam kaegenkar kat.

³ To langto langto mnam endruk ngma kar va tomten ngta mopatap kmaol ngok kim he kpis kpokpelam, he kreng te, “La vle lhok to yin, yindo o Yuda ngla Taven.”

⁴ To e Paillet tkat kottek kun mnam ka maksien ngogu mnok, to kreng o Yuda te, “Mu ngnek na, ngor kael e Yesus mo mnok mo pum mularo kerok, muk kam mrua vokom he ka mnor mang te, klo pis mang a re tang hak kam mon en orom e.”

⁵ To e Yesus tre ottek orom o kalveik kuon malpgem va ka yet to ta svel, endo ngat vaik pum orom kuo porom, to e Paillet thera reng ngar te, “Mu vokom, her a mhel ta arhe.”

⁶ A gi hi to o pris ruk laol kar o pris ruk ngma toot mang E Nut ka maksien ngat re gia vokom e Yesus, va ngat kaelha kam vui kam re te, “Mguak krong orom o ot kvat engnang a ho! Muak krong orom o ot kvat engnang a ho!”

Vanangko e Paillet tkoripang ngar te, “Muk mruo ha, muak vaeng kngorom, he ka krong orom o ot kvat engnang a ho. Ko dok mruo klo pis mang a re tang kam mon en orom e.”

⁷ Vanangko o Yuda ngat kut kaenker gi kam reng te, “Ngua pos langto ta keknen te, nak yor ekam ko ta mrua vatvat en mruo te, E Nut Khal to orom en mruo.”

⁸ E Paillet tre ngnek tok, to tho mia gor klik kir kim tesgun

⁹ to kta vaik ngogun mnam ka ngoulu to klalaut to ka mnganang e Yesus te, “Nkong in mnam ani mhe to?” Vanangko e Yesus tlo oripang e.

¹⁰ He ekam tok, e Paillet tkaesik ngang te, “Kman ko yi lo koripang dok? Ko her dok ta arhe ko kpom a serppak to kam hong in kam ngae, i o kam reng ngar, mar kam krong in orom o ot kvat in engnang a ho kat. Yi lua mnor tok gi?”

¹¹ Va e Yesus tle koripang te, “Ila serppak to endo, E Nut mruo tel maktiegom in. He enangthe na lo ottek ekam E Nut va tngae ho lo is hak kam komor dok e. He ekam tok, endo tel dok maktiegom in, E Nut ner mia mon en orom ka kerkeknen to ta laut hak kir kim endo mo krin.”

12 To kmelha her gi ko e Paillet ta ngnék tok, tkaelha kam ring a ngaelaut tang kam hong e Yesus, en kam ngae. Vanangko o Yuda ngalmialaol ngat kut kaenker kam vui kam re te, “Enangthe ngia korim nak ngae, va nong ila to e Sisa e, endo lRom tgus Nga Taven. Ko ani mhel to nam mrua vatvat en mruo te, en a taven, enang e Yesus ko teharom tok, va a mhel to endo ta vle te, ta sir malngaeng endo tkol a ngaekam to mkor e Sisa lsir enang tok arhe.”

13 A gi hi to e Paillet ta ngan o rhek ri, tkat kottek kat gi orom e Yesus to korsang kuo mang ka ngorsang, endo nam korsang kuon mang kam momngan kar o mia, ko tok mnam a mhe to ngma mon te, A Mmie Ka Mhe To Ngat Eharom Orom O Kases. (Va o Yuda ngma mon a mhe to endo kat te, e Gabata.)

14 Vanang a kolkha to endo ta vle te, a kolkha to o Yuda ngam kaelel mo kim o tgo luk kam paneng a Sabat kam vuut. Va ketasuo en kam vuut her mi kut lsir kun pgegom o Yuda nga pnes to ngma mon te, A Engyel Tvarpaam O Yuda Ngaro Molpou. Vanang a kolkha ta sir vop, nang E Paillet tkorsang ko tok he kreng o Yuda te,

“Yu! La taven to mkor muk lYuda ta he.”

15 E Paillet thavae tok, to o Yuda ngata vui kuon mail klik kmoripang te, “Mguak ngorom ka krong orom o ot kvat engnang a ho!”

Va e Paillet tle ka mnganang ngar te, “Muta svil dok kam krong mula taven mruo orom o ot kvat engnang a ho?”

Va o pris ruk laol ngata ppiak kmoripang te, “Ngu a her gi taven atgiang e, endo e Sisa to nma

nho mang lRom ngaro mhetor tgus. Vanang nong tang kat e!”

¹⁶ Kam ngae to, e Paillet ther kael e Yesus mak-tiegom mar, he nang endruk ngama kar va tomten kam krong orom o ot kvat engnang a ho.

Ngta Krong E Yesus Orom O Ot Kvat Engnang A Ho

(Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43)

To endruk ngma kar va tomten ngat hera sir pekam e Yesus

¹⁷ en kam mrua tolpum ka ho to kmoreker kuon kngorom ngok mnam a mhe to ngma mon te, A Mhel Ka Lpek Ka Kolhi. (Va o Yuda ngma mon a mhe to endo orom nga re mruo te, e Golgota).

¹⁸ To ko tok, mnam a mhe to enda, ngat hera krong e Yesus orom o ot kvat engnang a ho. Va ko tok kat ngta krong alo mhel aloruk kvat min engnang nginalo ho kat. Langto ngta srim ko vanam ka miktiek va langto ko vanam ka ksienga. Nang e Yesus teltom min kun pgeik.

¹⁹ Vanangko e Paillet ther en a re he, ngar kmit-tiegom a re to ngat mon en orom, to kreng ngar kam vat kuo mang e Yesus ka ho kuon palpgem. A re to ngat mon en orom tkaeti ti te,

**“E YESUS TO NKONG MNASARET,
O YUDA NGA TAVEN TA ARHE.”**

²⁰ Va o Yuda kavurgem ngata him a re ta, ekam ko a mhe to ngat krong e Yesus orom o ot kvat engnang a ho, tlo vu vle malhagenmok mang a rengmat laut to e Yerusalem e. Va a re to endo, ngat ittiegom lYuda, va lLatin va lGrik kat.

21 To o Yuda ngaro pris ruk laol ngta rere kim a re to endo ngang e Paillet kam reng te, “Ngior kmittiek he kmon en te, ‘O Yuda Nga Taven.’ Ngia kle va kaittiek he kmon orom a re ti te, tmur vatvat en mruo te, ‘Dok o Yuda nga taven.’”

22 Vanangko e Paillet tkoripang ngar te, “Ko her en a re he, he nang mar kmittiegom a re to tok, he naka vle gi enang tok arhe.”

23 To ko pekam ko endruk ngma kar va tomten ngat krong e Yesus orom o ot kvat engnang a ho, ngat lol karo it ruk kuon mail, to kmommenik he kaisis kmar ruk korlolo, langto ktang langto ktang. Vanang ka yet langto, endo kun vat, a yet to endo ngat vuum he ta vle a gi gutnar tgus.

24 Endruk ngma kar va tomten ngata mo reng ngar mang a yet to te, “Ngrua lo kommen ka yet to kun ta e, ngruak kle va mo kir kmor kam khikher a tonggai orom o kases ruk orom nguaro munik kuon mang ngar, to a kases to ta prik ngogu mnok, her a mhel to arhe nera kol.”

To ngat eharom tok, he kaottam E Nut ka re langto ko ta ktar kpavap mang tok te,

“Ngat mommen kuario it ruk kuon mail, he mur kaisis kmar ormar va ngat mo kir kmar kam kol kua yet to kun kat.”

To kmikkiem a re to endo ngat her sim eharom enang tok arhe.

25 Vanang knan, knan kyel, va e Maria to e Klopas ktavlom kar e Maria to nkong Magdala ngata sisir ko rkieng ka ho.

26 To e Yesus tre vokom kalkayie to nam vu kaelongtok mang, ko ta sir ko rkieng e Yesus knan

kat, to thera papsim knan te, “Kolkheng, ihal to arhe.”

²⁷ Va tle papsim kalkayie to kat te, “Inan to arhe.” To mnam a her gi kolkha to endo gi, kalkayie to endo, ta vaeng e Yesus knan, kam kle ka nho mang.

*E Yesus Tmur Kaen Ka Nunu Ngang Kteit
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49)*

²⁸ To vur koknaik, ekam ko e Yesus ther mnor te, ther tarkanang karo reha tgus ruk E Nut telik maktiegom, thera havae kuo malpgem o mia te, “Kua katngaivie.” Thavae tok, he kaottam E Nut ka re langto kat.

²⁹ Ko o mia akuruk mnam endruk ngta sisir ko tok ngta vasmem a paspas kun mnam a ye to a vaen ko ta gruk kun mnam a kpiir to ko tok, to kle ka kleng ko vgum a kerker to orom ke ho ka mten to ngma mon te, a hisap he ktuom ngok vgum e Yesus ka gu te, en kmiviem.

³⁰ To e Yesus tkaussum a vaen ko ta gruk to kre te, “Ko her tarkanang kuaro reha tgus he.” Thavae tok, to le kulmar va te, ka nunu tparem ka mnes ko tmur en ngang Kteit.

Ngta Krong E Yesus Karo Kapkroa Orom A Mus He Kvasgem Ka Ngaung

³¹ Vanangko a kolkha to endo kat, ko ngat im e Yesus mnam ta vle te, a kolkha to o Yuda ngam kaelel mo kim o tgo luk kam paneng a Sabat to endo gi, ko ketasuo en kam vuut her mi kut lsir kun pgegom a pnes to o Yuda ngma mon te, A Engyel Tvarpaam Ngaro Molpou. He enang tok, o Yuda ngam ho mi kut kael a totu mang a Sabat to endo tok. Va ekam ko o pris ruk laol ngam lua svil

a mhel ka mnes kam vle ko engnang a ho ko ma Sabat ko ngat krong orom o ot kvat engnang, ngat ngae ka mnganang e Paillet kam ngatkal ngang endruk ngma kar va tomten kam keneker e Yesus mar ngaro nharok, mar kam marer kam yor, he nang ngar kam harapet ngaro mnes ko engnang o hi.

³² He ekam tok, endruk ngma kar va tomten ngat ngae to kpis kenker a mhel langto kalo nhar, to kle kta kenker kaela to ngat kaum min kvat min engnang nginalo ho ko vanam e Yesus.

³³ Vanang e Yesus ngat re kaol kpis ko kim va ngat vokom ko ther ktar yor nanga he. To ngat lo kta re kam kenker kalo nhar kat e.

³⁴ Ngat vokom en tok, to langto mnam endruk ngma kar va tomten ta kle va her gi krong e Yesus karo kapkrao ngpalmai orom a mus he kvasgam ka ngaung, va te, ka mnes ka ye kar ka gidiel ngint her gia kaum ka trit tgus alaut hak.

³⁵ Va dok to ko ittiegom kua hor ta, ko mi vokom en tok, he ko her havae he mang en, gi enang ko ta vle tok arhe. He kua mnor mang kuaro rhek tgus kat te, mar tgus ngta mien mang En tok. Ii, va koma rere va khahavae mang En tok, he nang muk kam mi kut kor mnam muk mang en he kmokpom kar.

³⁶ Endruk ngma kar va tomten ngat eharom gi enang tok, he kaottam E Nut ka re langto kam pis lmien ko ngat ittiegom te, “Ngar ngae lua kenker ka sai ngang hak.”

³⁷ Va ngat kaottam E Nut ka re langto vat kam pis lmien ko ngat ittiegom kat te, “O mia ngaro kerok ngar kaem endo ngta krong orom a mus.”

*Ngat Kael E Yesus Ka Mnes
(Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56)*

³⁸ Vur koknaik, to a mhel langto nkong mAramatea, ka munik e Yosep, ta mnganang e Paillet te, en kam ngatkal ngang, he nang en kam ngae kol e Yesus ka mnes. Vanang e Yosep, en e Yesus kalkayie langto kat, vanangko nam lua hophop orom en mruo ma mmok tok, mar kam mnor mang e, ekam ko ta gorang o Yuda ngalmialaol. To e Paillet ta ngatkal ngang to ta ngae kpis kharapet e Yesus ka mnes ko engnang a ho to kngorom ngok yok.

³⁹ Vanang kaela to e Nikodimas, endo tesgun tngae ka ptang e Yesus ma segain, tkaikkiem e Yosep kat, va tkol a ku ka mten to ngma mon te, a miir, endo tmovavaik kar a hormnek ka mten langto yok o Yuda ngma mon te, a alo, ko ka gri tvua serppak. Tkol a ku ta kam pungnim e Yesus ka mnes orom. A ku to endo ka vnek tis mang o kilo ruk a mhelom atgiang he loktiek hori orom korlolo.

⁴⁰ To ko pekam ko alo mhel ri ngint kol e Yesus ka mnes he, ngint her kle klol o it ngaro kaenatok to kvorang ngar orom a ku to endo, to hera kokomor ka mnes orom mar, kmikkiem mar o Yuda nga keknen to mang o yor enang tok.

⁴¹⁻⁴² Ngint kokomor knop, to nginta tar ko a kolkha to endo ta vle te, mar o Yuda nga kolkha to kmelel mo kim o tgoluk kam paneng a Sabat ko ketasuo kam vuut. He ekam tok, ngint her gi kael e Yesus ka mnes kun mnam a kre ka nho ko tgi kanmok mang a mhe to ngat krong orom o ot kvat engnang a ho. Ii, ngat el ko tok kun pgegom a mhel

ka loot langto kun mnam a kre ka nho to a gunngar ko ngat lo el a mhel ka mnes tang kun mnam vop.

20

E Yesus Thop Petgim Ka Nnak

(Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

¹ To hop tie ma Sande mo kao, e Maria to nkong Magdala ta ngae ngok va kre ka nho to ngtel e Yesus kun mnam, va kvokom a kre to ngat vat ko vgum ka nnak kam tokim ka gu orom ko ngat her vulham petgim a kre ka nho he.

² To ta sap kmeknik ngok kim e Saimon Pita kar e Yesus kalkayie langto, endo e Yesus nam vu kaelongtok mang to khavaeng ngin te, “Ngat pis kol Ngoldaip ka mnes kun ma kre ka nho he, he klua mnor ko ngtel tam e.”

³ To e Pita kar kaela, ngint her kle kngae ngok va kre ka nho.

⁴ Nginta kaum ksap kngae, vanangko e Pita kaela tsap kir kim e Pita to her ktar pis ko va kre ka nho.

⁵ Ta keep he kelko ngogun ma kre ka nho va kvokong o it ngo kaenatok ko ngat gi konit ko, vanangko tlo vaik ogun e.

⁶ To e Saimon Pita ta sap knaek her aol pis her gia kros ngogun va kre ka nho ngatngae, va vokom o it ngo kaenatok ko ngat gi konit ko kat

⁷ kar a yet ka vgon to ngat komor e Yesus ka lpek orom he el en orom. A yet ka vgon to enda tlo vle kar endruk ngo kaenatok e. Nove, ngat sim kut kem he kut el en tuk petgim mar.

⁸ To kopekam tok, endo ta ktar kpis ko tok, ther kta vaik ngogun va kre ka nho to kvokom o it

enang tok kat, to her mi kut kor mnam en mang e Yesus te, nop, ther mi hop petgim ka nnak he.

⁹ (Ii, ngint vokom tok, vanangko ngint lo sim kut kol E Nut ka papat vop, endo ko o propet ngta ktar kpavap mang e Yesus orom kun mnam E Nut karo rhek te, e Yesus na kta hop petgim ka nnak.)

¹⁰ To e Yesus klo kaloyie ruk ennginduk ngint her gi kat kaeknik ngok mrekat.

E Yesus Ta Mrua Khenam Ngang E Maria To Nkong mMagdala
(Mk 16.9-11)

¹¹ E Pita kar kaela to endo ngint her eknik, vanang e Maria tgia sir kaeti ko va kre ka nho. Ta sir kaeti, va keep he kelko ngogun

¹² va kvokom alo engyel alomin ko nginta sreng orom o it ruk ngata kas. Ngint korsang ko mnam a ngaekam to ngtel e Yesus ka mnes, langto oguon pa lpek va langto ogu penharom.

¹³ To nginta mnganang te, “Kolkheng to, yi kaeti kman?”

Va e Maria tkoripang ngin te, “Ngat pis kol Koldaip ka mnes he kngorom, he klua mnor ko ngtel tam e.”

¹⁴ Thavae tok, to khortgi ka nho va kvokong e Yesus ko ta sir ko tok, vanangko tlua vokom ka mnor te, en e Yesus to e.

¹⁵ To e Yesus ta mnganang te, “Kolkheng to, yi kaeti kman? Ya riring erie msim?”

E Maria ta pat re te, en a loot to endo kteit, to kreng te, “Kolaip, enangthe, yindo yi pis kol endo ngtel mo he kngorom ngok yok, va ngia havaeng dok, he nang dok kam ngae kta kol.”

¹⁶ Va e Yesus ther gia mon ka munik kam reng te, “Maria”.

E Maria ta ngan tok, to khortgi ka nho ngok kim va kvui klik lYuda te, “Raboni.” (A re ta, ta vle te, Kua Pattermia.)

¹⁷ To e Yesus ta reng te, “Pet ila lo ktiek kuon mang dok na, ekam ko klo eknik ngok kim E Titou vop. Vanang ngiak kle va kngae ha, ngok kim kolngunes he khavaeng ngar te, ‘Ngor kaeknik ka grap ngok kim E Titou, Endo muk mu Teit orom kat. Her E Nut to koma totu pum va endo muma totu pum En kat arhe.’ ”

¹⁸ To e Maria ta ngae to her kaen a re ngang e Yesus kalngunes khavaeng ngar te, “Ko vokom Ngoldaip he.” Va e Maria thera hahavaeng ngar orom o rhek ruk endruk e Yesus thavaeng en ormar kat.

*E Yesus Ta Mrua Khenam Ngang Kalngunes
(Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49)*

¹⁹ Tie ma segain mnam a Sande to endo gi, e Yesus kalngunes ngata gun ka vle kun ma rek he kvatvat o regot kserpgam mar ko ngata gorang o Yuda ngalmialaol. Si tok, vanangko e Yesus ther kle her gi pis ksir kun pgeom mar. To thavaeng ngar te, “Mularo vurkul ngak kongeik.”

²⁰ Ta re tok, to kle ka khenam kalo ktiek va karo kapkrao ngang ngar. Va kalngunes ngta vokom to ksirei va ksirei alaut ge ko ngata vokong Ngaldaip.

²¹ To e Yesus ta kta reng ngar kat gi te, “Mularo vurkul ngak kongeik. Dok mruo he, kua re kam meng nguk ngok mo mhetor tgus mo mmie gi enang ko E Titou tmeng dok ngte mmie tok kat.

²² Ta rere tok, to khong ka ngaung kovvor mar orom tgus to kreng ngar te, “Mu kol E Nunu A Totur.

²³ He enangthe muk mruo mguaka ktar klol o mia ngaro kerkeknen patgiang ngaiting he kikiangae mang ngar hak va E Nut ner kle kaeharom tok kat kam lol ngaro kerkeknen ruk endruk patgiang ngaiting he kikiangae mang ngar hak tok kat. Vanang enangthe mgua lua ktar lol o mia ngaro kerkeknen patgiang ngaiting he lo kikiangae mang ngar hak va E Nut ner kaeharom tok kat kam lua lol patgiang ngaiting he lo kikiangae mang ngar hak tok kat.”

E Yesus Ta Mrua Khenam Ngang E Tomas

²⁴ Vanangko o aposel ruk Loktiak Hori Orom Alomin ngaela langto e Tomas (endo ngma mon kat te, E Demas) tlo vle ko kmar ko e Yesus tmur khenam ngang ngar e.

²⁵ Ta pis knaek, to klenar ngata ngorom kam havaeng te, “Ngot vokom Ngoldaip he.”

Vanangko e Tomas nma kser mar kam reng ngar te, “Enangthe kop vokong kalo trur ko mnam kalo ktiek ko ngat krong orom o ot, va kop tum kua smeik kun mnam kalo trur ruk ennginduk va kop klang kua ktiek kun mnam karo kapkrao to te tok, kopa mnor te, lmien. Vanang enangthe nop, va klo is hak kmor mnam dok mang en e.”

²⁶ To ko pekam ko o kolkhek ruk aktiek hori orom alomin ngat nop, e Yesus kalngunes ngta kta gun mnam a rek to endo kat gi, va e Tomas ta vle ko kmar kat. Va ngat si vatvat o ngaegot kserpgam mar kat, vanangko e Yesus ther gi kta

pis ksir kun pgegom mar to kreng ngar te, “Mularo vurkul ngaka vle longaik kmisis kun mnam muk.”

²⁷ Thavae tok, to hera reng e Tomas te, “Vokom kua lo ktiek nginalo trur na. He tum ila smeik kun mnam min, va ktuom ila ktiek he klang mnam kua trur ta mnam kua kapkrao kat. Ngior kam kta lopumtang pum dok e! Ngia kle gi kor mnam in mang dok te, ko mi hop petgim kua nnak he.”

²⁸ E Yesus ta reng tok, to e Tomas ther gi kori-pang te, “Koldaip msim to yin, kua totu pmin msim hak.”

²⁹ Va e Yesus tkoripang te, “Yi mi vokong dok, yek yi kor mnam yin mang dok he kmokpom kar dok. Vanang endruk ngat lo si vokom dok, nang gi kor mnam mar mang dok he kmokpom kar dok, her mar ruk arhe ngat lgekol kir kim muk.”

³⁰ E Yesus teharom o ngaelmir ruk lserpgue ngarlavurgem kat, ko pum kalngunes ngaro kerok. Vanangko klo ittiegom mar mo mnam kua hor ta e.

³¹ Vanangko gi o rhek ruk endri ko her ittiegom mar moti, ko ittiegom mar, he nang muk kam le kor mnam muk mang e Yesus te, Endo E Nut Thim Orom Ka Msasaen her en arhe, E Nut Khal to en, he nang muk kam mokpom kar. Va ko ittiegom mar moti ngang nguk, E Nut kmen a ktalhok to kam plong vle ngnik ngnik ko kim En ngang nguk her vgum e Yesus ka munik, kmikkiem enang ko mup kor mnam muk mang en he kmokpom kar.

21

E Yesus Tkaeharom A Ngaelmir To A Serpgar Langto

¹ To kopekam o kolkhek akuruk, e Yesus ta kta mrua khenam ngang kalngunes kat ko mnam a ngaenker to e Taibirias ka ngaiting. A ngothoi ta, ta vle enang ti:

² Mnam a kolkha langto e Saimon Pita, e Tomas (to ngma mon kat te, e Demas), e Nataniel to nkong mKana ko mGalili, e Sebedi klo hal kre Yesus kalo kaloyie aloruk kat ngata gun ka vle ko tok.

³ To e Saimon Pita ta havaeng klenar te, “Ngora ngae ka khie.” Va klenar ngata reng te, “Yu! Ngruer kaikkiem in kat.” To ngata kaum kngae korsom nga langail to kpoe kngae kam ngam nga klui. Ngata khie mnam a segain to endo tgus, vanangko ngat ngae ho sim mur enang ngar hak, ngat ho gi mos hak.

⁴ Tkaitit o lleng, to e Yesus ta sir ko va ngaenker ka ngaiting, vanangko kalngunes ngat lua vokong ka mnor te, en e Yesus to e.

⁵ To ta vui he ka mnganang ngar te, “Kolenar, mut lo it o singol akor gi?”

Va ngat koripang te, “Nove!”

⁶ To e Yesus ta reng ngar te, “Mu kle kngam mula klui ko mnam mula langail ka ngaiting to a miktiek vat, to endo yek, mguer kaitik ko.” To ngata ngam nga klui ko tok, va ngat ngae lo is hak kam kat kait khover ngok kmar kuo ma langail e, ko o singol ngarlatgep ngata ru kun ma klui.

⁷ To e Yesus kalkayie to nam vu kaelongtok mang thavaeng e Pita te, “Ai, Ngoldaip to arhe.” A gi hi to e Pita tre gia ngan kuario rhek ruk tok, ther gia kol ka yet to nma vaik pum kuo porom, endo ta ktar khong ko vanam nanga he, nang en kam khieng o slang. Tkol to kat kael he ka kleng

kserpgam ko mnam ka vgon, to ka prik ngogu ma ngaenker kam kie ngogun paat kvokom e Yesus.

⁸Ngat lo vu manman vu hagenmok mang oguon paat e. Va klenar ngat her gia poe orom a langail kaikkiem va kait a klui ko tottep orom o singol ka knaek ekam. Va enangthe ngap kael a tong mang a mhe to ko paat kmis ko tok ko ngta manman va a tong napa hok kais rkieng mang o pram ruk o mhelom aktiek.

⁹Ngata vaar to re kpirrik ogun paat va ngata vokong a paei karo vallang ko ngat gia knen ka vle va o singol ngata vle oguon kio vallang. Va ngata vokong o bret ko kio vallang kat.

¹⁰To e Yesus ta reng ngar te, “Mu lol o singol akor mnam endruk mut gi gnuu lol orom a klui ngte na.”

¹¹To e Saimon Pita ta kar kuo ma langail to kait a klui ngok paat. A klui te ottep hak orom o singol ruk laol. Ngat him mar va ngat kais mang te, 153. O singol ngat si tgep tok, vanangko a klui tlo kassir e.

¹²To e Yesus thera reng ngar te, “Mu aol he emik na.” Vanangko nong tang mnam mar ta kta re kam pat kmegom ka serppak kam kta mnganang te, “Yin erieto?” Ko mar tgus ngata mnor he te, gi Ngaldaip mruo to arhe.

¹³To e Yesus ta ngae klol o bret to kaisis kim mar, va tlol o singol ruk ta mrot, kaenik ngang ngar kat.

¹⁴Enang tok, e Yesus ta mrua khenam ngang kalngunes kngam ngkorlotge ko pekam a kolkha to thop petgim ka nnak.

E Yesus Tkat Kaenkrovgem E Pita

¹⁵ To ko pekam ko ngat emik, e Yesus ta mnganang e Saimon Pita te, “Saimon, e Yoanes khal to in, va yin, ima mien kmelongtok mang dok kir kim endri?”

Va e Saimon tkoripang te, “Mare koldaip, yin yi her mur mnor he te, koma svil mang yin he.”

To e Yesus ther gia reng te, “Yu, ekam tok, ngiaka nho mang kuario mia ruk ngat kaenang o sipsip ngo is he ngiaka klang ngar mlol ruk kuakro rhek.”

¹⁶ Va e Yesus ta kta mnganang e Pita kngam nglomin ngang kat te, “Saimon, e Yoanes khal to yin, va ima mien kmelongtok mang dok?”

Va e Saimon ta kta koripang kngam nglomin tok kat te, “Mare koldaip, yi her mur mnor he te, koma svil mang in.”

To e Yesus ta kta reng te, “To ngiaka nho mang kuario mia ruk ngat kaenang o sipsip.”

¹⁷ To e Yesus ta kta mnganang kngam ngkorlotge kat te, “Saimon, e Yoanes khal to yin, va te, ima svil mang dok gi?”

E Pita ta mrua mrung en mruo ko e Yesus ta mnganang kngam ngkorlotge te, “Ima svil mang dok?” To ta reng te, “Koldaip, ima nho papaam o tgoluk tgus, he ya mnor he te, koma svil miik.”

Va e Yesus tkoripang te, “Yu, ekam tok, ngiaka nho mang kuario mia ruk ngat kaenang o sipsip, he ka klang ngar mlol ruk kuakro rhek.

¹⁸ Ko smia mien ngang in, tiok ko ya vle yin a gi kalyie vop, im mur kaegen yin mruo kam mur kleng ita pus mruo ko mnam ila vgon kserpagam, va ima hop he mrua ngae ko mnam oni mheter ruk yin mruo ima svil kam ngae ko mnam mar.

Vanang koknaik mnam o kolkhek ruk ngiak kael hemlaut, o mia akuruk yok ngara kleng a ngausie ko mnam ila vgon kmit yin kam ktong in kam sopping yin kam ngae ngok mnam a mhe to yin mruo ngir lua svil kam ngae mnam. Va ko tok, ngar kle kaegenkar yin orom o it ruk yok va klamher ila lo ktiek.”

¹⁹ E Yesus ta rere tok, kam sim ktua keknen mang e Pita, ko ngak kaim kngam a yoror nngia, he nang o mia kam le kanprim E Nut vgum ka yor to tok. To e Yesus ther gia reng te, “Ikkiem dok kam vle te, kolkayie.”

E Yesus Kar Kalkayie To Nam Vu Kaelongtok Mang

²⁰ E Yesus ta re tok, to e Pita ta hortgi ka nho knaek pekam va kvokom kaela to tkaikkiem min, endo e Yesus nam vu kaelongtok mang. (Va her kaela endo arhe torsang ko rkieng e Yesus he kngam ka lpek knaek engnang e Yesus ka ngaengtek he ka mnganang te, “Koldaip ya rere mang erieto, ko nera hortgi mang yin?”)

²¹ E Pita ta vokom to ka mnganang e Yesus te, “Koldaip, va endo, anito nera pis kim a mhel to?”

²² Va e Yesus tkoripang te, “Enangthe, kopa svil en kam ktal ka vle kais ko ngua kat kaeknik, va nong ila ngaeha to e? Vanangko yin, ngia kle sim kaikkiem dok ge!”

²³ E Yesus thavae mang tok, he ekam tok, kaln-gunes ngata tagem a re mang kngorom kun pge-gom endruk ngat kor mnam mar mang e Yesus he kmokpom kar kam havae te, e Yesus kalkayie to endo na lua yor ge. Vanangko e Yesus tlua havae

te, kalkayie to endo na lua yor e. Nove, tgia havae te, “Enangthe kopa svil en kam ktal ka vle kais ko ngua kat kaeknik, va nong ila ngaeha to e.”

²⁴ A mhel to e Yesus thavae mang tok, her dok ta arhe ko havaeng nguk orom kuaro rhek ruk o minar he kaittiegom mar ngang nguk tete. Va o mia ngata mnor te, karo rhek ri tgus ngta mien.

E Yoanes Ta Rum Karo Rhek

²⁵ Mare, va o reha akuruk ngarlatgep e Yesus teharom mar kat. Vanangko enangthe ngap kaittiegom langto langto mnam mar tgus kun mnam o hor va kua pat te, o hor ngara kapoot kun mnam a mmie tgus ko o ngaekmol ruk kmelik, ngar lo is kam is hak, o mia kmelik kun mnam mar e.

**E Nut Ka Meer Mang Ka Mokpom To A
Gunngar
The New Testament in the Sulka Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sulka long Niugini**

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sulka

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

117b702f-17a4-534b-88e9-380b9e57e425